Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Eshle ravreve

Shulḥan ʿarukh : mi-Ṭur Yoreh deʿah

Ḳaro, Yosef
יסוי ,וראק

Könisberg, 609 [1858 oder 1859]

ם"וכע תוכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10195

Visual Library

בתוקים ממונעת בענבים: (יג) ואם הם יבשים ומקדים מים ואח"כ
אחר כי כליל וכן הוא דעת הרמב"ם בפרק ביבשים ומקמו
בענבים ואחר כך ודימו יפה כי ולא"ת בענבים על אויר הגאון ומהר"ל
ילמוד בר בלגלא מהגיה כן ומקמו בענבים ואח"כ אחר מים
ואח"כ אחר ואח"כ ודימו יפה גם
הגי"ר פ"ו כן בלא הגי"ה: (יד) ואין
מדיבין אותו לנקב המחלבים בגבי
בעם רבינו מאשון ומקיים בזה דאין
זה ובטל איסור לכתחלה אלא
בתבין לבטל עכ"ל ואין קושיא מה
מה שכתבתי בס"ד קל"ז מעוף
ג' דהיכא דלאסר בענין אחר הוא
מבטל איסור לכתחלה דהכא מי
כמי א"א בענין אחר דאחר שבבש
אותו כראוי לא הטריחוהו עוד
לעשות אחר בחלבים אחים בענין
לבטלו דכל מה שהוא בענין אחר לא ליה
על ידי הכבוש:

ח כבלי חלף (פירוש מין עצב מעופן ממנו מחלבות
ומחלבים) ורוצין וכיוצא בהן מבפיפות שמסנגים בהן
היין אם היו הפורים בחבלים מריחן ואם היו אחוזות
זו בזו בחיבור קשה צריכים ניגוב ואם היו חפורות
בפשתן ט מיישנן [לד] (מעות מלגו מעכל עליהם יינם י
מני לבו בהלכה אפילו נפל עליהם יין דומה). (מור ומרלכי
פ' הסוכר והנהגת אבוכי):

ט כל כל מקום שצריך ניגוב צריך להחיר הקשרים
[לה] נמאבל בהכשר מילוי ועירוי [לו] וכן ביישון
מ שנים עשר חדש אין צריך להחיר הקשרים:
י [לז] כל כל מקום שאמרנו צריך ניגוב אם הם לחים
מקנחן באפר ואחר כך מריחן במים ואחר כך
מקנחן באפר פעם שנית ואחר כך מריחן במים (יג) ואם הם יבשים מקדים מים ואחר
כך אפר ואחר כך מים ואחר כך אפר ואחר כך מים:

יא [לח] מ"ג שדרך בה עכו"ם כשבא ישראל לנגבה מכבד כדרכו (יד) ואין מחייבין אורזי לילקט החרצנים:

ביאור הגר"א

[לד] מעות כו'. תוס' סם ד"ם דכי תנא כו' והנ"ל סם ד"ם וגם כו' ומע"ך: [לה] אבל בהכשר כו'. דהא אין מועיל ניגוב נזמוחין מעוס פילי
המים מעוכלא דדב ואפ"ם מועיל עירוי כל"ל ס"א הסנ"ל וכ"ן: [לו] וכן ביישון כו'. ע' רש"י שם ג' ד"ם ערי לבו כו' וכ"ל הרמב"ם אבל פעמא
דמלכא לא מצינו דקאי גם איישון כ"ן ומתב מדמת הרמב"ד דבמוגם לריך סיתר קשרים מון מהדמה ובמלא"ל לבעיתו מעמרים מעם"ם
ס"ר ג' אלא בקילוף ועירוי קאמר אבל אלקו עליו כל המוקים ופי' בגינוב מהם"ם: [לז] כ"ע כו'. ע' בס"ג ובל"ד הרמב"ם ומוד בשם הרמ"ם
אבל הרא"ם ובמוד מבקו בשמו כלינגא דקורא דבאל מוקים אלך אחר המיקב וכרב ובכל כלמון ראשון אל רש"י שם: [לח] גת כו'. ל"ם פ"ל
לתרומות מתני' ח' ומים לגמוד כו':

אבל ההכבר לאחר רבי יוסי בפירוש דהא בימוקן שמו אבל זה אלאחר רבא"ג ומשמיע ודבנן אבירי עליה ומבני דלא אמר כ' יוסי ס"א דהלכתא כוותי' דבבנן ובים הלכתא
קיל אלף בתא הלכתא כרבא"ג ובילמא לאקשות דמעיקרא מאי קא מתמה הכא דאמאי לא הזכיר אבירי ריחא בתמיים דהא נ"ב לא הזכיר בותמין ע"ב הבינו בתמיים ואיכ גם כן אבירי
ריחים בל כמו כיון דעשה דהא דמי קלא לבעלה דיל דמיתן מהם הלינוב לו מעיין מוי יפה יוסר כיון שהוא אזן מזוכה ומה מרמלה זה הלבנה בזה הלבנה דהיולת אבאני הבליע ע"כ:

הלכות עכו"ם

קלט דיני אלילים וביטולם ומשמשיהם וכליהם. ובו ט"ז סעיפים:

קלט (א) דבל עכו"ם אסורה מיד דכתיב פסילי אלוקיהם
תשרפון באש ונתבטלו מעשה להם אלוק אבל בטל
ישראל כתיב ובם בתר אימו מיב עד שיעשה דברים שבתתר ודבר
שעוב מלאה לי דאתיבו ישראל ומעומד מקנא ישראל אימו עד שיעבוד
דלעיע שחטא ישראל הוא כדאיתא
בהרבה דוכתי וכן לענין ביטול שאין
ישראל לבעל אלוק מוו ישראל מו"ש
רש"י לבדיה הביאו ב"י שיון קו"ש
ד"ם שיחו כו' ולא מו"ש בדברים
בהגי"ה פ' קו"ש דישראל ומשומד
אימו כעכו"ם דהא יעשיון לה כאן
ומקרבי דעשה הבדל בין עכו"ם לישראל
ואין לדחות לטעמי' דקראי אלא
בזרת המלך הם דישראל אימו אוסר
עד שיעבוד: (ב) ועשה ומומו
תקרובת פ' בהבאה שבגיאה לגשם
תקרובת מו"ש קעי' ג' אם הביאו
לבעים לגשם תקרובת כו': (ג) אליל
של ישראל אין לה ביטול דכתיב לא
תעבד לך אלהי אלל ואחבה עוד אחבה
בענין גרוזה אף עכו"ם טעון גרוזה
ובל עכו"ם כתיב בם פסילי אלוקיהם
ומעמע שיבול לבטל אלוק שלו: (ד)
ותקרובתה אין לה ביטול דכתיב
אבאי אתים מים ומת אין לו ביטול
לבטלם אף עכו"ם ובלאה לי
הבעם התקרובת גרע ומאליל עלמו
אויר תליי בבלומתו דבל זמן שהוא
בלם הוא עלה לים וכן ומחזיק
לוחו לבי אבל אם בטל בטל ומומו ומשבה זו מבא"ב בתקרובת דאפילו דבר מוזעו שאינו אסור מקריב לפניו מולה דלא עקב איסור
לים בטל: (ה) כגון בשר שמנים בן ליל ופיגם בשריפה דהאי בשר ה"ה בשר חיות ועופות עוקרי תקרובת ואסור הואיל ומין בשר בהמה
הוא

ביאור הגר"א

קלט [א] ביא כו' אין כו'. פשוט בכמה מקומות ומה"ם לקמן: [ב] אלא דבל כו'. כל"ע ובכתב מתני' ל"ח ג': [ג] ותשמישים כו'. עם ל"ב א'
בעי ל"ם כו' אילימא כו' ואלא כו' וקל"ל כל"ע כל"ל וכ"ה לגויה דבבל תשמישם הוא וזה דפריך מומעי כו' ולא מוקי בגויה: [ד]
ותקרובתה כו'. ל"ל ב"ב אינה אסורה מיד ומומ"ם מ"ד ב' ועי' רש"י שם ד"ם פלין הקדש כו': [ה] ועשה כו'. ע' ס"ג: [ו] ישראל כו'. גמרא שם
מ"ו ל"ג ב': [ז] אלא כו'. בריתא כ"ג א': [ח] אבל כו'. מתני' ל"ב ג': [ט] ומיה ל"ל ביטול. שם מ"ל א' דכתיב ויקח כו' ואל"ל כו': [י]
בגון שמדליק כו'. פיין תוס' ל' א' ד"ה בענין כו' וכל"ם שם מעמתקו בזה אי כוי מו תקרובת ע"ג וס' פטור לומרא: [יא] אי שמת כו'.
מ' ל"ח ב' שמשם דומיא כו': [יב] בגדים וכלים נאים. שם בלות דבר כו' כלי דבר כו' ח"ם נגוי לאסוקי כה"ג דמתני': [יג] ותקרובת כל כו'.
בגון כו'. מתני' שם פרכלי כו' וכל דבר מו' ובגמ' שם כל שהוא לפניה כו' אפילו כו': [יד] אם הניחו כו' מיה. כ"מ שם ומתני' כ"ע ג' בשר
בהבגם כו' ומעמם בגמר' ל"ב ב' ומשום תקרובת וכ"ל כיון מהכלים מעמתא מתחלה מפנן לפ"ד דאיכ גם הבגם יהא אסור הרא"ם בפ"ד ומ' בגמ'
שם

סימן קלט

ל מעבה עכו"ם דף
מ' ודף מ"ע ודף
נ"ל ובגמרא שם
ג מעבה שם דף נ"ל
ובגמרא דף נ"ב
יליף לה מקלפי
ג פשוט שם בגמרא
ד מ"מ בלא דבא אפי
בר חייש שם דף
כ"ח
ה בריאתא שם דף
נ"ב
ו מעבה שם דף נ"ב
ז מ"מ בלא דבא גידל
וכו' שם דף ל'
ח מוקפות שם
ט בכלים שם מעבה
בשר בהבגם וכו'
שם דף כ"ע:

גליון רש"א

סימן קלט
ש"ע סעיף ב'.
ותקרובתה אין לה
ביטול. וכ"ל מליבו
דתקרובת ע"ז מבול
מעיז עלמה לעבין
מיעמא בהאליל של
מ"ב דמבטלין אבריא
ח' ד"ה ואם עבר
שמא:

כנסת הגדולה

יוסי. ומלי דסיבן
ולמבטל וכו' כוונתו
לומר דלעולם הבטל"ל
קיל ב"ב הבטל
דבליעת מ"ז"ים ומלי
דבתב הבטל דמניחן
אחת מליבוי הייבו
מעמוס דהמ"ב דהבטל
כל"ל כיון דמעמע
דבבן מליבו לל"ש
ב"ב ומבני דלא אמרה
ב"ב וכו' ומ"ל דהבטל
בבבן ובים הבטל
בבבי יוסי דיבמלה
הוא אמו שהולך
הבטל"ל הבטל
דמניחן אחת מליבוי

כנסת הגדולה

כ לשון הרמב"ם
בפ"ל מהמ"ל מהל
דהבי דיקולא וכו' שם
כל שם בתיבלא דל'
יהודה
כב מוב בפיון קל"ב
בשם הרמב"ן וב"ב
הבטל"ל
כג כן מעמע מבירום
ל"ש שם וב"ב
הבטל"ל
כד מימרא דבב
ומטולל שם ובלימנא
בחלב וכבי הבלשון
שבי בל"ש שם הבין
כה כ' מעמון בפ'
הנמנה מנגוה
מבינה מעמנו וכו'
בפרק בחלב דהבחומה:

באר הגולה

מ"ב ומלי דסיבן
ולמבטל וכו' כוונתו
לומר דלעולם הבטל"ל
קיל ב"ב הבטל
דבליעת מ"ז"ים ומלי
דבתב הבטל דמניחן
אחת מליבוי הייבו
מעמוס דהמ"ב דהבטל
כל"ל כיון דמעמע
דבבן מליבו לל"ש
ב"ב ומבני דלא אמרה
ב"ב וכו' ומ"ל דהבטל
בבבי יוסי דיבמלה
הוא אמו שהולך
הבטל"ל הבטל
דמניחן אחת מליבוי

ד אבל אם אין עובדים כו' אינו חייב ולא נאסר לעשותם אחיל מכתב כן לדעת הטור ואחריו מנהגו הפרישה והב"ח אבל בספרי כתבתי דדעת הטור לענין חיזבא אף על פי שאין עובדי אותם כלל בזמקל חייב ולא נאסר וכדעת האחרים שבגיה הרין ואם דנקט בש"ס עובדים לרבותא דזריקה דאפילו בעובדים פטור וכן הוא דעת הרלב"ד בהשגות ועפ"ז נראה הא דכתב הטור בשאינו לפנים חבב דנאסר אפילו אין דרך לעובדים בחבב כלל הא דקאמר בש"ס ליומא כתבתי כי דלענין חיזבא אין חילוק בין דרך לעובדים בו אי לא דכענין זריקה הוא ופסק הטור כרבי יהודה וקיל דבחבב כיון דאסרו דומה לבל בהוה נאסר גם כן (לרבי יודא אבל לרבנן דפטרי בעינא דקרי כדמוכח בש"ס ומור וריץ וכל הפוסקים דהיכא דפטור אבי דלא בהב"ח שכתב דלענין איקורא אבי' רבנן מודי ע"ש) ומה"ר בסבירת מקל דחייב ולא נאסר היכא דאין עובדים אותם בזמקל וב"י פי' הש"ש דעת הטור ולדבריו קשה דליומא רב דאתי אפילו כרבנן וכמו שהקשו התוס' גם מה שפי' הב"ח אינו ומכוון ע"ש: ה אלא זרקו לפניה אינו חייב ולא נאסר: ד [כא] יד שחט לפניה חבב נאסר ו אפילו אין דרך לעובדה בחבב כלל:

ה מו כל דבר שביוצא בו קרב לפנים אם מוצא אותו בפני אלילים או שמוצא אותו לפנים מהמחיצה הפרוסה לפניה אסור שאנו תולים שהכניסו שם לשם תקרובת ואפילו מים ומלח שאינו דרך בבור. [כב] וכל שמוצא חוץ מהמחיצה אם הוא דרך בבוד אסור משום ניו ואם לאו יומיתר ופעור ומרקולים (פירוש אלילים שעורתן ע"ז זריקה לגן וקולים מעם ומנו אותה מקרקולים שם גנאי כלומר אלילו של שנאה כי כן מל' אלקים) כל מה שמצא עמהם אפילו דרך בוזין בחוץ הכל אסור:

ו יומה שראוין שמכניסן אותו לאלילים של עכו"ם ועדיין לא נכנס מותר שעדיין לא נעשה תקרובת:

ז ימצא בראשה מעות כסות וכלים אם מצאן דרך בבור אסורים ואם הם דרך בוזין כגון כיס הקלוי בצוארו ובגד מקופלת על כתפו וכלי כפיו על ראשו מותרים:

ח [כג] יהבברות שנותנים לבהנים (פלא) מותרים שאין מקריבים אותם לעכו"ם אלא חק לכהנים:

ט כנרות של שעוה שמדליקין לפניה נויה הם ואסורים ואם משבנם או מברן לישראל מותרים ז (ח) רכיון שבינן לצורך עצמו הרי ביטולן:

י כחתיכות שעוה שנותנים לפניה מותרות דלאו נויה (הן) ולא תקרובתה:

יא כמלבושים שלובשים הבהנים כשנכנסים לבית אלילים נוי שלהם הן ולא נוי של אלילים ואפי' ביטול אינם צריכים [כד] ויש מי שמצריך ביטול. (מהרלבי ס"ל ס"ב הרא"ש) (אבל מה שלובשין לעכו"ם עלמה מקרי נוי ונריך ביטול). (עמודי"ל ודהרוקות מיימוני פרק ז' ומהרלבי פרק כ"ו):

יב כמבלי שאוחז בידו והמחתה שמקטיר בה משמשיה הם וצריכים ביטול דלואם מכר העכו"ם או משכנן לישראל ודאי ביטולם [כה] כמ ויש אומרים שאין זה ביטולם:

יג [כו] מנרות ושעוה של אלילים אסורים לנר מצוה דשבת והחנוכה ה ודבית הכנסת [כז] מזבח הבשמים (כגון המעלים עלובים הסמים) לא יתקן מהם מלאכה ולא שום דבר מצוה משום דמאוסי. (ועיין בתוס' מיים פיין קי"ל):

יד [כח] מהלא יכתוב ישראל על ספרי עכו"ם אלא אם כן מחקן שלא יהיה רישום ניכר

תקרובת נאסר מיד [מו] אבל דבר שאין מקריבין ממנו בפנים אינו נאסר יאא"כ עשה ממנו כעין וביחה יאאו כעין (ו) זריקה המשתברת והוא דרך לעובדה באותו דבר אף על פי שאין דרך לעובדה בזה הענין כיצד אליל שעובדים אותה שמקשקשים לפניה במקל ושיבר מקל לפניה נאסר מפני ששברת המקל דומה לזביחה ד [מז] אבל אם אין עובדים אותה במקל כלל ושיבר מקל לפניה אינו חייב ולא נאסר [יז] יגואם עבדה בקשקוש מקלו והוא דרך עבודתה יגחייב ולא נאסר [יח] וכן בכל דבר שעובדה כדרך עבודתה בין אם הוא דרך כבוד או דרך בזיון ואינו כעין פנים (ז) חייב [יט] ולא נאסר [כ] אבל אם לא עבדה במקל כדרך עבודתה ה אלא זורקו לפניה אינו חייב ולא נאסר:

ד [כא] יד שחט לפניה חבב נאסר ו אפילו אין דרך לעובדה בחבב כלל:

ה מו כל דבר שביוצא בו קרב לפנים אם מוצא אותו בפני אלילים או שמוצא אותו לפנים מהמחיצה הפרוסה לפניה אסור שאנו תולים שהכניסו שם לשם תקרובת ואפילו מים ומלח שאינו דרך בבור. [כב] וכל שמוצא חוץ מהמחיצה אם הוא דרך בבוד אסור משום ניו ואם לאו יומיתר ופעור ומרקולים (פירוש אלילים שעורתן ע"ז זריקה לגן וקולים מעם ומנו אותה מקרקולים שם גנאי כלומר אלילו של שנאה כי כן מל' אלקים) כל מה שמצא עמהם אפילו דרך בוזין בחוץ הכל אסור:

ו יומה שראוין שמכניסן אותו לאלילים של עכו"ם ועדיין לא נכנס מותר שעדיין לא נעשה תקרובת:

ז ימצא בראשה מעות כסות וכלים אם מצאן דרך בבור אסורים ואם הם דרך בוזין כגון כיס הקלוי בצוארו ובגד מקופלת על כתפו וכלי כפיו על ראשו מותרים:

ח [כג] יהבברות שנותנים לבהנים (פלא) מותרים שאין מקריבים אותם לעכו"ם אלא חק לכהנים:

ט כנרות של שעוה שמדליקין לפניה נויה הם ואסורים ואם משבנם או מברן לישראל מותרים ז (ח) רכיון שבינן לצורך עצמו הרי ביטולן:

י כחתיכות שעוה שנותנים לפניה מותרות דלאו נויה (הן) ולא תקרובתה:

יא כמלבושים שלובשים הבהנים כשנכנסים לבית אלילים נוי שלהם הן ולא נוי של אלילים ואפי' ביטול אינם צריכים [כד] ויש מי שמצריך ביטול. (מהרלבי ס"ל ס"ב הרא"ש) (אבל מה שלובשין לעכו"ם עלמה מקרי נוי ונריך ביטול). (עמודי"ל ודהרוקות מיימוני פרק ז' ומהרלבי פרק כ"ו):

יב כמבלי שאוחז בידו והמחתה שמקטיר בה משמשיה הם וצריכים ביטול דלואם מכר העכו"ם או משכנן לישראל ודאי ביטולם [כה] כמ ויש אומרים שאין זה ביטולם:

יג [כו] מנרות ושעוה של אלילים אסורים לנר מצוה דשבת והחנוכה ה ודבית הכנסת [כז] מזבח הבשמים (כגון המעלים עלובים הסמים) לא יתקן מהם מלאכה ולא שום דבר מצוה משום דמאוסי. (ועיין בתוס' מיים פיין קי"ל):

יד [כח] מהלא יכתוב ישראל על ספרי עכו"ם אלא אם כן מחקן שלא יהיה רישום ניכר

ניכר

ומה דעבדי הימו באין עבודתה בכך ואם כן מאי לעשים דלמא אסיל ברייתא מיירי באין עבודתה בכך אלא ודאי סגיאה לים לאסר ולדי באין עבודתה בכך לא הוי מאיר רבי יודא אלא נגע מעבלת מוס הילוף אסם ומקלה דעבוד וכן מגולה בדבדי התוספות שם (ד"ה) והמתא הרמב"ם מי פסק כרבי יודא (כמו שפסקו הרא"ש ד' ועוד ודלא כמגדול עוז וב"י וכיון שכתבו שפסק כרבנן) אלא דהו דאין עבודתה בכך לרבי יודא מי פטור כמו שבעלת מוס וסימו הקבו הרמב"ם חגב ובעלת מוס בהדי הדדי וכתב וכן זה בחבר וכך ס דעת התוספות לפס הסיכא דאין דרך לעובדה בחבב כלל לכ"ע פטור וכן הוא דעת רש"י פוסקים כרי יוחנן דהכ"ל דפטור ולא נאסר וכתב אלה הסכים הרמב"ן ע"ש: ז דכיון שכינן לצורך עצמו הא אם כבו מגולה אינ"ם מוכרן לו ומכבן לו ונכדעת רי"ל שהביאו הטור והפוסקים דכי הימי דעבדים גופה לא בעלה בוכרה לו מכבנים ס"ה מים ותמרים וקיק דבמקיף ר"ל הביא המאיר בבעלה בוכרים ומכבן בתם ואחר כך בבעלת רי"ל בפס ר"ל וכן לקוון קוון קוו"ו ס"ה כתב הרב בפמ"ש דבעלים בוכרים ומכבן ולא: ח ותבית הכנסת כו' וכן אפי' לגזוד בהן לאור הכ"ף בהבנים תקבנ"ן קיון מ"ז:

ריא

ביאור הגר"א

סס כ"ב ב' ובתוס' ל"ב ב' בד"ה וכיולא כו' ומפר"ם כו' וכ"ל מי כו' ומשמע לכאורה דלפיר"י ל"ב כעין זביחה. אבל ליתא דל"י פליג בהדיא סס ב' בבד"ה בעין וכיון סס בגמרא ל"ל ל' בבלומא ייטת כו' ואיכא בעין כו' ובל"ל לדעת הס"י וכרא"ם דלרבותא קאמר ודוקק: [כו] אבל דבר מלא כו'. סס ב' ב' וכמיהם"ר סס: [כז] אבל אם אין בהם. בהם"ר אם אין עובדים אותה כו'. סס בהם"ר ומה"ם מתחל דבמהדרין ס' ב' הפוכה כו' הזוקק כו': [יט] ולא נאסר. בגר"ח סס אלא מעבדה אחרי כו': [כ] אבל אם כו'. הס"ר וכ"ל הא דל"י זרק מקל כו': [כא] שחט כו'. עוד וס' כר"ר וכמיהם הרלב"ד שבתב דבא יהודה ול"ב ס"ל כר"י וכמה לקפת ולא כדיתויה דגמרא דתנא דקפת לא כמאן ול' יוחנן דאמר מעין לזוגה כו' ס"ל בתמים וסלבה כר' יהודה דל"ל ול"ר ס"ל כוותיה ול' אפילו אין דרך כו' מומ"ו ובמיהם"ר ד"ה שחט כו' אלא אפי' דלא מקל ס"ל שעובדין במקל אלא דבותא קא"ל אבל דעובדין אותה במקל אבל זרק בעבור ובזה מתורץ קושית תוס' שם ד"ה חייב דאבי דבבי הטור ק' בקושית תוס' על הס"י. ובזה הס"י ותוס' דל"ב ובא יהודה ול' יוחנן ל"ב ולבתא לדיתויה ומ"ם לא אל"ע כו' ובלבה כרבי יהודה בחבב ובחבת לפפת ג"ב. והרמב"ם בבה בהפת ופסק בחבבים ובר' יוחנן ופ' כל נחנון והבמיש דל"ו בס"ל דל"ו ול"ב פליגי. והרמב"ן ס"ל דבב בל' יוחנן ובלוקיתה דגמרא לא דל"ע כו' ולגיתים דבב הב בר"ן בהלריך בס: [כב] וכל בעולה כו' אבוס כו'. כפירש"י ותוס' סס דאבוס בקרבנות: [כג] הבבהות כו' עד בפ"ה ויש מי כו'. הבבל ל' ג' בד"ה בעין כו' ע"ם: [כד] ויש מי כו'. מהרבי בבס רא"ם: [כה] ויל"ד כו'. ע' בס"ג ובתוס' סס דיש בעין כו' הטור והבל"ם סס אבל הרמב"ן כתב דל"ם אלא בבל"ם בעבוס בעבוס יקרין כו' ובפל"ב בהמשמין אחין הנתן עליהן בבל"ן והרש בתוקפתא אף בלים הנתמשין בו ובגופה בגבוס ומכרים הרי אלו עוברים ר"ן: [כו] כרות ובעיה. הס ע"ז ל' כי אחת ל"ר כו': [כז] וכן בבבשיי הבבהים כו'. מהרל"ו ואף לר"ל ל"ב ביטול ע"ז עולים בעבים כי בבעבי לך אליבה דבבן כו': [כח] לא יכתוב כו'. ג"ב מהרל"ו:

ריא

וכו' הדעם הרלמקום בעור ולחר כך ונדיל דעת ס"ל יוכם דמקל בתמתי דתרי ביעולי ים חדל הכיבוי מים המוכרים לו ומכון ומ"ם לומר ס"ל לחי יודעים בביכוי מביכה לחזור ולהדליקן מומר דמעמ' הכיבוי הוא ומבטלן וכן ל"ל לם כתבבו מעלמון מומר לם מכן לו ומכון מהמכירה עלמה הוא הביעול ובב"י כתב בפירוש דבר ה"ל יוכם דמתיכה מכתן לימלל הוא כמכירה ותיומה הא הוא עלמו כתב לחר זה דברי הרין מכתב ומ"ם לם כתמם לו ומכוום וכו' ומלחה פמיע דמ"ם ב"י דמתיכה לימלל לא ומהני הימו מלא כתמם לו בדרך ומתכה מלא בדרך פקדין ולא מקבע מנים ממנו לבבל בדרך ומתכה מפיע דהוה כמוכירה לחד מעמא הוא וכ"ש מ"ח ב"ל ובכ"מ מ"ש מ"ב מ' מבקר לומ"ל מ"ש בית מקם דכל ומעמ' עכו"ם הוא ומכבה לו ומכה ביעול ועין מם בדבריו:

קמ (א) ומם לחד מהמעבודות כו' זה מהבאר מיון מ"ל מ"ש גם מה מכבוה כלן מלסור לכמות ולחד ומכולם מהבאר מם:

קמא (א) כל הלגלוים כו' מומתיתן פגיני דבי מלר וחכמים דל"מ מ"ל כיון מלותה לוהם מעבדה בומקום לחד גזיקן מלר המקומות בבביבו וחכמים לא בזכו מלל"ב יש בידו מ"ב כו' כמו בכתוב כלן בגמ"ע ומ"מ ומעמ דלם לם יש בידו מ"ב לא מהני לגיסור הלא בלוהה מ"דוע למי מ"ם עובדין בלוהה כזו דומ"ל דלימוקו מל ל"מ ומוסם גזיהה ומ"ב לין מיעוק בין לם בלו' הסיה מל לדם לו מלר לוהה בעבור כתוב לקוון בבמ' זה לוהה לדם עומדת כו' ובידה ומקל כו' וכתב ב"י כלן מומעמ ובדביו דוקא לוהה לדם מבל לא מלר לוהום מדלה מומתו דבלוהה לדם הבעם מידוע מ"ם עובדים לו ומלל"ב מלר לידות לבל לם הים לבי בידוד מ"ם עובדים גם לבלר לידות הוה ג"כ דיבא הבי ומוסם הבי כתב הרמב"ם והבעתיקו הס"ע בלן והים ביד הבלוהה כו' ולא מבר לוהה לדם מעבם מלמרמו ומלדה לומ"ם בגמלא ל"ב יסודם לומר מומאל בלמדעי מל מולבים מם הוא ג"כ מוהה ב"ז מידוע מ"ם עובדים לוהם

מ"מ הבי מ"ם בלוהה מ"ם מ"ם מ"ם

לפס אינו לו לטי: ה דינו כדין לפס פ"י כדין לפס עכו"ם בו הוכחה שנעשה לפס אינו ואסור בלא ביטול ועי"ד שיתבאר בסימן קנ"ו עי"ש: ו אבל שתי וערב שתולין בלוחר כי היינו ביטול שלא הסתחום לו (ותמה לאמוריגן לליא דכיון לתולין לותו בלוחר עיד לאסר) הא

הגה [ד] לורת שתי וערב שמשתחוים לו ה דינו כדין לפס ואסור בלא ביטול ו [ה] אבל שתי וערב שתולין בלוחר נאסרין לא מקרי לפס ומותר. (מרדכי ל"פ כל הלוחים לפס לפני"ה):

ב ז גהמוצא שברי צלמים מושלכים או בחוץ שברי נחושת [ו] דאו (נ) אפילו שברי אלילים עצמם מותרים אבל (י) מצא תבניות יד או רגל והוא (ד) עומד על בסיסו אסור:

ג המוצא כלים מועליהם צורות חמה או לבנה.

הגה ה [ז] דהיינו לורות המעבדים לפס חמה ולבנה כמו מעשים בעלי הסלמאות לורות לוכבים כגון לורות המתייסרות לפס חמה מלייריים אלך על מגלה וכן כיולא בזה בלבנה יש לפס לורה מיומחת. (רמב"ם מעשים המעבדים וברמטרה פס):

ט או דרקון [ח] והוא דומה לנחש וויש כמין [ט] סנפירין בין פרק חוליות שבגואר י [י] זאם הבלים מכיברים אסורים שוראי נעשו לשם אלילים ואם הם מבוזים מותרים שלא נעשו אלא לניי ואלו הם מבוזים יא שעל [יא] מהשוראים וגומים ומבוזים

ומבוזים

לגמיסם יש ריעותא דלאיקור יש מתיים דאין מהיקינן לאיקור ולהיתר יש מתיים דאין דרך לעשות לגוי הוי מיסם מיון ומסמיקא לאיקור לחומרא בעכו"ם ומיי"ש ז"ל כתב דכוותם הטור דלא לחוי מסמיקא מסמן לא מעשה עכו"ם אחי"ל מעשה לאיקור ומקשה דאין ביטול בזה אפילו גרוס לא הוה ביטול כל זמן שלא מתחה בטולתי ומלין מייני מעשה דלי בעכו"ם הכי מי בלוחות הוה ביטול כמי"ש אחי: (ג) אפילו שברי אלילים ופי' הש"י הכי אמר שמואל בגמרא שמעבדו ומכין אין עובדין אותם: (ד) עומד על בסיסו פירוש שיש לה ש"ש מוסב אחר ש"ז לוים מלאים בעברים אלא כך מעשו מתחלה ולא היה שם רק אבר זה לבד ואין כאן ביטול ומקומע כאן דכמעבדוה בעשה שיהיה עליהם ומכבר ממנה הוי ביטול ומקרי דהא בסוף פי' קמיו עסק הכתוב לעכו"ם שמתבנה מאלים אסורים ואי"כ היאך כאן שלא מאלים בעבר זה ממנה ואמאי מותר בטולאה בלי עומד על בסיסו אא דקיקה דאוייסה ומלאה ד"ל כיון שעסק בתב הכתוב דאין אסיקור אלא בהדיוט יכול להחזיקה ואבל שמתבנה ומאבד הרי הדיוט יכול להחזיקה אחי"כ לאי"ה בהש"י סוף פי' כל אלילים שהקב"ה לא שביתה ואינו בתר רוצה לעבוד ע"ז הכתוב והטור כתב בעם הרמב"ם דאסור בסיסו דאסור אין עומד בבסיסו ומקשה אלינו בגמרא אלינו דקיקה בעומד על בסיסו ואין ג"ש דרמב"ם ל"ל דשמואל סבר בעכו"ם שמתבנה מאלים דמומר ומ"ש הלכך לכך לאסור אלינו דודאי מעבד ולא מהני הביטול ויפה תירץ מה"ר ג"כ שם דשמואל סבר"ל כמ"ל דמומר בשבר מאלו. ומ"ש ז"ל הרי עליו ואין דרמב"ם מחלק בין אלילים לאלילים דבלמרים בעינן דוקא בסיסו אבל בחליל אסור בלאו הכי וקי"ל דהא בהדיא מתיר שמומר מעבדה הרי היא בחיקורה עד שיודע שהעכו"ם ביעלה וב"ש מבלה

אלא

כן ואין דשמתבנה מאלים אלא בסיסו והטור כתב בשם הרמב"ם דאסור אין עומד בבסיסו והקשה הטור עליו דהא אוקמים בגמרא אלינו דשמואל דוקא בעומד על בסיסו ואין ג"ש דרמב"ם ל"ל דשמואל שבר בעכו"ם שמתבנה מאלים דמומר ומ"ש הלוקח לכך לאבל כדאין דאסור לאסור בשברי אלינו דודאי מעבד ולא מהני הביטול ויפה תירץ מה"ר ג"כ דמומר דשבר בעכו"ם דאסור אלינו אבל בחליל אסור בלאו הכי וקי"ל דהא בהדיא מתיר שמומר בבסיסו אבל בחליל אסור בלאו הכי דאלא אסור בלאו הכי ומ"ש דמומר בעכו"ם שמתבנה מאלים אסורים ומ"ש הרמב"ם דאסור אין עומד בבסיסו ומ"ש הטור דאסור בבסיסו

אלא ע"כ דסבק דלא כשמואל וכמ"ש צ"ע: (ה) ולוקח דקון מותר לעשותה כן הוא המנהג עכו"ל דף כ"ל המלמים דף מ"ב בקיצור ולי בעשה לוקח דקון מי אסר והא כתיב לא תעשון אתי אלקי כסף ואלקי זהב הכי אין דקון לא. ותמיהני על הצ"ל שכתב מקור דין זה לפי שאינו מכלל דברים המכרים בגמלא לאיסור וכ"ל כתן טעם לזה לא מכלל דקון בכלל לא תעשון כדמות שמו שבמזלם לפי שהדקון שבמזלם פורח באויר ואינו בשמים. ומרי"ם ז"ל הקשה מדברי המרדכי בשם רבינו אליקים הביאו צ"ל בסוף סימן זה בשלי דאמרינן כל הפלטים מותר מן ומפלוף אדם דאתי כל לאו דוקא דאת לוקח חמה ולבנה ודקון אם בכלל האיסור הוא"ל וחסידי לייי ופלאי עכו"ל ומשמע דגם דקון אסור לעשות ומשום לא תעשון אתי כמו חמה ולבנה וקשה דשם קאי אלהיהם דאת בהדיא ומשים הוא"ל ומשיב לייי ופלאי הם שייך על עכו"ם שעשאה לזה ד"מלאל מזלאה כדאיתא בתוך כל המלמים (דף מ"ב) ואע"ג דרבינו אליקים מיירי בלא עכו"ם אלא בשאר אלהים אחרים אבל אם אלהיהם דומה לו אתי בשבה ומוציא להיהיהם מותר לעבוד לעבדי מ"ה אי כל לאו דוקא כו' כן לריך לומר שם לאעיין בדבריו: (ו) אלא שאסור להשתחות פירוש שמא כבר נעבדה ונעשה זה אתי שקעה אסורה כ"כ הטור: (ז) כגון אבנעה פרס ל"ל הא אמר אח"כ לוקח אדם אחרו לבדה אסורה תיכן הכ"ן דכאן נגע עפי שלרף אבל לוקח אדם ובלקח דעתך דשמי אחין זה לוקח אדם וכן מלאכי שרת לפי שיש להם כנפים קא ומשמע לן וקי"ל דאם כן אלו עשה לוקח אדם עם פרלוף אחד או בי ואהבהו אבנעה הי"ב דשרי לפי שאין כאן לוקח אדם ולא לוקח אבנעה פרס הם לא נכלה להתיר דאדום מה ודאי *לא היו להסתקים לשתוק ומומו ולהודיע שהוא מותר ע"כ דיש מיון בזה דיש איסור מלד אתי דהיינו שמשי של מזרח אבנעי פרס להדדי ומלד אותי דהיינו לוקח אדם לאחוד ולי לאו אלא דקשה לאותי

ומבזוים [יב] ב (מעבעות) (הג"מ ומרדכי ואגודה ורא"ם ומא"ג לאזרן ל"ב ומס"ג וכן מלאתי בתוקפתא כ"פ ו') יורות יב קומקומוסים חמי חמין וכיסות ששותים בהם בין אם הם למטה מהמים או למעלה מהמים [יג] ובל זה בסתם שאין אנו יודעים שנעבדו [יד] כלים הללו יג יאבל בידוע שלא נעבדו כלים הללו שעל המכובדים נמי מותרי' (דעת הר"ן) יד [טו] יש ויש מי שאומר שבל צורה שהיא נעבדת בודאי אפילו על המבוזים אסורים אע"פ שאין אנו יודעים שכלים הללו נעבדו ולפי זה בזמן הזה שמחקקים חקק בכלים ומציירים בהם אלילים המוצא כלים שיש בהם אלילים אסורים:

סנה טו והמנהג בסבלא הלשונות יז [טז] ובזמן הזה שאין העכו"ם עובדין לצורות הללו מותרים בהנאה אם מוקמן (יז) אבל אין להסתמן [תש"ו מ"ו] יח [יט] ויש מתירים בכל הצורות המזכרות אפילו בזמן הזה אף על גב דידעינן דלא פלחי ליה. (כן משמע בטור ובתוס' פ' בל הנלמים) יח (ה) [יט] ולוקח דקון מותר לעשותה יט (ו) אלא שאסור להשתחות אלו עשוה אבל. (ב"י והרא"ש והטור):

ד [כ] יגאסור לצייר צורות שבמ"ור שבינה כ (ו) יג כגון ד' פנים ברהדי הדדי וכן צורת שרפים ואופנים

אלו אבל אין להשתחות ומשום אבלה: יז ויש מתירין בכל הצורות המזכרות כי אע"ג דידעינן דלא פלחי להו בזמנא הזה מ"מ אין לבטל אלא לחתי מי שהתיר בזה ואין עשה בלל לסבלא זו דבין דידעינן בודאי דלא פלחי לא נמחי לה לומר לה אבל הא המובדים אתי לסבלא האחרונה שבאיר בשיחוב אין אותה הצורה אבל בעבדים (בזמן הזה) אתי שעשו"ן אבל בעבדים מתירים (מרדכי) ומרדכי בכל הצורות הללו בזמן הזה אבלה: יז ויש מתירין בכל הצורות המזכרות כי אע"ג דידעינן דלא פלחי להו בזמנא הזה ואין עשה בלל לסבלא זו דבין דידעינן בודאי דלא פלחי לא נמחי לה לומר לה אבל הא המובדים אתי לסבלא האחרונה שבאיר בשיחוב אין אותה הצורה עבדת (בזמן הזה) אי אשה"ו בבוב העכו"ם רגילים לעבדם) מותרי' מ"מ וכדאי' ביבוקמי' לו בשלים לעבדים אתי' מובדים מתירים כי ואע"פ שהבא לעד בך והעבור ותוס' ומשך אחר הצ"ל לא ידאתי לבוף דעתו שהבא"ל כתב ואחי תמה על הטור שבתם וכתב דין זה בחות שהוא בש"ס כי ולמה לסבר בזמן הזה לוקח חמה ולבנה ולקבון בין דלא פלחי להו בלל וכ"כ ר' יהודה בשם הגו דבלים המלאים עליהם לוקח אלו בזמן הזה מותרים בהנאה ואסור להשתחות ומיהו

ודברי התו' פ' בל המלמים גבי הא דאמרינן אחי ר"ג דאחרים עבו לו ומשמע שאין אילוק בין זמן זה לאמרינן אחי ר"ג לאחרים עבו לו ומביאו בד"מ ולמש"ל לא אמשמע מידי לא מהתוס' ולא מהטור וכמה התוס' כתבו שם ח"ל אחי ר"ג לאחרים עבו לו לכאורה אמשמע שלוה ר"ג לעבדים לעכו"ם וקשה דהא אמרינן לעכו"ם שבות אתי' בדבר שאינו של שבת ח"ל דמלוה אחי ר"ג שהיו רוצים לאחרים לכאן לחתום לעכו"ם מותם שם בו לוקח אדם בשביל מה אל"כ היה העכו"ם מביא לו ומעמו וכן אלא לחבור אותן לוקחות שם בהן לוקח אדם בולבת אחרים שם קונך לאחיר מתוך הלכות גדולות שמעמיד הא דבר יודע בלוקח דקון ושם שיך מבלא עבי מבאחרינו כי ואבדבני דקא שיש לאחרים עבו לו שם אדם בבל גופו בדים ורגלים עכו"ל ומשמע לאבי"ר ואבדבני שבזמן הזה הוא אלמא דש"ל דאין אילוק ואין מדבריהם לאיר בלל דמו"ש ושם אבור רוצים לאחרים אלא לאחתום כי אמשמע דאין לאיר בבל אין אילוק לבמרן עבי"ם דבקא לן מקלא דלא תעשון אתי אין אילוק ואוסר אתי' אין עובדין אותו הם אבור ומבואר בש"ס וכל הבוקים וא"כ כי מעמ דאחרינה לעכו"ם אבות ה"ל כבוקם אלבך לא אבי אל"כ הביאו לו העכו"ם מעלמו דלבא אחרינה ונם מו"ש וכן אלא לחבור אותן לוקחות כי מי אין לאיים דוקא הי"ב דחבורות ומשום אבלה ובדמוקיים ומם שיך אבלה עבי כי ובזה ודאי אין אילוק בין זמן זה לזמן ומו"ש הצ"ל והרב דאסור לאחרים לאבלה ובדמוקיים ומשום אבלה שיך אבלה עבי כי ובזה ודאי אין אילוק בין זמן בזמולא דבא לוקח אדם מותרת בזמולא ובדמוקיים ומש"ש ומוכר ומו"ש הרב גופיה בבקיף ד' ומם אבלה לאחתוק ולוקר בין אבלה לאדם אבלה אבלה אבלה

יחקאל וספרו לכרוז אלא מקו שור ומשום דבשעה שלאחר המוקצה אלא תעשון אתי היה עדיין שור ואח"כ דהשתא דאיכא כרוז אסור לעשות ד' פרסים בתחום דהא מיהו בכולל לא תעשון אתי הסכוותיה אלמי הוא אי"כ קוי"ל דלף עתה דאין שור בוודאי אסור לעשות ד' פרסים בתחום ושור בימיהם שהיה בשעה שלאחר המוקצה: **כא** וכן לדת אדם לבדו בתקא ודאכתיב לא תעשון אתי אותי כלומר דעות שאני מתלה בו לבניאים והיינו אדם ואי"ת הא דאמרינן לעיל דד' פרסים לאסור אסור תיפוק ליה ומשום אדם כבר תילי התם בעכו"ם (דף מ"ג ע"ב) ובר"ם (דף כ"ד) בד"ה לא תעשון דאתי לאוזנא אף כשמולא לדת אדם והשלים לד' פרסים וכן תיכן בהגהת מיי"ק פיגון קס"ג אי"כ לעבור בשני לאיון ובר"ם תילי עוד דקד"א דאם עשה ד' פרסים נגע ומאדם לבדו וכן תיכן הרין והמרי"ך הביאו הכ"מ פ"ג מהל' עכו"ם ועיין בפ"ק ט': **כב** אסור לעשותם אתי לגמי ובי"ב בדוגיים פ"ג ובספרי המתבריים הישבי כתוב אתי לעבריים וכן הוא בשור ואלו ואלו דברי אלהים חיים לבוין דקפיד קרא אעפיי לין חילוק בין עושה לגמי מו לעבריים אסור: **כג** אסור להשתחוות ומשום חשדא ובכר מתבאר בפ"ק י"ז דס"ה דאסור לומר לעבריים לעשותם אתי" אינו דומה להשתחוות ומשום דאמרינה לעבריים אתי" אינו דומה לשתחוות אלא בעשה ד' פרסים נגע ומאדם לבדו וכן תיכן הרין והמרי"ך הביאו הכ"מ פ"ג מהל' עכו"ם ועיין בפ"ק ט': **כד** ומיהו אם מולא אותם מותרים פירום בהגאה ומתרים ובלבד אלא יפתה אותם דפשיטא דלא עדיף ומעשה עכו"ם אסור להשתחות וכן מוכח בעוד דתעמ"ו אסור להשתחות מותרים בהגאה לאולאן מ"ש ודוק: **כה** בד"א בגדולת כו' פ' בגדולת דוקא הוא דאסור בין בשוטה בין בעושה אבל בקוקעת מותר לעשותן וכ"ש להשתחות וכמ"ש בפ"ק ה' בעבעת שים בה לוי' אדם אחת מותרי בולע ומותר לחתוה בה ואם מותרי מוקע ומותר לכיתי' וכמעם אתי אסור אלא דומה לחם שהן בולעי' ומ"מ מה שמוליי' על הכתאל ולא אעיפ שהוא שוה ע"קי מוקעת כיון אלא הוי בולעת כמו שהן עלמם ואלכך מרת חומה ולבנה וכ"ולא בהן דהן מוי מוקעים בהקיע אסור אתי' בשוקע' והמעמ"ז כתב ה"ל ודוקא אלו אלין אסורים אלא בעשי' ומשום לא תעשון אתי ובמולא הן מותרין ומפני אלין דרך לעשותן לעכו"ם לינן אסורים בעשים אלא בבולעי' אבל מומה ולבנה אדרך לעובדן אסורים בין בעשים בין בעולא בין בבולע בין בשוקע דהא בולא אסורים משום שוה כעבדו וכיון שאני מושמן לשוה נעשים עכו"ם אף בשוקע אינה נוהגת ובעשים אעפ"ו אלין אינו אסור ומשום לא תעשון אלא בבולע שכן הם נראים בהקיע בולעי' ומ"מ אסור לעשותם אתי' מוקעים ומשום חשדא דעכו"ם עכ"ל ודבריו תמוהים ואני תמיה דאלא תמיה וכי מה ענין שהוא מותר בולא לענין שיהא מותר בשוקעת וכן בחסך והגע עצמך אם יש הומחה בד' פרסים להדדי אז באדם שנעשו לעבדן דאסורים בולא וכי מיון דומשום הכי יהא אסור בעשים ומשום אתי' בשוקעת והא בבולעת דוקא אסרינן וכן אחסה לומה בולעת הוא בזמן הזה דמותרים בולאן וכי מיון דיהא מותרים בשוקעת הא ודאי ליתא ועוד שכבר מתבאר בפ"ק מ' דלומה חומה ולבנה ומנם דסיימו עינוגל שלהן מותרים לולאן ואפ"ה אסורים לעשותם אתי" בשוקעת ע"ש ועוד תיומה אך שיכה את הדעה שהומה ולבנה כלאין שקוענן בהקיע וכמ"ש התוספות והרא"ש והרי"ן והקמ"ג ונעבל לדת לדרך ונעבל שלבי הבגדים ומאר פוקים והוא כתב שהן בולעים וכמדומה שלי' הטור לעעייס שהטור כתב ה"ל ומראה דכל אותם שאסורים בולעא אסורין אתי" בשוקעת דכיון שאינו מושמן שמעמ

לאליל

באר הגולה

יד שם בגרי"מא מו שם כדאמר שמואל לרב יהודה
יז שם בגמרא
יח טור בשם רי"מ
וביב התוספות שם בשם רבי ורי"מ וריבי"ם מהלא מסני דאורם לבנה לא היהם בולעים ולכן עשאה רי"ב וביב הרא"ש שם:

נקודות הכסף

ס"ק י"ג ר"ל בוולא מי. ליקן מידי מה דהתם לא קעביד הבי אלא לשמעת ולאו כוולא ממש ונם מיש לחלק בין ליור דשדיך המשוקעת אינו בטל כלל כדמשמע ומכל המוקעים אלא מבטל מיש בשיך ע"ש. גם מה שחלק על המלבי"ים ר"ב אחלות המחבר' אינו כלום להדבר פשוט דמי להבין ולהוכיח ומוד אלינו לומה בגמרא:

גליון רש"א

ש"ע סעיף ד'. בד"א בגדולת אבל בשוקעת. עי' מ"ש לחם רב סי' ע"ז:

ט"ז ס"ק ז'. אבל אין לחבין דבפני אחם אין איסור אחיב. עי' בגליון לקמן ס"ק:

זאיפנים ומלאכי השרת **כא** יכון צירת אדם לבדו כל אלו **כב** (ח) אסור לעשותם אפילו הם לעכו"ם [כא] מו ואם עכו"ם עשאם לו **כג** (ט) אסור להשתחותם:

הגה **כד** [כב] ומיהו (י) אם מולא אותם מותרים אבל בהגה ולבנה שדרך העכו"ם לעבדם [כג] אז אים מותרים מעשאם לעבדם אלא לאסור בכל הבלעים מאו מתבאר בריש המיגון. (טור):

כה יבמה דברים אסורים בבולעת אבל בשוקעת כאותם (יא) שארינים בבגד ושמציירים בבוחל בסמנין (יב) [כד] מותר לעשותם. (יג) [כה] יז יצורת חמה ולבנה

דאותי הוי אחיכא דאחר עבירת לוכת האדם יש היתר להתפות כיון אלין איסור אלא מחמת אדם לחד קומטנא לן דכתב דאתי עיב איסור אלד אלבעה פנים ואם כן כולהו מעמו באיסור ואין ומעיל תיקון לוכת האדם לחוד כיון שיש איסור בלאו לוכת האדם לחוד ולריך לאתות לוכת מולן כביל כבון. מוב לאיתי בבמ"ק ס' קיש ח"ל ומקקה הקבר ותיפות נים ומשום לוכת אדם פ' אפילו לבדה אסור ומאמי לא לריכה אלא להמלים מכבר עבריים לוכת אדם ומשלים לאחרבעה פנים ומבאר לוכות מומחות לעשות לבדן בכיל. אבל אין לחדן דבאמי אדם אין איסור אחיב בלוכה שלישה בכל אדבים כמ"ש הש"ע סעיף ז' אבל בלוכת הפנים לחוד אמי אבל באחרבעה פנים יש איסור אפ' בלוכת פנים לחוד ה"ל קשה ומאי בריך אלא מעמה פרלוף אדם לחוד לשאתי דהא באמת מותר בלוכת אמי אדם לא כל נוסו אלא עיב דכל אחרבעה פנים הם בשלימותן בכל הגוף בוודאי הסכיבה: (ח) אסור לעשותן אפילו לעכו"ם כן ל"ל: (ט) אסור להשתחות בזה הטעם ומשום חשד שיתבדמו מעובד לאם: (י) אם מולא אותם מותרים פירום ולא יסתה אותם אלו: (יא) שאורגין בבגד בריש כתוב על הבגד: (יב) מותר לעשותן ומשוע כל אלרות האסורות דלעיל מותר לעשותן כהאם עוקבים אבל בעוד הגיה אחיב בשם הרמב"ן שכתב בכל מה שאסור ומן התורה ומשום לא תעשון אתי דהיינו מותר לוכת אדם לחוד אמי אם אין אסור בלוכת אדם לחוד ומשום לא תעשון אתי דהיינו אלא אחרבעה פנים ומבאר לוכות מומחות לעשות לאם: (יג) אם מעלין אותם אלו: (יא) שאורגין בבגד בריש כתוב על הבגד: (יב) מותר לעשותן ומשוע כל אלרות האסורות דלעיל מותר לעשותן כהאם עוקבים אבל בעוד הגיה אחיב בשם הרמב"ן שכתב בכל מה שאסור ומן התורה ומשום לא תעשון אתי דהיינו מותר לוכת אדם לחוד ומשום לא תעשון אתי דהיינו אלא אחרבעה פנים ומבאר לוכות מומחות לעשות לבדן בכיל. אבל אין לחדן דבאמי אדם אין איסור אחיב בלוכה שלישה בכל אדבים כמ"ש הש"ע סעיף ז' אבל בלוכת הפנים לחוד אמי אבל באחרבעה פנים יש איסור אפ' בלוכת פנים לחוד ה"ל קשה ומאי בריך אלא מעמה פרלוף אדם לחוד לשאתי דהא באמת מותר בלוכת אמי אדם לבדו כל נוסו אלא עיב דכל אחרבעה פנים הם בשלימותן בכל הגוף בוודאי הסכיבה: (ח) אסור לעשותן אפילו לעכו"ם כן ל"ל: (ט) אסור להשתחות בזה הטעם ומשום חשד שיתבדמו מעובד לאם: (י

מ"ח לגזרה אחת ולבנה קעיף ג' מ"ה כתב שפיר דלורות הבהמות מוחרים ומשמע כולן אלא דקשה על ז"ה אחאי ומכמי על ר"ג שעשו לו לוחות לבנה דלא היה לייר לוחה אלא בעבלה שנכר בר"ח אלא ע"כ דלענין עכו"ם הכל אסור אפילו לוחה אחת כשאמו אלא לענין להשהותה אם אלאה אסור דוקא בלוחה אלא הכל כ"ל ואם כן גם בלוחה האחלות כגון אלו ומול אסור אפ' כשאמו ומוו"ח ז"ל כתב בלוחות דלוחה אלו ומול ר"ל דאסור לעשותן כיון שהם אחלות וקשה אמה שהכרחו דבר לייר כוולא ומלאה דאור הוא עדיף אפילו מעשוקעים דאין בלייר שום מעשות ומ"מ נראה דאותן מומלילים מחוזרים בתחלת גשם לוחות האחלות לא יפה הם עושים כיון שהם מכוונים לעשות לוחה האחלות: (יד) לוחות הבהמות כו' מ"מ כתב בחב"ר אסר"י מנ"ל וכי' בשם רבינו אליקים דאין לעלות בב"ש לוחות אלו אלא יפה נראה מעשהם להם: (טו) אבל לוחה אלא כו' בפרקים כתוב בשם רש"ל דבמ"ב מוקה לאסור אפילו בפלוף אדם לבד:

קמב (א) אפילו אם מרפה עיקום שרפאל אבל עכו"ם שמרפה בעצה: (ב) אסור ליהנות בגחלתה נראה לי אפי' דיעבד

ולבנה וכוכבים אסור בין בולטת בין שקועה [כו] יפואם הם להתלבד להבין ולהורות כו כולן מוחרות אפי' בולטת. כו [ה] (דים מתיקין בכל דבים דליכא הסדה). (עוד בשם הרא"ם):

ה [כח] יש טבעת שיש עליה חותם שרוא צורת ארם אם היתה הצורה בולטת כח אסור להניחה ומותר לחתום בה ואם היתה הצורה שוקעת מותר להניחה ואסור לחתום בה מפני שהניחתם תעשה בו הצורה בולטת. (כי רמב"ם פ"ג מה' עכו"ם דין י"ח) כט [כט] (ולפילו מתם לו עכו"ם אסור להשהותה (כן משמע מרדכי פכ"ה וחומ') [ל] וס"ה בשאר לוחות האחלות). (בעוד וכ"ל הכ"ן בשם רי"ף וכן משמע בכל הפוסקים):

ו **ל** (יד) [לא] כצורות הבהמות חיות ועופות ודגים וצורות אילנות ודשאים וכיוצא בהם **לא** מותר לצור אותם ואפילו היתה הצורה בולטת:

ז [לב] כפ"ש כי שאומר שלא אסרו בצורת ארם ודרקון אלא דוקא בצורה שלימה בכל איבריה (טו) אבל צורת ראש או נוף בלא ראש אין בה שום איסור לא במוצאו **לב** ולא בעושה (וכן נוהגין):

ח בכלא יעשה בית תבנית היכל **לג** [לג] כשיעור נבהו וארכו ורחבו. **לד** אכסדרה תבנית אולם. חצר תבנית עזרה. שלחן תבנית שלחן. מנורה תבנית מנורה. אבל עושה של חמשה קנים או של ששה

מ"ח לגזרה אחת ולבנה קעיף ג' מ"ה כתב שפיר דלורות הבהמות מוחרים ומשמע כולן אלא דקשה על ז"ה אחאי ומכמי על ר"ג שעשו לו לוחות לבנה דלא היה לייר לוחה אלא בעבלה שנכר בר"ח אלא ע"כ דלענין עכו"ם הכל אסור אפילו לוחה אחת כשאמו אלא לענין להשהותה אם אלאה אסור דוקא בלוחה אלא הכל כ"ל ואם כן גם בלוחה האחלות כגון אלו ומול אסור אפ' כשאמו ומוו"ח ז"ל כתב בלוחות דלוחה אלו ומול ר"ל דאסור לעשותן כיון שהם אחלות וקשה אמה שהכרחו דבר לייר כוולא ומלאה דאור הוא עדיף אפילו מעשוקעים דאין בלייר שום מעשות ומ"מ נראה דאותן מומלילים מחוזרים בתחלת גשם לוחות האחלות לא יפה הם עושים כיון שהם מכוונים לעשות לוחה האחלות: (יד) לוחות הבהמות כו' מ"מ כתב בחב"ר אסר"י מנ"ל וכי' בשם רבינו אליקים דאין לעלות בב"ש לוחות אלו אלא יפה נראה מעשהם להם: (טו) אבל לוחה אלא כו' בפרקים כתוב בשם רש"ל דבמ"ב מוקה לאסור אפילו בפלוף אדם לבד:

קמב (א) אפילו אם מרפה עיקום שרפאל אבל עכו"ם שמרפה בעצה: (ב) אסור ליהנות בגחלתה נראה לי אפי' דיעבד

מותר

העכו"ם הלוה בולנות לאור ומשם הדלה וכבר כתבאר בס"ק י"ז דהם"ה דאסור לוור לעכו"ם לחתום אקוע אפילו אינו הולה להשהותה ומשם דאמרי' לעכו"ם עבדות ומ"מ ליש לוחה כתב הרב דין זה הא כתבו המחבר בסעיף ד' ואחרי הים לאסר לאלוק בין כעכו"ם עבאו לו גוידים ובין מעבאו בהוחמו קמ"ל הרב דלא ומחק: **ל** לוחות הבהמות וחיות ומעוף דאע"פ אר"י מותר וכן בסק הרמב"ם בתשובה סי' קכ"ז ע"ש ובעל מלחי הגבורים העתיק דבריו וכן ומעוף קלת בתו' דעכו"ם דמ"ג ע"ח ד"ה לא תעשון ע"ש. והב"ח בקיבי מחכון אסר ומעמתו דהלא הכוכבי' ומחלות בוודוד בחתחתן הם ואסורים ומחל אבי מוחד לבדו בחודש אב ובוד בחודש ס' כל הלבנים בומחלוקת כי אסרים ור' אליקים ומשמע דמש"ע דעומד בחודש אב לבדו אין לאסור אביות ע"ש אלבד מלאה דאמרינן דומות אסורים הייטו כל י"ב ומחלות ביחד דומיל דאבעבה אביס להדדי כן כ"ל ועיין בתשובת הרמב"ם סי' תקכ"ב ובס' בדק הבית ובתשובת ומצ"ע מ"ב סימן כ' דף י"ב ע"ש: **לא** מותר לוור אותם וכ"ש להשהותם: **לב** ולא בעשם וכ"ש בעשה"ם ובס"ק י"ח בתבתי דאסור ולא בעשם וכ"ש בעשה"ם לא אסר אלדקון דבדקון אפי' אדם אלבד לעשות ע"ש ומ"מ לי"ב דומדבני התוקפות ערק כ"ם (דף מ"ג ע"ב) ד"ה אמרי ר"ג ומדבני המודכי בשם ומעמע בהדיא דדוקא בחדם אין אלבד לעשות אלבד אלבד אלבד

עוזרי ועיו בעריפה ישראל גרע דמיסין דלעא ענבים הישראל ונקים לאותם בהנאה ואח"כ יעבלה והיל אליל ביד ישראל דלא בעלה כדאיתא להדיא בש"ס פרק כל הכלאים (דף ע"ב ע"א) ובזה מיושב מה שהביאו התו' פ' כל שעה שם בתיומה ע"ש ודוק: ג שמחו בה

(ג) מותר ליהנות משלהבתה:

ב ג"סבון של אלילי ג ששחט בה הרי זה מותר ד מפני שהוא מקלקל ה [ג] (ואם הסכין הדם לו יפגו ולפנו ונשיקור שנו אפילו לכתחלה מותר) (לעיל מ' י') ו [ג] ואם היתה בהמה מסובנת דרי זו אסורה מפני שהוא מתקן והרי זה התקון מרגאת משמשי אלילים וכן אסור לחתוך בה בשר מפני שהוא מתקן ואם חתך ז דרך הפסד והשחתה מותר:

ג (ד) נטל ממנה כרבר (פ' עז לו עגם מראשו מד ומוענין בו סנגד כשמוגיים אותו לעגן יפרלו אמוגין ומן המתמוגים) וארג בו את ה הבגד [ד] אסור בהנאה נהערב בבגדים אחרים ט [ה] דיוליך דמי אותו הבגד לים המלח ושאר כל הבגדים מותרים:

ד הנטל ממנה עצים בהנאה י הסיק בהם את התנור [ו] ובין חדש בין ישן יוצן ואח"כ יחם אותו

דיעבד אסור ולא"ים דאסי איתא סוף פרק ומעלין בחלת של הקדש מוענלין בה אבל לא בהנאי לא מוענלין. בחלת של עכו"ם אסורה פרש"י אבי לא ידבק בידך מאומה מן אחרים ומרבינן מ"ש אבלהבת עכו"ם דאסיר לגמרי דקתני מותרת ואפילו מדבבן לא נזרו בה ומ"ש אבלהבת הקדש דקתני לא בהנאי ומעכיב עכו"ם דמאיסא ובדיליה אינסי מיהא לא נזרו בה ובגן ואם איתא דבגמלת לון אסורה אלא לכתחלה עיב לומר שמדבבן בעצומה היא אי"ב אלימו גם בעכו"ם דגזרו בה ובגמלת ומשמע דלא נזרו בה אלא בדור דאיסור דאורייתא יש בגמלת ומשם לא ידבק כדפרש"י ואי"ב אפ' דיעבד אסור והבי"י כתב ומכח קושי"ת בפיגון זה דדוקא לכתחלה אסור בגמלי וכתב עליו מו"ה ז"ל שכן הוא פשוט ולענ"ד לא דקו בזה כלל והקושיא על הבי"י יתבאר בפעיף ו' בעזרת השי"ת דלא קשה מידי: (ג) מותר ליהנות ומלהבתה פ' כשאין שם אלא הבלהבת לחוד אבל אם הבלהבת

קשורה בגחלת (א) משעה שאסור לחוות מבלהבת עפי' ומגחלת גרידא וכן מוכח בפרק כל שעה (דף כ"ז) במאי דאמרינן בחבוקה כמגדו כי' ואיתר דבלהבת הוא לפי שאין בה מזם ובראה פשוט דבגחלת אפילו עומדות ואינם לוחשות אסור כיון שיש שם מזם ולא"ים הכאה הא אזעא דהא כתיב לא ידבק בידך מאומה ב (ד) מעל ומזבח כרבר פ' עז חד לאחוז בו לפי הראה לע"ד דהרב בעל הש"ע לא יצא ידי כל חובת הענין בדיבור אלו כמו שבאר בש"ד בפ' כל שעה (דף ל"ט) ת"ל תמיד שהסיקוהו בקליפי עלים חדש

יותן

ל

מי ואם חתך בה בגר הבגר אסור כמו גרישא ומשם דאיכא הבגר אסור כמו גרישא דהבגר אסור בהנאה ועיין בפי' י"ק פ' מ"ש עוד וחם: ז דרך הפסד והשחתה כגון שהחתיכות עומדות לזרוק ומיזלא בו: ה הבגר אסור בהנאה כתערב כו' ומשמע שכל שלא כתערב. לא מהני הוצאת הבגר אסור בהנאה ליטיו ובן נבי את בקעיף ד' וכן מבואר בבי"י וכ"ע ולא כהבגדים בא"ח סימן תמ"ים סעיף ג' בכתב נבי את שבאתה בגמלים מתן דכיל דיוליך הבגר אסור בהנאה ליטיו ומוחר בהבגר אסור בהנאה ליטיו ולא כתבו מי קי' קי' קיק ג' מ"ה ג"ל ומוכח מן הירושלמי דפ"ג דעבודה זרה ופ"ב מ' ומירושלמי וכפ"י הרא"ש דפ"ב מ' ומרבי הר"ן שם דיבפ' כל שעה נבי קטרות וכרוסות שבמלן בעלי עולה דיכול לחוכר הבגד והבגד לעכו"ם מתן ומדמי לאיסור שבו בשבעכו"ם יתחוך הבגד והבגד לבני הישראל בעבין אא"ח שיחבראו שיב לישראל אחר כמו נבי יי"ב דקי"ל לעיל ס' קי"ד ומוכרו לעכו"ם מתן ומדמי יי"ב שבו וכא דבהולכת הבגד ליטיו אסור הישראל אסור הימו ומשם דכל זמן שלא נתערב ושם כאן איסור אלא בבגד בשמוכרו לעכו"ם מתן ומדמי איסור שבו דאין לו שום הבאה בעולם ואלא איסור עלמו ואי"ב לדלעיל סימן קי"ד סי"ח דודאי יי"ב שבתערב ביין לא מהני בשמוכרו לעכו"ם מתן ומדמי יי"ב שבו אבל אם שבודאי לא יקח בי"ב ישראל יין ונעכו"ם אחר בתם דאיכא בעים איסורא מעמ אבל פת ובגד לא מיבבר ביה איסור ומשם ואע"ג דאמרינן יש שבת עליה עולה לא מתעלת האיסור ביבר בו אבל לא מיבא בתערבות ומשם אלא דאסור לאוכר הבגד והבגד בשעיומתן בעבין מיבבל לאוכרו אמ"ב לישראל ומוכו שבתבאר בא"ח ס"ים סי"ג בדבן שבעבע בשבר שאסור לאוכר לעכו"ם קודם הבשבת הרבה ביחד ומ"ש ובעין בסוף סי' כ"ג ובסי' כ"ז בבבל ד"ד בבבל הבגד ליטיו בפ"ג וסי"ח דקי"ל ס"ח וסי' קי"ד ומוכרו לעכו"ם מתן ומדמי יי"ב בבו ומא דבהולכת הבגד ליטיו ועיין בסי' קי' ובסי' קי"ד ומ"ש ט יוליך דמי אותו הבגד כו' כלומר לבבל בהבגד לחלי"ו בבבל הבגד ליטיו ומשם דבר בבבל הבגד ליטיו ומשם דבר בבבל הבגד ליטיו ומשם דבר

יתן יין ולא אמר בו את הפת ר' אומר הפת אסורה ואסורים אומרי׳ מותרת בשלם ע"ג נחלים דברי הכל מותר ומוקמינן להרישא דאדם יתן ולא אבי גליון ומזוד ויקיח בעלי שיתר כשילקה לאחר בו את דהוה זה הם גורם דהיינו התנור בגוף כבר באיסור כיון שאדם שים ומי׳ סיפק של איסור בגוף ומתקיים ואסיר יסים עוד שיתר ביסוק אבי ואסי תנא קיל זה הם גורם אסור ופסקו הפוסקים הלא קיל כן אלא כל״ ד׳ כל הלגומים בדין דזרועים אחתים המכר לקונן קני״ ח״ל ועי״כ תמוד אדם יולן ולא יתן ומ״מ לענין אסיים הפת בו בפקו כי׳ דהתם הנעשה לפי שים שבח עלי איסור בפת ההוא ואין שם סיוע ון בשיתר ופליגי בגוף שם שמואל ור׳ יוחנן חד אומר שבח עלים בפת הוא בגאלים ליחשות איסור בוערות וחד אומר ליחשות מני אבי אלא דוקא כשהאדוקה כנגדו איסור מובערי עצים האסורים בפי התמוד וכ״ל דהאי ד״ה דומיה בוחשות ס״ל לאביי דבעבריס אסור בגאלים אלמי אתם דכתיב לא ידבק בידך. ואומה ומ״ה אסיר בגאלי שומות אסור אתם וגם לומ״ד דאסור בעבלה בוחשות לריך אתה לאלק בין עבלה לעבריס לענין שומות זה ס״ל פשוט ופסק הלא״ם שם לאומלא דלוחשות אסורות דהוה שבח עלים בפת וכ״כ הטור בקלוט בפקו הרא״ם שם לבל הרוב״ם פסק לקולא שבי כתב פ׳ יו״ן מהלכות מ״ח תמוד שהשיקוהו בקליבי עלבה בין אדם בין יסן יולן ואתיא בעלי שיתר ואם ביטל בו קודם שיוכן בין את בין תנטיל הרי זה אסור בהנאה דם שבח עלי איסור בפת גרף אל כל האם ואתיא ביטל בחומו של תמוד הרי זה מותר שהרי עלי איסור הלמו לבן בגאלי הפת ע"ג נחלים מותר לעיים שהם בוערות עכ"ל ותמוד כתב בפ״ז זה ואפילו לומה דקי״ל דה הם גורם מותר אם אפ״ת אדוקה כנגדו איסור דים שבח עלים בפת ומשמע דפוסק לקולא דנחלים בוערות מותר ותימה לומה לא הביא לכל הפחות דעת אביו שכנגו שאוסר הפת אביו בתן אדוקה כנגדו אלא שהגחלים ליחשות. ונראה דלא מם להביא דעת אביו להחמיר בגחלים ליחשות מאחר שבמקבא מביא דעתו ודעת הרוב״ם דאפילו לומ״ד בזה הם גורם מותר כאן אסור אפילו אין שם אלא חום עלי איסור לחוד בלא נחלת כלל ע״ם לא דקדק הטור להביא אחלה בגחלים ליחשות אלא נקט שם אדוקה כנגדו שהוא היותר פשוט לאיסור לב״ע אפילו בעבלה אבל לא לומ״ל ודיבו דבוחשות מותר:

וכל זה הוא לענין הדין דים שבח עלים בפת דהיינו אין שם אלא גרם האיסור לחוד כגון שאפה הפת אלא האדוקה או גחלים ליחשות או תמוד אדם שבגוף בעלי איסור ולא ליבני ואפה בו את אבל לענין זה הם גורם לחוד כגון שבישלו בתמוד אדם שלבנו ושקיר שנים כתב הטור דקי״ל כומ״ד זה הם גורם מותר והרוב״ם כתב אפילו לומ״ד זה הם גורם מותר הכא בחלב בפת שנאפה בעלי איסור וגבנד שנאבל בבכרכר של חלב אסורים וכן יבאה ודבריו ס״ל שהגיה הטומה לפסק הלכה עכ״ל ואך עלי איסור דהרוב״ם ביבנו תמוד יין ולא ליבנו אבל הוה אלא זה הם גורם. ותמה ב״י דהא גבמה לאחדב בזבל דעבריס אוסיבן בגמרא הם גורם מותר ואיכ הטומה שאסרה את שנאפה בעלי איסור דלא בהלכתא היא ומ״כ פסק כאן בפ״ע ד׳ שהוא ודבריו לומ״ס דאין איסור אלא אם האם בתוך התמוד דאז איסור מכח שבח עלים אבל אם גרף האם מותר דאז אין כאן שבח עלים רק זה הם גורם ומותר אפילו בע״א ולכומה זו הגיה רומ״א בעוד שהאדוקה כנגדו ונעלם מומו דעת הגיי״ל מה יעשה בבכרכר של איסור שנאבל בו הבנד דאם אין ריך שבח בבכרכר בבנד ואינ״ב דאמרינן בגמרא בגרסותא דבכרכר דאיסורא בעיים מ״מ אין זה מקרי יש שבח דתרי מילי כימהו מ״ש הרוי בפ׳ כיצ חיל ומיהו אפה בו הפת אפ״ר בתמוד יבן ועלי איסור אסור אינ״ב דזה הם גורם מותר הא אמרינן פ׳ כל שעה דיש שבח עלים בפת הבלב מחזר ומה הם גורם כי ביכר האיסור בהיתר וכמי מילי כשהאדוקה כנגדו דלא קלי איסורא אבל נבי נחלים מותר לפי דקלי איסורא עכ״ל הרי לפנין דשבח עלים ריך אפ״ר בתרי דקלי איסורא ואיכו תלי בקושו האיסור בעין כלל ותו דהיה ליה לבעל התלמוד לומר בבכרכר דיש שבח בבכרכר ואין שם אלא איסור אלא זה הם גורם שהבכרכר מוציל לאחרנו מולא שבנגד הבנד ע״י הפעל והבכרכר. והשמטה שאסרה בבכרכר היא ב״כ דלא כהלכתא לפי

ההלכתא אלא ומחמת עלמם ועברה בעלמא הן אבל חוס התמוד מיבעיא ליה עכ״ל ואיכ לפי דשבח שהם להיתרא היינו ומקום דלא שם אבל תמוד אסור הם שבתב הרוב״ם הרי נבי אבל שבאפה בעלי איסור אבל בעלי איסור הם הרוב״ם דהיכא דאסר בבכל ענין שבאפה בעלי איסור אבל ודאי הא מודה הרוב״ם דאיכא בעלי אבל תמוד אדם דמותר לאחרות אבל בכיון דאסר אין כאן לא אסר ולא חוס על עלי איסור אלא התמוד

קרי דשבבד ולבמיר ז"ל דהאיסורים אל לבהאלה לאו בחדא קבא הם דלבהאלה אל נעל"ש. היינו לבבא הבשם בהאוכל ואקרו לף בחקום אסיחא אבל לבהאלה אל ז"ל נרם אוא לף ביטול לחוליא אליסור אל יבאה אלבו לבהאלה לחבול ע"ז ז"ל כמו בכל מקום דטבל לבבר האיסור אלל יאבלנו ע"ז ביטול מ"ב לא יהבה אחאיב אי׳ איסר דחוב דבזה אין הבסר אלא מבאיבת ריוום מה דרולה אליסור אל יבאה אבלו לבהאלה לחבול ע"ז ביטול מ"ב בהאוכל. ואיפ כיון דמדאורייתא אביסם שוחבי׳ לבם האמירו בבעל"ל יאבל אל להבול לבפנין אבול בהאוכל. לא הלרימו אף דבהאלה מבלב בשם ז"ח בהאוכל. ואיפ כיון דמדאורייתא אביסם שוחבי׳ לבם האמירו בבעל"ל יאבל מבאיבת. יאבל אל מבום דבבלים אבבבר אביחבור לאיסורו אם יבאבו בקדילה דבר אביף בבו בו יוחו הוא בחוחר ענין עלמו ריאל בשם אבבדילה בו לא יבאבו עד כיד בשום אבבל ז"ל לבו נרם בבי עבינים ליב כל כך חדש דאם כלי אבבלב אבבם אבבם אבי הבלי ולא נחבו בשם אבבם לבו בבשם בבלבם בבלבם בבלב

ח בגייאה פס וכרבי
ט פס בתמנה שבויים
קף מיש וכרבי
אליעזר ומפנים פס
י טור בפס ריש
והחזנים בפרק ז'
מסמיים
יא לפרן הרמביים
בפרק עיז מסמיא
לעברן עלי עבלה
וכלאי הכרם
(יבי תפי לבחמלה
מבאיר עיג בפ"ב
דלבחמלה לחזור
כדלעיל כעיף לי
ובדיעבד מוקר כדלקמן
עעיף יז)
(יי לא נלאם כן
מתבאיר אלא אף זה
ליבו מוחר אלא
בדיעבד וזוק):

כנסת הגדולה

בש"ע סעיף ד'.
"המבבנה בחחרות
יולך דרי לוחם
הפס לים המלם
ומלר כל הבבנות
מוחרים. כתב הגיבו
בעל הטורים בפס
הרמבים לעיל סיען
"ולם מחע בם
יולך המלם לים
המלם ביג וביא
הרין בפיק דחולין
ובגיבו יבוחם בעגיין
לות מי מיג אלא
בעבבנב הדבריס
בבבנם בפבנבת הבמיא
ולא בפבנבת הבמיא
מחו מיבולר בעמוך
בפיד ומקבה הדיבים
דהא בבי זה כתב
הבינו בעל הטוריס
ביל אלא לחבינן
יולך המלם דחי
עבים לים המלם
אלא בחעבבה הפם
ומינן דבאלי בת
ומחוד דבבת עבים לם
בפס ובינר מיקוני
ומיבוחם הוי על ידי
מיבוד מבאיב
בפבמים ביג ובאיב
דליין לחתן מקבה
לי לבבבנים אבבר
דהבבנים יבחיב
בדבם בבי אל דאבי
אלא נחבבנב יולך
המלם לים המלם
ולא דחי כל בם אלא
דחי עבים ואי
לבבלים מבבבים
לבבי ביל אלא
לחבינן יולך המלם
לים המלם אלא
בחבבנב הת הוא
ביל קחבר אלא דחי
מחיבה, לבם ובגי
מבבינה מין לבין
לחולך לים המלם.
ומוד דבת דמילם
בין בת לבבינה אינו
מוחבר בדבני הבבנים
ביל מב אבי אבינו לבעל
דמבת מבינחב בבת
ביג עיג כתב חיל
ומבלן ביג מוביא
בחולם על הבין ביל
והבבנים והבחבנין
בבחבו ומיבחו בהולבם
המלה לים המלם
בני דבינחת לן בבלים
בי ובבם עבמם בחבו
בם אלא בני בחולבי
בחבלה לים המלם
אלא מיג ובבבנב
בחבבים ובבמם אבו
בבם בבי ביל ביג
ובחבחלם מבבים בחב
על הבין דבבים אבבר
לא בן. בבבחיל בחב
הבין בבבבן בל
בבבלים דבחבים בו
לם בבם לבינו לא
בחבבנב יולך המלם
דחי עבים לים המלם
בדבני בבי ובבבים
לא מלן על הבין
ביל אלא בין לבם
לחבינן יולך המלם
לים המלם. בם
מיג בבם הבבבנים
בבבבן בבי אלא
לחבינן יולך המלם
לים המלם אלא
בחבבנב לא יבבבחי
בו מבוים מיבבח
הבחבבנן בבבבר
אלבחבים בחב בבבי
ביל אלא אבבר ראח
יולך המלם לים
המלם

ה) [ז] (טור מבחמבקה כנגדו) (בית יוסף) מהרי זה"ל אסיר בהנאה דיש שבח עצי איסור בפת (טור) [ח] *נתערבה באחרות מיולי"ך דמי אותה יהפת ליבם המלח [ט] ושאר כל הבכרות מיהרים (ו) [י] יפגרף את כל האש ואחר כך בישל או אפה בחומי של תנור [יא] הרי זה (יב) מיחר שדרי עצי האיסור הלכו להם:

פא

כנגד מיג אלא בעבלה ובחר לחיקורים ומלא לחיקורים הבינו בחמר ובחר לחיקורים ביג כמים המור לבמי זה בחבקה כנגדו הה לחיקור בבמי חבי בעבלה לחיקורים כי הבי מבקה בחיקורים להלבה מהבחה והבגד לחקורים לחיבים מהם זה הה גורם לחיג בחלן מם לחבוקה מגדו מהבי ומדמה לחומו לבחמר הבגד מיג בעלי לחיקור בחמר ומלא לחיקורים ומלא לחיקורים בחמר ומלא לחיקורים בחמר ומלא לחיקורים בחמר

הלכה וכמ"ש כל מעשה הגיא הרי יומם מלאן הדברים דהכי ס"ל כדעת הרמ"ם וכו"ם והסתמא כיחמא הא דלא דייק כן מדברי הרי"ף ומשם דבהרי"ף יל"ל כו"ם הב"י אבל בהראש"ם יותר ומתבאר לומר שסוף עלמו אומים בפ"י כל מעשה (וכלו הכי לקי"ו דדרך הטור לכתוב וכן יעלה מדברי מ"ה הרלי"ם ז"ל וה"ה לברי"ף וכ"כ בסי' זה בני זוכעי' יקרות תחת הראש"ם וכן יעלה דעת מ"ה הרלי"ם ז"ל ול' הרי"ף והרלי"ם מכוונים שם ע"ש ומעתה דברי הטור והרמ"ם עולים כהוגן ומה שקשה הטור"ם הב"י ולתאר בהכרח שדעת הרלי"ם כדעת הרמ"ם

זה הה גורם לנה לא שם הוא ומאומו מעשה מני אחי"ב בהיתר וכן פרש"י בהדיא פ' כי"ה דף מ"ב. ותיכן הסרמב"ם מביה דיבא ס"ל לף בתמוך

הגה [יג] הא דאמרינן יש שנה עניים בפת היינו בדבר שאסור בהנאה אבל אם אפה או בשל אבל דבר שאסור באכילה אפי' לגוקה כנגדו מותר. (מרדכי פרק הטוחר ותוקפות וע"פ):

קערות

ויאפה בו אפה בו את הפת ולא לבמו הפת אסור בהנאה עכ"ל ומדכתב יוכן בתם ומשמע דאפילו בחדש ואיתו כמ"ד זה חם נוסם מותר וכן בבשר בחומה דוכתי דזחי"ב מותר ואם כן לומה בתם וכתב אפה בו את הפת ולא לבמו הפת אסור בהנאה דמשמע בין בחדש בין בישן ביי"ר וישן לאולי הא זחי"ב הוא וכך הקשה ב"י ומה שבפרק ט"ז מה' מאכלות אסורות נבי הטור שהסיקו בקלבי מותר דעלי האיסור הלבו לחם וכך ומבואר בב"י ובכ"מ שם ואם כן קשה לאולי אסר בפ"ז מאכלות עכו"ם בחם אפילו בחדש ל"ל לחתיר בהטור גרוף לו בבישלם על נבי נחלים אלא ולאי דעתו כדעת הרמ"ם דבאלל כיון דאפה אסור ובי"ם חומו אל הטור אי"כ בכל ענין אלאפה הפת בעלי אלל אסור אבל הטור חדש הסיקו בעלי אלל ולבמו ואפה בו את הפת בעלי היתר כיון אלא נאפה בעלי אסור ולן כאן אפילו אפה אל אלל אלא אלאפה בהטור שהוא אסור וקי"ל זחי"ב ומתר וסב"ר כתב שהרמב"ם ז"ל בפ"ז מהלכי עכו"ם בשהאנוקה כנגדו וקשה דאם כן לא הי"ל לומתם קפוני הם ומדברי הב"י עלמו לאלה אפילו זה הוא דסוק בעיני ע"ש אלא הבוד כמו שכתבתי ה"ש שרמב"ם בפ"ב ומכלבות מגן ומלה אם בישלו בו אינו בו מגן אם אפה בו את הפת ואתבשל אסור בהנאה וכן בחמגן אלו אסורים עכ"ל ומשם דכיון דאפה אסור אם כן בכל ענין אלאפה בו הפת אסור וכו"ם חה אלא אסור בהנאה כנגדו אלו לא וכדפ"ו (מב מלאתי אחר זמן רב בתוספתא פ"ק דעבודה הטור שהסיקו בקלבי עבודה אם הדם יותר אם יש יוכן אפה ונכל בגחלים מותר אפה בכולם (כמותר בכל אסורי הנאה שהכר בם) מותר מן ועלי אסרם עכ"ל ומה דאיה בדוחה לומם שכתבתי) :

ועתה אחר דעת המחבר ז"ש הסיק בהן בהן התמוך בין חדש בין ישן יוכן כי היינו ומשם דזה הי"ג ומתר ואביב לבחתלה זחי"ב אסור בהנאה וכן הבחמגן אלו אסורים עכ"ל ומשם דכיון דאפה אסור אם כן בכל ענין אלאפה בו הפת אסור וכו"ם חה אלא אסור בהנאה כנגדו אלו לא וכדפ"ו (מב מלאתי אחר זמן רב בתוספתא פ"ק דעבודה הטור שהסיקו בקלבי עבודה אם הדם יותר אם יש יוכן אפה ונכל בגחלים מותר אפה בכולם (כמותר בכל אסורי הנאה שהכר בם) מותר מן ועלי אסרם עכ"ל ומה דאיה בדוחה לומם שכתבתי) :

ומ"ש ומעבה"ל ולא לבמו ואפה בו את הפת הי"ז אסור ומדברים ומשמע דאפילו בישן ומיירי ומיירי עכ"ל בהראש"ם כנגדו וכמו שפ"ו בחכ דלי ע"ב בחלים אל אמרו אל אמר כתב בסמוך דמותר ואזל לעמרים בעיכם דברי הרמב"ם כן אבל לעניין אפילו בחמומו אל אמר אל בחלים אסר הרמב"ם הכא בחלל ודוקא בעבלה אפאבה ובחלמ' וכן אמרו ומתר מיקן אם אפילו כמ"ש בחלים לומם :

ומ"ש מחעבה בחמות יוכל דמי אותו הפת ומיש"ע ומשמע הא כל אלא מחעבה לא מהני הוכלבת הבחה ליס המלה ומיהו חה דעם ריש סמחב בלבון הרמ"ם אות בחות היבם בחיבה ומיים ודי בחולבת הבחה ליס המלה גם לעבל דעשק אלי"מ מבחמי כן חה אלא מדברי רבינו אבל המרוכי ולבינו הבית יוסף ומ"ל בסימן יאב ובי"ח בסעיף ד' בהלכות מחיפה כמי הרלי"ם דלא בני הוכלבת הבחה ליס המלה ולם לאמר מדעה הדרישם מחי"ם דלף הרלי"ם סוכר דלרך הוכלבת הבחה ליס המלה ישיכב חה בסקסיתי עליו לעיל בסמוך דכיון סהוא מנין דלף הרלי"ם בני הוכלבת ליס המלה הקבה עליו בעיר מחיון ז' ובסימן זה כתב המוך בגם הרלי"ם דלא מהני הוכלבת ליס המלה אלא בחמעבה ומיכן אם מילקן:

בסימן קי"ב בסי"ע ס"ע ב' ולם היחה בחמה מקוכבת הכי זו לקוכה מפני סהוא מחקן כו' וכתב בעוד סימן י' ומעם היא הבחה כדי מכך מכין לבסוחם בה כו' ביב לומר המחבר מיני

בנסח הגדולה

המלה אלא בחמעבה ובי"ב שם הכין בסמו אבל לא מיכו לו ז"ל בחמב נבי מוחב בפכין בל מעיים דבחולבת הבחה ליס המלה בכיל הן חמם מרלמי לבינו לומם בנעיני לומם ה' מיב בדברי הכ"מ"ם ומכיון ולהו בעבריים אלא ל' הכים לפרמי ז"ל דוילך הבחה ליס המלה אלי בחמעבה דוקא לא בחלא בחמעבה ולדיים בחם בהיחר בחיב בהולבת הבחה ליס המלה כי בין בחלים אלו בעבל בחמעבה ומיכן אם הוא בחמעבה ומיכן בחיב בחולבת הבחה ליס המלה אל

ה **יא** (ז) יניקעריות וכיסות וקדירות וצלוחיות שבשלן היוצר בעצי האלילים הרי יגאלו אסורים בהנאה שהרי דבר האסור בהנאה עשה אותם חדשים: (הטמיעים פ' ו' ז' טוש"ע י' הרמב"ם פרק י"ז מהל"מ רק מהמחבר כתב עצי אלילים נמקום קניני ערלה):

ו **יב** (ח) [יג] פת שבשלה ע"ג ידנחלים של עצי אלילים מותרת כיון שנעשו נחלים הלך איסורן אעפ"י שהן ביערות:

ז **יג** (ט) [יד] טו קדרה שבישלה בעצי אלילים ובעצי היתר הרי החבשיל אסור (י) ואף על פי שזה וזה גורם שבשעה שנתבשלה מחמת עצי האיסור עדיין לא באו עצי ההיתר ונמצא מקצת הבישול בעצי היתר ומקצתו באיסור:

ח יז אפרוחים שקננו באשרה ואינם צריכין לאמן מותרין (יא) אבל ביצים שעיה **יד** וכן אפרוחים שצריכים לאמן והקן עצמו שבראשה מותר **טו** [טו] מפני שהעוף מביא עצוי ממקום אחר. (נ' רמב"ם

חייב אדם ואדם יגזרו כבר בתחייב אדם ויביא חולין לעזרה אלא ודאי מלאכתה מותרת הם וחייב אי אחרת דנחלת של אליל בדיעבד מותרי עבדי אדם הם מותם קדיש ויש הקדם דמעלין הם אלא ודאי נחלי של אליל אחי בדיעבד לאור ויש הטור אם אבוקה כמנדו אדם אבוקה כבר בתבאר לעעלה בהכרח דלא אחא לאסורינן אלא דיש שנה עניש בתה ואסיר דאבוקה בכמנדו ועוד דאפילו תיומא דאבוקה כמנדו דוקא קאמר וכמו שהבינו הגיי והגיש ליש ודי דהכא מיירי שהנחלים הם בתמור דס"ל זחיב הם שכתב ואינ"ג דקיל זחיב מותר אם אבוקה כמנדו הבת אבוקי ודוק ויש דכל היכא דאין אבוקה כמנדו הבת דחיב"ג הוא ונחלת דאליל דאסורה היינו היכא דאין כאן עוד נורם של היתר אבל אחיב דנחלת של אליל אבוקי בדיעבד ועוד תיומא על המחבר שבאיה מי תויש הבתיק לי הרמב"ם אם ביטל או אחה אותו הבת ואותו התבטל אבוקים בהכאה וכן הסחרים שלו אבוקים בהכאה עכל"ל ומשמע שם בעוד וכ"י בפ"ה של הרמב"ם זה מוזה בבדיאור דאפילו אם ביטל בנחלים עומעמות ואפרו של מון הבת והתבטל אבוקי ואין אבוקים אבל מון הבת בהתבטל אבוקים ע"ג נחלים אבי"ם שהן בעבות מוחמות וכן יש לחומה על הטעי"ן שכתב כאן כדברי המחבר וכתב והא דנחלת אבוקה היינו לכתחלה אבל בדיעבד מותרת עכ"ל ובלבוש החור מי' תויש ואין חיוק בין אם כאבה הבת והתבטל התבטל בעוד גוף האחון קיים או הנחלים לוחשות לבין אם כבו ואח"כ כאבה או התבטל בכל ענין אבוקים עכ"ל ועוד תיומא על הטעי"ן שבאיתן זה בבעיף ד' כתב אם אבו הבת באותו היוקק בינן מותר ונחתם אבוקי אין אין כאן גורם דהיתר כלל בד"ח כשאין אבוקה כמנדו כו' והיאך כתב בבעיף ו' דנחלת של אליל מותר בדיעבד ולריך עיון: **יא** ויש המחבר קנרות וכוסות כו' הרי אלו אבוקי' בהכאה הטעם דבקנרות וכוסות ומחתונין אחיב בלא גורם היתר וקדרה מוי אעיש אחיב לבשל בה בלא עליש ויש הדרך ליתן בה ויש ובשר ואחיב בוחתה על האש ואיב ומחתונ בה בלא גורם היתר הכי איתא בשיש ובפ"ה היכא דבבוד לו אלא הבחתונ בה עד אחר בבשתה לעלי היתר התבטל מותר אלא דלכתחלה אבוקי בכל ענין כ"ל. ויש"ו יש לחומה על המחבר והמחבר דויש קנרות וכוסות וקדרות ומחבר אדם שאחו בחומו שהבת מותר הא בשאוחה בו מוי ליכא גורם דהיתר כלל ואחבר לחלק בין לכתחלה ודיעבד או בקנרות כו' שעיקר עשייתן על מס האש הם מכתבו שהרי דבר האסור בהכאה עבה רוחם אדם אבל כל זה דאוק לכך כראה דאחבר בדיעבד עדיף כיון דלאחר שנבשו עלי האיסור הלבו להן דאין איסור בעלים רק כשאבוקה כמנדו אם כן המוס מחבב לאיתר ומבא"כ בקנרות כו' ודוק: **יב** ויש"ם אם שבשלה ע"ג נחלים כבר מחבאר הינא בשיק י' ע"ש: **יג** קדרה שבישלה כו' עיין בבית שבתב עם ב' פיהוקים לדעת הרמב"ם והפי' הראחון דאוק כדומעוע ודבריו עלעו והפי' הראשון אחת ולעיין ון הם ע"ש ודוק: **יד** וכן אפרוחים שבריכים לאמן אסורין ומפי שבריכי לאיון ונזרו בהו דבבן כעבל אילן עלעו דס"ל ואבאיד פירש ומפי שהן כבדולי אבוקה: **טו** ומפי שהעוף ונגיע עליו ומעוקם אחר דאלו בעל עליו מהאבוקה אף על פי שבשתבבים הא קיל לבקון שיבן קנו"ו ס"ל אלא

בלבוש בתרא דאסור בקדירה ומעבה דהא יש בה הבאה תשמיש שבי' ווהה סוליא לענ"ש דין זה עלו דסיבו מדאמרינ דבלבוש בתרא מחמיר כיון שמשהמשין בקדירה בלבוש קודם שיחבל לבשל ולשבא קנוא לא תשיב לזה הבאה בפני עלעה אלא שייך לבשול אחרינ והה ילפינן בקדירה יבשה שהיתה התחלת הבישול של אישל בעלי אישל וגעלו ע"י סיתר דודאי גם לישבא קנוא מודה דאסור דבאן הוה בישול בתוך באישל בחוקה: (י) ואעיפ שהם הם גורם כי' הרמב"ם כתב קני' זה בהלכות ומאכלות אסורות כגון עבלה וכלאי הכרם ומפ שייך להקשות בעיר הא' ואעיפ וכו' אבל בעבו"ם לא זכר כלל דין זה דקדירה היינו כמו שבתבתי בסמוך דבעבו"ם בתוחה זה הם גורם דאסור בלבד אחיל לבעעתו דלא מחלוק בין עבו"ם לאיסור וכבר הוכחנו שיש חילוק בהם ובראה דנים אלו מזכר המחבר בבעיף ו' ז' אעיפ שהם תלמוד ערוך לפי שאין כאן בעבו"ם זה הם גורם בחוחת אסור אחיל בחמור ובתלמוד הם אמורים לענין עבלה וכיחא תמיהה הגיי על העור בזה: (יא) אבל ביצים שהם אינם מזיחים ומפ לבך גזרו עליהם כעל האילן עצמו: ולא

ביאור הגר"א

תוס' ריש ב' ל"ה אמר כו' וכ"כ רש"י עם ל"ה שאין בה כ' ותוס' דפסחים ל"ו ב' בד"ה אדם כו' ור"ש בפ"ו דתרומות מתני' ל': [יג] פת שבשלה כו'. כלישנא בתרא וכ"ם הר"ן וכרא"ש ס' לאומרא כלישנא קמא דוקא בעומאות: [יד] קדירה כו'. כן פ' מפ"ם קדירה אסורה דהא קבלה ביאולא כו': [טו] ומפני שהעוף כו'. דייק לר' יוסף שם כתב"ל כו' קנ"ו כו"ל ומפרש דמשתמע מניה העוף ממקום אחר אבל הרא"ש כ' דוקא עיזים שהיו מגו"ל:

ולא

גליון רש"א

מין סק"ט. ותמיה הגיה מיהם אסר דאוק מחוק מחוד. דקדירה עלמה מעמדה בן שהוקק מחבה בעלי איסור ותמיה הבעלי איסור ס"ל הקדירה מתבשלה כן ובתבתה שם מחה עמיש ם הכיאו מפרשים דאוק הוא דה גם ס"ל בלבעמו מיהו בן ובעכ"ו מלבעמו מיהו בן ובעי' בכ"ש ס"ם כל הלבעים ע"ש מ' ד"ה אחי לאו אם כתב דמשיה אבה אחבילה בכמיני מבנים מקרי אחיב אמום אחי' נחולה קודם לבן ע"י אחר אחילות ובעי' אות' עם אים כ' ד"ה ובבבן בתנו אמום מתבשמתה בבכמיני איסור ומל מבנים ביחד:

באר הגולה

יב מיעוטא דאגיי אם פסחים דף כאין יג מ"ו ומהאמן בגלא נורם מני יד אם בגרייתא דף כ"ו טו לענין הלמנים בפרק ע"ד מהמ"ל ובלישנא בתרא אם בפסחים דף כ"ו ובמה דאמרינן בפלגרא לקדירה בפלי איסור כיון דמקבלת איסור קדים איסר הבלים אי"ם איסר דבשל בפלי בפלי איסור קדים בפלי עלי איסר יז בגרייתא שבים דף ל"ב ובמהמלבי המולאי אם:

כנסת הגדולה

דהבאר בלתר בלא בפיהום הרמ"ם אבל לענין איסור ומחולק הרמבי"ם עם הרמבי"ם והכיון דלדעת הרמבי"ם הבאר בתחר בלא לים בהולכת הכלה לים המלח אין לה איסר ולדעת הרמב"ם וכיון בהולכת הכלה כי' מרי ולדמסקן אלעזר ליתי מכתב דמה מכתב הרמבי"ם ובן אבור לחתוך בה בשר אין בי' לישנא דוכן כמו בחוקונים מתם דאסור בה אפי' בדיעבד אלא לא קלי לענין לבהחלה לבר ובדמיל הרמ"ם ע"כ ולדידיה לא קשה מה שהקשיתי אל לא כתב מדשה דבינו בעל כ"ם בן אלא מבבחת ומבשיב כתב בן ובוד מהוא לא כתב אלריך בדיון הולכת הכלה כי' אלא דאף בלא הולכת הכלה אי"כ אחי בבבר אינבבוף הבבים אחף דעם הרמ"ם דבני הולכת הכלה לים המלח אסבים ג"כ לבבים בבם הרמבי"ם אבינו' ליה בבקונים דהולכת הכלה כי' בני ומה מדבר דחוק אלא מוכם זה בדברי הרמבי"ם לא קשה עליו מה שקשה לבעיך ובעיין בדמסק אלעזר בכתב בדברי הטור לעיל סעיף י' ובסי' קמ"ב אחן הם בעבודות עיין שם ולבעיין הולבי וכו' דבינו בי' בסי' י' ובסי' קמ"ב אחן לא הבביר הולכת הכלה לים המלח ובכתב הבים בבוקק בהרמ"ם אבל הבעיך כתב אלא היה עיש אבל בשיל בבעיך דמולין עיין דיש ובבים בבעיין בבקון בהרמבי"ם בין בבקונים בין בחבר בה בשר אלריך לאולך הכלה לים המלח ובבר בהבחי לבבבבו בבבבינו ודעם הבעיך ודעם דמסק אלעזר דאבר' דעם הרמ"ם אינ"ל דבעיין הולכת הכלה לים המלח ודוק:

טורי זהב

אם יגיעה אחרת אינה אסורה בהנאה שהרי דבר האסור בהנאה עשה אותם חדשים: (הטמיעים פ' ו' ז' טוש"ע י' הרמב"ם פרק ל"ז מהל"מ רק מהמחבר כתב עצי אלילים נמקום קניני ערלה):

ו **יב** (ח) [יג] פת שבשלה ע"ג ידנחלים של עצי אלילים מותרת כיון שנעשו נחלים הלך איסורן אעפ"י שהן ביערות:

ז **יג** (ט) [יד] טו קדרה שבישלה בעצי אלילים ובעצי היתר הרי החבשיל אסור (י) ואף על פי שזה וזה גורם שבשעה שנתבשלה מחמת עצי האיסור עדיין לא באו עצי ההיתר ונמצא מקצת הבישול בעצי היתר ומקצתו באיסור:

ח יז אפרוחים שקננו באשרה ואינם צריכין לאמן מותרין (יא) אבל ביצים שעיה **יד** וכן אפרוחים שצריכים לאמן והקן עצמו שבראשה מותר **טו** [טו] מפני שהעוף מביא עצוי ממקום אחר. (נ' רמב"ם

כוסות וצלוחיות אבל אותן שמבשלין בהן אינ"ל כמו אבור אדם אמריכ בו יזגן והיינו מעשה אלילה אחיב קודם שיאבה בו בתחלה אבל בדיעבד מותרת עכ"ל ובלבוש החור מי' תויש ואין חיוק בין אם כאבה הבת והתבטל התבטל בעוד גוף האחון קיים או הנחלים לוחשות לבין אם כבו ואח"כ כאבה או התבטל בכל ענין אבוקים עכ"ל ועוד תיומא על הטעי"ן שבאיתן זה בבעיף ד' כתב אם אבו הבת באותו היוקק בינן מותר ונחתם אבוקי אין אין כאן גורם דהיתר כלל בד"ח כשאין אבוקה כמנדו כו' והיאך כתב בבעיף ו' דנחלת של אליל מותר בדיעבד ולריך עיון: **יא** ויש המחבר קנרות וכוסות כו' הרי אלו אבוקי' בהכאה הטעם דבקנרות וכוסות ומחתונין אחיב בלא גורם היתר וקדרה מוי אעיש אחיב לבשל בה בלא עליש ויש הדרך ליתן בה ויש ובשר ואחיב בוחתה על האש ואיב ומחתונ בה בלא גורם היתר הכי איתא בשיש ובפ"ה היכא דבבוד לו אלא הבחתונ בה עד אחר בבשתה לעלי היתר התבטל מותר אלא דלכתחלה אבוקי בכל ענין כ"ל. ויש"ו יש לחומה על המחבר והמחבר דויש קנרות וכוסות וקדרות ומחבר אדם שאחו בחומו שהבת מותר הא בשאוחה בו מוי ליכא גורם דהיתר כלל ואחבר לחלק בין לכתחלה ודיעבד או בקנרות כו' שעיקר עשייתן על מס האש הם מכתבו שהרי דבר האסור בהכאה עבה רוחם אדם אבל כל זה דאוק לכך כראה דאחבר בדיעבד עדיף כיון דלאחר שנבשו עלי האיסור הלבו להן דאין איסור בעלים רק כשאבוקה כמנדו אם כן המוס מחבב לאיתר ומבא"כ בקנרות כו' ודוק: **יב** ויש"ם אם שבשלה ע"ג נחלים כבר מחבאר הינא בשיק י' ע"ש: **יג** קדרה שבישלה כו' עיין בבית שבתב עם ב' פיהוקים לדעת הרמב"ם והפי' הראחון דאוק כדומעוע ודבריו עלעו והפי' הראשון אחת ולעיין ון הם ע"ש ודוק: **יד** וכן אפרוחים שבריכים לאמן אסורין ומפי שבריכי לאיון ונזרו בהו דבבן כעבל אילן עלעו דס"ל ואבאיד פירש ומפי שהן כבדולי אבוקה: **טו** ומפי שהעוף ונגיע עליו ומעוקם אחר דאלו בעל עליו מהאבוקה אף על פי שבשתבבים הא קיל לבקון שיבן קנו"ו ס"ל אלא

בלבוש בתרא דאסור בקדירה ומעבה דהא יש בה הבאה תשמיש שבי' ווהה סוליא לענ"ש דין זה עלו דסיבו מדאמרינ דבלבוש בתרא מחמיר כיון שמשהמשין בקדירה בלבוש קודם שיחבל לבשל ולשבא קנוא לא תשיב לזה הבאה בפני עלעה אלא שייך לבשול אחרינ והה ילפינן בקדירה יבשה שהיתה התחלת הבישול של אישל בעלי אישל וגעלו ע"י סיתר דודאי גם לישבא קנוא מודה דאסור דבאן הוה בישול בתוך באישל בחוקה: (י) ואעיפ שהם הם גורם כי' הרמב"ם כתב קני' זה בהלכות ומאכלות אסורות כגון עבלה וכלאי הכרם ומפ שייך להקשות בעיר הא' ואעיפ וכו' אבל בעבו"ם לא זכר כלל דין זה דקדירה היינו כמו שבתבתי בסמוך דבעבו"ם בתוחה זה הם גורם דאסור בלבד אחיל לבעעתו דלא מחלוק בין עבו"ם לאיסור וכבר הוכחנו שיש חילוק בהם ובראה דנים אלו מזכר המחבר בבעיף ו' ז' אעיפ שהם תלמוד ערוך לפי שאין כאן בעבו"ם זה הם גורם בחוחת אסור אחיל בחמור ובתלמוד הם אמורים לענין עבלה וכיחא תמיהה הגיי על העור בזה: (יא) אבל ביצים שהם אינם מזיחים ומפ לבך גזרו עליהם כעל האילן עצמו:

ולא

(יב) ולא יעלה על האשירה כי לפי שהיה מוקם שהיה לו בזוקוס סולם: (יג) אסור ליגע בגילה זהו לשון רמב"ם וגבולי לאשיו בגלל גילה אסור ופרש"י כל זמן שלא עברה מדת אורך הגל מדת גודש האילן הגל עב וחסוך ונקרא ליטו ואילך הגל דק וקלוש והוא גל ליטו וכ"ש בזוב ותמוטו הרין והכ"מ בשם הרמב"ם על שלא אסר בגל גילה ונענין הגבה ולאי אסור שכן הוא תלוי ערך: (יד) אבל לענוד בגילה וכו' דלקמן ס"ב לון בה איסור עדיפה כיון דלא אסיר אלא מאן שפיה ביפיה ואתי לבוזי על כן הענבר בעלמא מותר אבל אחרים אסור ומותרת עוטרת אלילים: (טו) לל בית אלילים פירוש דוקא אשיה שעשויים לגל אסור בכל גווני אבל בית פירו עשוי אלא לדור בתוכו על כן מותר לל שלאחריו כדלעיל בפ"ב כ"ש בשכל זה דעת הרמב"ם בעור אבל פתוקמות כתבו כאן כמה פירוש דמוקמא דאליל אלאי ולפיכך אפי' בבית אליל אסור אבל בכל גווני הוא הים אוסרין מוגיא המאבר בקוף הקעף ולכאורה משמע דהים אוסרין אוסר גם בלא נהל הנהים והא ליכא לר"ל דמשמע קלעיה היא דמותר אפילו בלא הים וכן אוריון עוד לעיל בשמה בהגן גמליל שאומר היא בלא בגבולי אלא ריב דלא אלי אלא אלים הקעף דמתיר לל של בית אליל: (יו) כפיך עדה מהדבלה כי משמע דוקא דיעבד אבל לכתחלה לא וכן בפרה שבעוני כי משום הכל אם הם נוסס דמותר הימו דוקא דיעבד ואע"ג דכתב הים הקעף דמותר לזרוע כי דמשמע אפילו לכתחלה שאני התם דבשעת אינו אין כאן הבלה אלא אחיב מוגלה קאתי כן כתב ב"י בשם הרין ועיל בקעף ג' כתבתי אילוק שבין זה הים נוסס דכ"ן דמותר לזרוע ים כמו שכתב העור ובין זה הים נוסס לעיל דאסור לזרוע: (יו) ופרה שבעוני כי עיין עוד שכתב רמ"ה בס"ד לחלק אם כתבעוה כל יומים באיסור לאסור: (יח) לא גרע מני ע"כ מלה דאתי ליגע בגילה אסור ואע"ג דכתב ב"י בשבר בדק הבית בשם רשב"א דמותר ליגע בגילן אלא הוא אלא תקרובו, עכ"ל לא ק"ל כן דהא הטור הביא דעת זו בשם י"א דהוה אלא תקרובת ומותר כיון דלא הוה כעין פרים ואחיב עוקין דהוה עשוי מי ולם כן אין לאיסר מרשב"א בזה:

ושל

מי ושיש פיז בהגיה: **כז** אילן שמוזרים פירותיו כלוור שהם אוזרים שהפירות הו לשם אלילים שלהם אסור ומפי שעושים בהם אבל ושתי ליה ביום חגם וכל שכן אם כהביה יושבים תחתיו ואין מוזרים מפירותיו כלום לאסור כ"ז מוכח בשם ודוק: **כח** לא בעבר אלילים הוי המשיכן: **כט** ואסור פי' ליגע בגילן וכן כל דבר הנאה שבעולם: **ל** שם בה אלילים בעור ובשי' אבל עוזרי בתלים: **לא** ומפני שהיא נעשית לשם מי ולא לעובדה כמו מי לאתיו הוהה נעשה לעובדה שהיה עכין הבתוב ומיל לבגיה ועוד שלאמר וכי אסבי אוהא בשיש אין אוזרים נעשה מרמז מי לאלילים אלא היא נעשית מי לומרמן ד"א זו עומדת על הביב ואסבל ומשתיכן בשבים לא לאמר אלהיהם אלא בזמן שמהגין בם מרגב אלהות

ביאור הגר"א

[מז] ולא יעלה כו'. שם יחיז כו' ועי' רש"י שם ד"ה יחיז כו': [יז] אשרה בין כו'. כ"כ שם ע"ח ל' אחז אשרה כו' ועלה קלי לא יבא כו': [יח] אסור ליגע כו'. ולפ בגל גלה טור וכ"ה בני' הגמולא שלמינו אבל הרמב"ם מתיר בגל גלה וכבי' בלשנא אחרת מבלל דבגל גלה מותר ותו לא אלא שהוא מפרש דגל גלה הייטו לל הפרגים והעגלים אבל הטור מפרש כפירש"י דשייטו הגל שלאוך יותר מקומתה וכ"ה בירושלמי שם תמן אמרין בשם ר"ש גלה אסור וגל גלה מותר דאיזהו גלה ואיזהו גל גלה מתן אמרין שלא יעבוד בו זהו גל גלה וסרי"ף והכרא"ם השמיטו כ"ז וכן הש"ע: [יט] קלרה כמוה. תוס' שם ד"ה אי כו': [כ] ואם לאו בו'. רמב"ם והשמיט אם הגמ' דדוקא בחלת את הרגים שמש' ובזלת הייטו שבדרך הפתיחה ובגבל אליכא דיבכא אחריבא הוא והשמיט הא דאמרינן שם דוקא בחדש הטוב אבל אם הים נוסס אם ר"ח אי אליכא כו' עד מתני' וכן הרי"ף ליג לה אבל הרמב"ם מפרש בחלת את הרגים שקדם הדרך ואח"כ בנה הבית ע"ז ומ"ש בפיי: [כא] ודוקא לעבור כו'. מדקאמר ברישא לא יבא ובסיפא לא יעבור ועי' בר"ן שם: [כב] לל בית. מלת לל יתירה ולית ב"כ בטור מלאחריו כו'. מה"ם בפרקים כ"ו ה' שאני סיכל כו' וכתי' לאשון של תוס' שם ד"ה שאני ומפ"ז שם ד"ה לא יבא בו': [כג] לל בגבולי: [כד] אם בחלת כו'. ודוקא דליכא דיבכא אחריבא בשם"ם ומ"ם בש"ש ומ"ש בשמשון: [כה] יש מוכרין כו'. קאי לרישא על מלאחריו ומשם"ם וכתי' שאני סיכל של תוס' דשקרים ד"ה שאני מל"ל. ומלה מחה לשם שאני שהדלכו שם הבלא בדבר מלאחר לבתחלה. אבל הרמ"ם שם כ' לאסור מ"מ מדרבנן וכ"כ ש"ע וכ"כ תוס' בע"ז י"ב ב' ומ"ל דבגל לא גזרו רבנן ומ"ע ומלו ב' הלעות תניא בבברות של תוקפו' דע"ז שם י"ב ב' ועי' תוס' ע"ג ב' ד"ה ח"ל כו' ועיין ברמזים בע"ז שם כ"ח: [כו] מותר לשבת כו'. יוסי ועי' רש"י שם ד"ה אלא לעולם כו' ותש"ג דשם מ"ח ב' לאיומרא דר"י כו' ורבנן כו' ואפ"ש קאמרי רבנן אבל לא יקום שייטו לפ"ד הזה"ג מותר דוקא היכא שבו הבורמין מתעבבים יפד כגון בגיה וקרקע ומשא"כ בגל וקרקע אבל לאמקא מ"ע מותר וזהו דעת הרמב"ם ומ"ע אבל דעת הרמב"ן כ' לחלק לאמקא אסור ביומות האמה כדקא"ד מעיקרא ומשי"ל דבריהם דבבן שייטו רבנן דבלגיני אר"י לאמר מותר כמש"ם: [כ] לפיכך כו'. נמרא שם ודוקא דיעבד ומשם"ם הזה"ג דוקא דיעבד אבל ביקום מותר אף לכתחלה כיון דבהלה אמיבא אתי ל"ד לאבטל איסורא לכתחלה ל"ן שם: [כא] אילני אבל כו'. ורש מחיקין עשוה הקרובת הוא ואינן אסורין אלא כעין פרים ומה"ם בפי' קל"ע ס"ג וע' בטור ובגר"א בשם הרמב"ן ומלאה לי דבלונתייהו כעין פלוגתת רש"י ותוס' ע"ד ב' בגמרא ועי"ש ברש"י ד"ה אתין הקדש כו' ובתוס' שם ד"ה ואי כו': [כב] מבמן כו'. לשון הרמב"ם ובי' בתמי'

דבר

יז ומשנה שם יף מ"ח וכדמשמע בגמרא יח כבי' הטור' שם יט מהא דאי"ר שמת לשמעיה וכו' (י' ד' מקום מומאת אלילים) כ טור וריין בשם הלבנ"ר כשיטת הרבנן מקחים דף כ"ז כא שם בתשנה מכו"ש דף מ"ח כב לדעת הרי"ף והרמב"ם בפ"ג מהמ"א אלא בסבו כא דאיתא בגמרא דרש לשמלא בגבולא לתם לאמילו בגבולא תם הכנים דוקא בגן מוחר וכמ"ש הים כג לשון הרמב"ם שם דין י"ד מקוביל דגמ' דמ"ש וכבי' יוסי ומסקיתן רבי יוסי לחכרים הרבנן קאמר ומ"ל הרמ"ש ומ"ל העור בשמם כד בריש"ל שם כה בשמאל שם דף מ"ח כו מזר נשם י"ח ומכבר מקבלת כז מפנה שם דף מ"ב

[מז] ולא יעבוד כו'. שם יחיז כו' ועי' רש"י שם ד"ה יחיז כו': [יז] אשרה בין כו'. כ"כ שם ע"ח ל' אחז אשרה כו' ועלה קלי לא יבא כו': [יח] אסור ליגע כו'. ולפ בגל גלה טור וכ"ה בני' הגמולא שלמינו אבל הרמב"ם מתיר בגל גלה וכבי' בלשנא אחרת מבלל דבגל גלה מותר ותו לא אלא שהוא מפרש דגל גלה הייטו לל הפרגים והעגלים אבל הטור מפרש כפירש"י דשייטו הגל שלאוך יותר מקומתה וכ"ה בירושלמי שם תמן אמרין בשם ר"ש גלה אסור וגל גלה מותר דאיזהו גלה ואיזהו גל גלה מתן אמרין שלא יעבוד בו זהו גל גלה וסרי"ף והכרא"ם השמיטו כ"ז וכן הש"ע: [יט] קלרה כמוה. תוס' שם ד"ה אי כו': [כ] ואם לאו בו'. רמב"ם והשמיט אם הגמ' דדוקא בחלת את הרגים שמש' ובזלת הייטו שבדרך הפתיחה ובגבל אליכא דיבכא אחריבא הוא והשמיט הא דאמרינן שם דוקא בחדש הטוב אבל אם הים נוסס אם ר"ח אי אליכא כו' עד מתני' וכן הרי"ף ליג לה אבל הרמב"ם מפרש בחלת את הרגים שקדם הדרך ואח"כ בנה הבית ע"ז ומ"ש בפיי: [כא] ודוקא לעבור כו'. מדקאמר ברישא לא יבא ובסיפא לא יעבוד ועי' בר"ן שם: [כב] לל בית. מלת לל יתירה ולית ב"כ בטור מלאחריו כו'. מה"ם בפרקים כ"ו ה' שאני סיכל כו' וכתי' לאשון של תוס' שם ד"ה שאני ומפ"ז שם ד"ה לא יבא בו': [כג] לל בגבולי: [כד] אם בחלת כו'. ודוקא דליכא דיבכא אחריבא בשם"ם ומ"ם בש"ש ומ"ש בשמשון: [כה] יש מוכרין כו'. קאי לרישא על מלאחריו ומשם"ם וכתי' שאני סיכל של תוס' דשקרים ד"ה שאני מל"ל. ומלה מחה לשם שאני שהדלכו שם הבלא בדבר מלאחר לבתחלה. אבל הרמ"ם שם כ' לאסור מ"מ מדרבנן וכ"כ ש"ע וכ"כ תוס' בע"ז י"ב ב' ומ"ל דבגל לא גזרו רבנן ומ"ע ומלו ב' הלעות תניא בבברות של תוקפו' דע"ז שם י"ב ב' ועי' תוס' ע"ג ב' ד"ה ח"ל כו' ועיין ברמזים בע"ז שם כ"ח: [כו] מותר לשבת כו'. יוסי ועי' רש"י שם ד"ה אלא לעולם כו' ותש"ג דשם מ"ח ב' לאיומרא דר"י כו' ורבנן כו' ואפ"ש קאמרי רבנן אבל לא יקום שייטו לפ"ד הזה"ג מותר דוקא היכא שבו הבורמין מתעבבים יפד כגון בגיה וקרקע ומשא"כ בגל וקרקע אבל לאמקא מ"ע מותר וזהו דעת הרמב"ם ומ"ע אבל דעת הרמב"ן כ' לחלק לאמקא אסור ביומות האמה כדקא"ד מעיקרא ומשי"ל דבריהם דבבן שייטו רבנן דבלגיני אר"י לאמר מותר כמש"ם: [כ] לפיכך כו'. נמרא שם ודוקא דיעבד ומשם"ם הזה"ג דוקא דיעבד אבל ביקום מותר אף לכתחלה כיון דבהלה אמיבא אתי ל"ד לאבטל איסורא לכתחלה ל"ן שם: [כא] אילני אבל כו'. ורש מחיקין עשוה הקרובת הוא ואינן אסורין אלא כעין פרים ומה"ם בפי' קל"ע ס"ג וע' בטור ובגר"א בשם הרמב"ן ומלאה לי דבלונתייהו כעין פלוגתת רש"י ותוס' ע"ד ב' בגמרא ועי"ש ברש"י ד"ה אתין הקדש כו' ובתוס' שם ד"ה ואי כו': [כב] מבמן כו'. לשון הרמב"ם ובי' בתמי'

חדושי רע"ק

סעי' ט'. (ב) אסור ליגע בגלה. והמבי"ט בקרית הספר כתב דאסור דק' מדרבנן דגל הוי דבר אחין בו ומשם כמו אלהות ע"ש:

הסוכר

שנאמר אלהיהם בזמן שנוהגים בה מנהג אלהות ולא בזמן שמבזים אותה כגון זו שהיא עומדת על הביב והכל משתינים בפניה [לג] ואם היה דרך עבודתה בכך אסור. (ג' סרמב"ם פס דין י"ח):

טו לב מ"אסור לשמוע כלי שיר של אילים או להסתכל **לג** בגוי אילים כיון שנהנה בראייה. **לד** [לד] (ומיהו דבר פלוני מתכוין מותר). (מלח סג"ם בפס רבי יפעיס אמסרון ז"ל ועיין פ"ק ל"ד):

קמג שלא לבנות ביתו סמוך לבית עכו"ם ובאיזה אופן מותר ליהנות מעכו"ם. ובו ו' סעיפים:

א אסור לבנותו כיצד יעשה **ב** [א] בונים לתוך שלו ובונה גואותו הריוח [ג] ממלאו קוצים א' צואה כדי שלא ירהיב בבית אילים גדוה הביתל שלו ושל אילים ירון מחצה למחצה **ג** [ג] שלו מותר בהנאה (א) ושל אילים (אמוד [ד] ואם אינו ומכיר) (מוד) הכל אסור בהנאה אבניו ועציו ועפרו (מיהו מותר לאמוד לאם מלקו מכל מקום סמוך). (ר"ן פרק כל הנלמים):

ב דאסור לבנות עם העכו"ם (ב) כיפה שמעמידים בה אילים **ד** ויאם עבר ובנה (ג) [ה] ו(אמ' עכו"ם עמוה) (כל מי) ז'שברו מותר (ד) [ו] מאבל בונה הוא לבתחלה הטרקלין או החצר שיש בה אותה הביפה: היה

קמג (א) וכל אלילים אסור כתבו התוספות ואמרינן דאמר מן עובדין לגבריה ומיירי הכא שאיתה עכו"ם של ישראל לו אל עכו"ם ושלאל הסתמות לה ובימוסלמי מוקי לה כגון (ב) כיפה שמעמידין בה ומכלין אבן מכיל: לעשות אלמות לבית עכו"ם דאינו להחזיר שהעכו"ם בתוכו ואין להתיר ומים אינה ובכגון כתבו התוס' פ"ק דעכו"ם (דף י"ע) לענין תכשיטין של אליל דאיכא לאסתמוטי מיהו לאסור לגו מיעבד תכשיטין לאליל: (ג) אלילו עכו"ם עמוה הטעם בגמרא אמי לגיד אליל של עכו"ם אסור עיד וכמו שפסק רים מ"ר קניא מ"ר לא מקמא אליל אלא בזמנם ראחרון מוכה בקרקעם ומנהם האחרון לים בים שוה פרוטי ושמה לסכיות מתחילה ועד סוף וכל פוהתא דעבד מרי לים לגיד מקבל אגיה וכיב כל המוקקים רק הרי"ף והעזר והסיע לא הביאו לאלי רבותא דאסר אליל עלוה מרי הסכר בדיעבד ולאלה מעמוס אלא לו לגנות סיהר זה כי להחזיק את האדם מכיעור עבודה זו וכדרך שאמרו בפרק מי שהחשיך עוד אחרת אמרו ולא לו לגנותה: (ד) אבל בוכם הוא לכתחלה כי ן פסק לסי' ולהגיס בזמכיתן דקתני בוהם עוהסם בימוסלות דהיום ידידי דהוה תמוהם דהמוהם לעכו"ם והתוקפות חולקים ובוקים בגמרא דיומוסלות ובימוסו ולהלאות וכים הערוך והעזר הביאו בוקקא אבל תמוהם דהמוהם לעכו"ם אסור ומיב תיהם על הסיע ומוה אלא אסור לאומרא בפרע לפסוק לאומרא דמרי מרלה בקוף כ' קניע שהאומרו לאכול להם אל' קנים ודיו ושלא הומכות קיו בן במו אל קיו הטרקלין הסיוך לביתה אל אליל. וכיל עוד דאתיו לרבי' ולהגיס אין היתר אלא דרך מסיע לאוד שהלי אית' בוהכמה בגמרן זה בוהם עוהסם וכן הרמבים הסנהדרין האחרון כאן כתב ברים הקעיף אסור לבנות עם העכו"ם כי ועלה קאמר אבל בוהם כי מלוהר עוהסם דוקא ואליבו כוה עמיים דמסיע אין בו מוהם אבל לבנות הוא לבדו אסור לביע אבל לאעשה ודאי אחי לו לפסוק כרי' מרלה דברי רבי' ואכן עליהם ואלו תמאמן להרמיק מביעור ודומה לו ובי' בפסר בדק הבית כתב בשם אים דלפרי' מי שמוכר ביתו בדלון לאליל הדמים אסורים ויובכם

לאלהות כי' ע"כ ואפשר דס"ק מאן מוכח דמעמית לגוי ולא לעבדה בפאמר כי' וכן מלאה בהגון הגרע"ז בכתב מבעמית לגוי ולא לעבדה בסברי מבזון אותה ואתורה אמרה אלהיהם כי' ולפ"ז לריך לפרש בשיים הס"ק היא מעמית מי לגוי לפי מאין דרך לעשות מלהן לגוי לגם דמרמן לאו בר מי הוא וכדפרש"י לגם והכבך ע"כ היא מעמית מי לגוי מרמן ד"ל היא מעמית מי לגוי מרמן בסברי זו עומדת על הביב כי' ודומק: **לב** אסור לשמוע כי' וכן להריח בריח של אלילים וכדומה בפרק כל מעה (דף כ"ח ע"ב) עיין שם ועיין מים בשיים קיים: **לג** גמי אלילים מי' באלילים עלמן שמעבדו אסור להסתכל בהן לראות מיין אבל לוהות ממעמו לגוי ולא לעבוד ובגולה בהוס' והכלים דומה: **לד** ומיהו דבר פלוני מתכוין מותר זהו ס"ק ערוך בפרק כל מעה (דף כ"ח ע"ב) ופסקוה הרי"ף והרא"ש והרין שם והרמב"ם פרק י"ב מהל' דין י"ב ולא ידעתי למה כתבו הרב בשם הגהות ריא"ז ואולי יל עמוה דאפשר לפרש הס"ק בשאר איסורין ולא בעכו"ם כתבו הרב בשם ריא"ז אבל בשמעתא דעלמא מעמיד הם אתיו בעכו"ם וכן פרש"י שם לה"ל ע"ש וכ"כ הב' ירוחם מ"ז חיים: **ומבואר** שם בשיים ותוקפים דאתיו לאסר לו לילך לנוקים אחר מותר כפאיו מתכון ומבואר בתוקפות והרא"ש ורי' ירוחם שם דמרי בעכן ע"כ לאמוס מחרי אלא יסמה מן הקול והמלאה והרים ומותר כפאיו מתכון ומבואר שם בשיים ותוקפים דאתיו לאסר לו לילך לנוקים אחר מותר כפאיו מתכון ומבואר בתוקפות והרא"ש ורי' ירוחם שם דמרי בעכן ע"כ לאמוס מחרי אלא יסמה מן הקול והמלאה והרים ומותר כפאיו מתכון ומבואר בתוקפות ולא הוי אסיר דאינו אסור לאכול לחם אבל כמתכון ומבואר שם בשיים ותוקפים דאתיו לאסר לו לילך לנוקים אחר אסור

קמג א מי שהיה ביתו סמוך לבית עכו"ם ומעמיד מדברי הגי"ה אתיו אתיו לן הבית עלמו מעבד אסור לבנות בהגמרא כותב לבנות בית כיון שמהרי לאליל וכן ומעמיד אמעמיתין וכן מוכח מדברי רבי' ס"ק דעכו"ם (דף מ"ז ע"ב) אסיים אמר אתיו דתנן אתיו כותב מוסם ביאמלות בגן אתיו לאיכ עכו"ם ומקריב זבחים דהוי אסורים דאסורים לעכו"ם ומביאו אמיל ומביאו אמעמיד הא אסורים דעכו"ם עלמה אסור ואם כן הבית מהעכו"ם בתוכו הוא אסורים דעכו"ם ומעם ואסור והיינו דאקרינן כיפה מעמידין בה עכו"ם ומשם אהוא אסורים עכו"ם וכדאיתא בשיים כתב הא"ל ומעכם בזמנה אסיק כל אלמים ומי אסיים ביתו אסור לאליל מראה אאם לא היה הבית עלמו מעבד לא עכו"ם לא היה מקבל מהעכו"ם לעכו"ם בגבן הכותל ותו דהא מותר לבנות מרקלין אינה העכו"ם ומעמיד בה כיפה להעמיד בה עכו"ם לרבי' עד כאן לשמו ולא ידעתי לאוקי דעתו דאדרבא ומשם ראיה דוקא בטרקלין דהוי אסורים דאסורים אבי דאי' הא לאו הכי לא לאו מי מעם בן מעם אהבית עלמו מעבד אין כוונתו כמו אסבון הבית אלא אלא אלם לעמר ומשים דקתני בביתא אבבי ועליו ומעבדה ומעמידים אסבן (פרש"י אינו ומעמא בזמנא) רבי עקיבא אומר אכהה (ומעמא בזמנא) ומי לא היה הבית עלמו מעבד אלא הוי ומעמי אליל לא הוי אמר ריב אבדה דאסי אמרינן לאדיא ריב ריע אהא מתמיתין ולריע לומי אלבתא אתקם לאבן לומעמדים אלא ומעמדים בזמנא ע"ש אהאם אמים הוא בזמנם אמים דברי רבי' בעיא ואין לי רבי' עומה כפיכומי (ומים אתוקפות ובים הקומבי' הוא אבבים והבית עלמו מעבד מוריא ומיסב קומיתם) ומים הוא בזמן: **ב** כותם לתוך עלו דיא כן הוא בזמנם ומוד ופוקים: **ג** עלו ומותר בהגאה ואבלו עילה לו אאם היה עבוד אל כותל ני אמות מוכה אמנה אלו וכוכם עוד ג' אמות לתוך עלו רבי' ואין: **ד** ואם עבר ובנה כי' ומעמ ומדברי הגי"ה דדוקא כפה אבל עכו"ם עלמה אסור וכ"כ דעת הרי"ף ותוה הגי"ה דבגי"ם (בעכו"ם דף י"ע ע"ב) אמרינן דאתיו עכו"ם עלמה אסרה ומותר ומה אתיכן הגי"ה הוא תמוה לאוקי על הגי"ם בגבולא ומכל אבן אסתוקפות תירלו קושיתו אבן מראה לי ליסב בבוהה מדעת הרי"ף ומדאמרינן בירושלמי הבבה ז' עבר ובנה כי' אלעזר אומר ומותר אומר כי' מנה לא ומתבר בחדי' מוכחת דלא אקיר דהא מיירי כל הדא כיבתי' ע"כ (פירוש לא ומתבר כבגבולא זו דלא אסר אלא אתיו עבר ובנה אבבו אסור הוא ומעמ בעכו"ם כל זמן אהבפה קיים) ואיכ כיון דאמרינן ומדברי כי' ומנא בר אלעזרתים דבי"ה בבמי' עלמה מיירי איכ ליתא לדר אמיילא דמעמינן לא בלבבה אלא לעכו"ם עלמה ואע"ג דבכל דוכתא קי"ל בגמ"ם דינן אינה דבגיג אינהו אינו ולאי אינה דגי"ם אלא אינהו' אבל הכא דכי' ירמיה מפרש דברי בי"ה בעכו"ם עלמה והא ליתא כדאמרינן מרי ומנא בר אלעזרתים ולי"ק אמינא דהא כדי ומנא אוקר וגם כי' ירמיה נוטים לי' הוו מוכיע ליה דכי' ומנא אוקר לא הוא אמר אבל הרא"ש ותרי"ן ותוס' בשם אבקו כי' ירמיה וכי"ם אמרינן אמי' עכו"ם דין הי' והרמב"ם בתהי"ה דק קניא ע"ש וכן כתב הכלבו סימן נ"ז הכו דעת הרב ותימה גדולה על הגי"ה אבשיג על הרב כי לדרבה אמתהי לוה כתב דין זה בשם הכלבו אלא אי"ם ערוך הוא ומבואר בגדולי

ביאור הגר"א

דבר אחר על בגמ' ד' ל"ל ל"ל נעשה מדאמן אלא לאמרמן אלא מוקמן לך אמון כו' וסוא מעשה על מים אסוא לגוי ולא לעובדים: [לג] ואם היה דרך כו'. גמרא שם אל"ל אסורה כו': [לד] ומיהו דבר כו'. אמרים כיה כ"ו אמילו היכא לאסור וכן בפ"ם דברכות נ"ג ל' ל"ל היה ההלך בשוק אל ע"ז כו';

קמג [א] בוכם כו'. הרמב"ם ולא נהם בתחבי' ד"ל ול"ל מ"ל אבל גי' מלגו ל"ל וכ"כ ס"ם: [ב] מעמלו כו'. אם ל"ג דבר כו' ולא קאי אמעמ"ם עבוד ליה בכלים ול"ל כרי"ף דבר ליה בהיתר ומיני מי נמי דבבד בהכים לתעיקות: [ג] אלו מותר כו'. כן פירש הרמב"ם ומב"ם גידון ומלה כו' דלא כרמ"ם אם בכתב אפילו אלקו אסור לחין בריכה וכן פי' ירושלמי לגדיא כפי' הרמב"ם: [ד] ואם אינו מכיר. עוד ול"ן דבכ"ג ולחי אין בריכה דקי"ל בדאוריתא אין בריכה אבל בתכיר אע"ג דבכותל בותפין יד מכיסם בוס בותפות אז מבחמת ע"ל כן בשתתפו וכ' בל"ן אם ומ' בחתני' דל"ם בהרא דל"מ אם כיה כו': [ה] אפילו ע"ז עלמה. נחלת אם אבל ומדברי הבוסע"ב ורי"ף ומשמע לאסור ומומו אל פירושלמי בזה ומש"ה: [ו] אבל (אם) בוסם כו'. בתב בסוד בסוד כדברי רב"י בחמי' אם ל"ם ביאוסיאות כו' וכתב אבל תוק' תולקין אם ב' בל"ם ביאוסיאות

קמג (א) ומי מי שהיה ביתו סמוך לבית עכו"ם ומעמיד מדברי הגי"ה אתיו אתיו לן הבית עלמו מעבד אסור לבנות בהגמרא כותב לבנות בית כיון שמהרי לאליל וכן ומעמיד אמעמיתין וכן מוכח מדברי רבי' ס"ק דעכו"ם (דף מ"ז ע"ב) אסיים אמר אתיו דתנן אתיו כותב מוסם ביאמלות בגן אתיו לאיכ עכו"ם ומקריב זבחים דהוי אסורים דאסורים לעכו"ם ומביאו אמיל ומביאו אמעמיד הא אסורים דעכו"ם עלמה אסור ואם כן הבית מהעכו"ם בתוכו הוא אסורים דעכו"ם ומעם ואסור והיינו דאקרינן כיפה מעמידין בה עכו"ם ומשם אהוא אסורים עכו"ם וכדאיתא בשיים כתב הא"ל ומעכם בזמנה אסיק כל אלמים ומי אסיים ביתו אסור לאליל מראה אאם לא היה הבית עלמו מעבד לא עכו"ם לא היה מקבל מהעכו"ם לעכו"ם בגבן הכותל ותו דהא מותר לבנות מרקלין אינה העכו"ם ומעמיד בה כיפה להעמיד בה עכו"ם לרבי' עד כאן לשמו ולא ידעתי לאוקי דעתו דאדרבא ומשם ראיה דוקא בטרקלין

ויולכים כיס המלח אבל לא הוא בחוכם הדמים עוהבי: (ה) ואסור ליהנות מהם בטובה פרט"י שמעלה להם מכל ומפי זה אסור לטמון ולאתות בהמים ובהבור בל אליל וכ"ש פירם בטובה שמחזיק להם טובה אסור אבל באינו מחזיק להם טובה מותר אף ע"פ שמתנו להם מכל כ"כ העור ואח"כ כתב ולא ליריד בל עכו"ם שאסור ליתן מכס לעכו"ם התם מ"ר שהמכס הוא לסוך אליל עלמו ומיו אבל כשאינו אלא לחוק כהנים מותר ואפי' על פירום ר"ת דאמי בתינם מכל כאן לפי שאינו לאליל עלמו ולבחורה ים להקשות מאי קשיא לים ממכס דהתם מהכס הבאה האליל מהיתאל שמהן לו מעות בתכס ומשא"כ כאן כשקוני ממנו דגם לעכו"ם הים יכול לעכור יל דבאלו הבי מוכם חיוק זה מהתיא דקשיא הי הבריות בל אליל אסור לעבור ומה קשה לר"ת אלא ע"כ לרך לחלק דהתם הבכר לאליל עלמו ע"כ מהכן גם גבי מכס כן התמוייסו הם בירושלמי וכתב הש"ל דהך אלא בעונה פירוסי שכל העולם נהכן ממנה אלא בעונה אבל אם מוחלין ליחיד אסור דאדרבה מהם ומעכו"ם שמוכה אותו כדלקמן קיימן קמ"ע גבי מכס בכיל ובהעכ"ם כתב דבשכר גרע מפי ובלאה דהבי קיימא לן וכל שאסור בעונה אסור הן בתיתם בכר הן בהחקת עונה. והקשה בדרישה מאי שנא מעכות שעשה פי' קמ"ע דאם כבו ומוכרן הן בעלין ואח"ה מהכם הבהמים ותיכן דהבר הים מותר מתחלה ומעשה ממנו מי לאליל ובמי כשמבטל המי אבל גיעם ומלחן הוקלו מתחלה לגם זה ולא ידענא מאי קאמר דהא גם הבר הוקלם מתחלה לאליל וקוקיה ומעקרא ליתא דלא אסרו אלא כשעשו חוק לבהמים שלהם שכן יהיה תמיד מבא"ח בגר אחדבה חוק שלהם ובגיא שיהים כולו לאליל רק שזה מוכרו דרך ערלאי הוא כאלו מוכר שאר דברים ומבל מלין שאינם שייכי לאליל בכלל ומותר: (ו) אלא לעבודים פירום שהמון עם שעבדים אותו האליל:

קמד (א) גיד ישראל שמכרה בכתיב והיית חרם כמוהו כל מה שאתה מהיה ומעמיסים כמוהו הם לא ש"ך בעכו"ם: (ב) יש לחוש שמא מכרה סוף קיומן קנ"ג ומעמ דדוקא גידוע ודאי שמכרה לקנות לורבי עכו"ם אסור ואפשר שקשה על מ"ש כאן לאמר בעמלכי פרק א"ש כתב מותר לקבל הדמי אם לא אמר המתן עד שאמבור אליל: (ג) ומוכרה העכו"ם לאחר כי כך כתבו התוקפות בשם הר"ר אלחנן הביאם ב"י וקיימו התוקפות ועוד אומר ר"י שאינו לא מכרו העכו"ם אלא כיון שמוכן העכו"ם אלו קודם שיהן הדמים דקיימא לן מביכה העכו"ם קונה כי וכ"כ העור וסמ"ע דין זה קיימן קנ"ג בחלב הבאתי שם המלחם מקום נחה וא"כ תיומה על מ"ש אלא שבק כאן לחתר רק בעכו"ם לאחר:

קמה (א) כל שאין בו חפיסת יד כי בכתיב אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם: (ב) ואתיא אבני הר שבתלולו פי' ולא בעקרו לגמרי אחרי לא הגביהן אדם כ"כ הבסף מעכם ולגבי"ד בראם שבעקרו לגמרי אלא אלא מעשה על ידי אדם דהא בתרק רבי שמעאל (דף כ"ב) מדעם לזה מים שבתלו מעקרון על ידי גל: (ג) וכן שבהמות ומעיינות אל רבים כ"כ נס הבעכו"ם

ביאור הגר"א

בירושלמי כו' וע"ב דדברי הרמב"ם אינו ענין לזה דאמר בעכו"ם הגיע לכיסה כו': [ז] ריש כו'. עיי וכליבאל בחלב וכ"כ הר"ן והרמב"ם בסק כליבאל קמא כפ"ד דאמרינן מאן דעתיך כו': [ח] ואם אין כו'. זהה אף ליבאל בחלב מודה ומש"ם כ"ם לריבאל: [ט] וי"ל כו'. ביין חוק' שם ע"ל כ' ל"ה בהנין כו': [י] מליגים כו' מנויות כו' נבאים כו'. תוק' וירושלמי שם הביאו תוס' בבר"ם הל"ג: [יא] וכם קוקין כו'.

קמד [א] לעי כו'. ע"ז ל"ז ל' וקדושין כ"ח דחליפי ע"ז אסור: [ב] אבל אם כו'. ע"ז פ"ד א': [ג] ודוקא כו'. תוס' שם ד"ה ומתחבא כו' אלות כו'. ועי"ל מי קנ"ג ס"א בהתב בבבחל הבמים בל תוס' דאפילו לא מכר לאחר מותר כל בתחן מעות אחר כך ומוכר כתב הרא"ש שם ומש"ע

קמה [א] כל שאין כו'. מתני' מ"ם ח' הבכו"ם כו' ומתני מה כו' ובגמ' שם מ"ו ח' מ"ד דמ"ד כו' ומתמ"ו ואמר' אבני כו' ומוא דעת הרמב"ם והטור וסר"ן והרמב"ד והרמ"ם מולקין דבבל תורה לסמוך. ות"ם ום"ך כתבו דעתו בל הרמב"ם מעשה בירושלמי אחתר לחליל

דמקיים

בגדולי הבוקקים הכ"ל ולא מירושלמי דאמר דגם כ"ח מ"ר אמ"ר בעכו"ם עלמה וכבי מלא פלג אמילו בכסם ומקבלה לגם"ם דילן דבכסם בסמיה דאמי ולתא לדבי מלא: ה וסמוכה כו' מעמע הסיימו בהמבר"ם הבסר וכ"כ עמ"ז ולכך בקק לאומלא דאמר"ם ים לאחרים חלק בעונה עם הכהנים אסור ואהרמ"ם פ"ז דין י"ז לפי שמבכם בעונה בעונת דברים ובלבד אלא יתן בסר בקק לקולא לאם הים לה ולאחרים מותר דיכון דעונה דברים אים אלא דבבר אזלינן לקולא וכ"כ הרין וסכ"מ שם וכ"כ הביא ס"ד: ו לעובדים ול"ל העכו"ם העובדים אות' העכו"ם וכן בקש"י והרי"ן והיא שמע ודלא בהעמ"ז שפ"י לומרתי' שבגבה ומלחן: ז ויש לשמוך כו' והבי"ח בקק להמיר היכא דלא הים מגיע זה הכיוח לכוכבים אם לא ע"י שלאל זה שמתנו אבל אם לא הים קומה פירות אלו לו מחן בומלחן היו בחים עכו"ם וקוים פירות ומוחלים בומלחן מותר ע"ש ועי"ל ס"ש קנ"ח וקנ"ט:

קמד א אסורים דיבוקים מוסיית מהם כמוהו כל מה שאתה מהיה מעמו הרי הוא כמוהו ומשמע דאליל בל שבלאל אפי' מכר' עכו"ם הדמים אסורים דהא דמי אליל בל שבלאל הן: ב מוכרה עכו"ם אליל בטלו אפי' מכרה שיעבדוה הקוים דלא בטלה הדמים מותרין: ג ומוכרה העכו"ם כו' משמע הא כל אלא מוכרה אסורים ומשמע אפי' לאחרים והיינו כדעת הרי"ב אלחן ודלא כל"ו ובנ"ם קנ"ג הביא דעת רי"ו בשם יש מי שאומר לאחרים ומותרים וקי"ל: ד מותרים בדיעבד כרבי' יהודה ומשמע להדיא דוקא לאחרים אבל לאותו שבלאל לעולם אסורים משום קנס וכן ומשמע בתשו"ר ר"ם בתרא דעכו"ם ואסמר גם דעת המחבר כן אלא שקי"ל הא דכתב שהם הדמים מותרים וגם בבב"ח לא הביא דברי הרא"ש ור' יהודה רק לעיל ר"ם קנ"ג הביא דברי רבי' יהודה בקנסים ועי"ל ס"ש קנ"ט:

קמה א ואתיא אבני הר' זהו דעת הרמב"ם (והטור) וסר"ן תמה עליו כיון דאיכא אבנהא ס"ל ספיקא דאוריתא ולחומרא וכתב שכן עפק הרמ"ם ומביאו ב"י והבית הדש כתב יעוב לדברי (וכן בכ"מ כתב יעוב אחרים בלאה) ולפ"ז הים בלאה להמיר ועוד שגם ר' יהודה פ"ז ח"ד כתב ופשוט המשתחוים לאבני הר שבלולו אסורים אחן דיהו בסר ע"כ וכ"פ הרא"ש בהשגות אבל לפעד"ב דעת הרמב"ם בהוב דבבר"ם (דף מ"ו ע"א) מעפקא לי בבי ר' מ"ש דהיינו תוקי' בבי וכ"י אסר לו איסבא ובירו עפק בל הבלמים הבבה ר' איתא בהדיא דחזקי' בבי וכ"ו אסור ואי"כ לא שבקון ואי דבשיעא לירושלמי מעשה ואי דמעפקא לגמ"ם דיהן ועוד דסרי ר' יוחנן גופיה מיבר בירושלמי ואי"כ עי"כ ר' יוחנן עלמו אומר שהוא אוסר ואי"כ הדבר בהוב דקי"ל כחזקים דבבי קלתי בזה ודוק (וסוב מלאתי כן בבסר תורת מ"ם): ב והמעיינות בל

ע מבנה שם דף כ"ח ובלי"בגל בחלב דלבבי ר"ב מדבבי הכ"ר"ם ובמלא"ם ומבור ובי"ב הבין (פ לבי"ר בבי בעונה בבסר שמעלה להם ובי"ם פירם שמחזיק עונה לבהנים בדבבים ובן בבמע מדבבי הרמבי"ם בבי"ן ובי"ב הרמבי"ד ובן הבבים הבלמ"ם והמחבר בבם דברין ובלבי"ד שאוסר בבמיהם)

י עוד מירושלמי ומוקבות פי"ד דף ע"ח

יא שם ובם

יב ג"ז בם מירושלמי פי"ד דבבים:

סימן קמד

א בבי"ם עכו"ם דף ל"ב ובתיב והיים הבם בחוכו בל מה שאתה מהיים מעמו

ב בל מוסיית בחוכו

ג מוקבות שם ובי"ב הבל"ם

ד מוקבות דף ס"ב בשם הבי"ב אלבן מבא דבא עבים ולחמיב נתן לחבנבה ולי"בחיו לעיל רים

סימן קל"ג:

סימן קמה

א מבנה עכו"ם דף ע"ח

ב שלבנהא דאמרינן מאן דעתיך שם דף מ"ז ומבא הבמבים בבי"ם בחמלן דבבי

ג מ"ומלא דלבי יוחבן וכו' שם דף מ"ז:

גליון ר"ש"א

סימן קמד

ש"ע סעי' ב'.

מוחבים בדיעבד. ר"ל דלא שבי ליקחם לבחלה מיד בני וחלאי מ"מ בחו' ע"ז ס"ב ב' ד"ה יאות דלבי"ר בם בעוד הבבן בעין הדמים מוחבים ובבי אבבינו הפוקקים בם בגלא מבל בהקבה בן הדין לבי"ר. ולא"כ יקבם לבי"ל לבמר' שם ע"א רים ע"ב לומר יי"ר לא הוי עד דבבב. פ' מ"ח פ' קבין מעוס בעי' י"ב:

ש"ך סק"ד המבב לבבי"ל דוקא לאחרים. ע"ם מבים מלבבים מ"ב בבי"ב ד"ה ובם בבלאחי כ' דוקא בלא מבבו הבבבי לאחרים אבור לבי"ר' אבל בבבבו כבר לאחרים אבו דינו של כ' בלחבן בחוב' פ' הבוכר לא הבעבל דף ס"ב ע"ב דמלבבה לבילבות בבבים בבם לבבים מוסר:

על רגים כתב העע"ז דל"ד אלא אגבי ליטמא דש"ס (דף ט"ו ע"א) מקום וה"ה כסר ומעין של יחיד כיון דטעמא הוא דמחובר אינו נאסר אלא דלענין כסכים יש חילוק בין רגים ליחיד ודברו בכוים ע"ש הש"ס שם ואלא בהגהת פרישה מכתב ואלא כדמי וגם מ"ש הפרישה דבשל יחיד י"ל שמא אפילו לאלילים מיהו מ"ש הטע"ז דבתלטים יש חילוק בין רגים לשל יחיד לא מיל דבגים"ש ומכח התלטין אפי' על רגים נאסרים מעטמא דלמא קא מגיד דאלי"ב מאי פריך ותבעי ליה מפני להדיוט דהא ברגים אמי ומנבעי ליה לשמא לגבסים אסור וכ"ש בן יהודא דקאמר מיש על רגים אינם נאסרים להדיוט קאמר אי"ב בחמוגרי אלא ודאי תלוי' אפי' על רגים אסורי' להדיוט והמתא דכבי"ש ע"כ בחמוגרים מיירי ולגבסים דאי להדיוט אפילו של יחיד אינם נאסרים כיון דמחוברים וזוק ואפשר לה כתבו הרמב"ם והטור מעיימת על רגים לא אמי להדיוט אלא מעיימות דמחוברים: ג ואילמות כו' ומעמ אפי' בטעון יחיד הוי מחובר ואינו נאסר בהפחתה להן ומיימו כדעת הרמ"ן וכתב וכ"ל לבים (דקמיע ג') דאסור מעמים דתלוש ולבמוף חבבו כתלוש דמי דסכא כיון ש"ש לאילן מרקע בקרקע הוי כמחובר וכ"ש האחרונים: ד אלא כעין כו' אבל כעין לגבס אלילים אסורים אסור מאין מחיעה בתולה ש"ש ופוסקים ובכמיע' אמר לגבס אבל אינו נאסר אלא כך ודווקא בעשו עכרים אבל מעשו ישראל אינו נאסר עד שיעבד דלקמן: ה גוף האילן בלוחר וכל מה ש"ש שם בטעם שבנדו הן פירות הן עריגים ועני' הכל מחוור אלא עוד אילא אחר שבעבד כ"כ ב"י והאחרונים וכן מבואר בדברי הרמב"ם: ו ליטרו אסור כתב כי יכותם דליטרו אסור ומשום גזרת הכתוב אפילו לא עבד הליטרו וכלי הכרים אסורים: ז אינו נאסר כתב הע"ז דהיינו בהמה אבל באכילה ודאי אסור מאין מחיעה בתולה ש"ש ופוסקים ובכמיע' לגבס אינו אסור אבל אינו מבטל בטיל וכתב דיעא אחת לאחרי מחוברים אלא אבל אוכלה קונים דעלינו בזה יותר אפילו לגבס כגון שהם על רגים כן נראה לי לחוק ולי"ש דבריהם ותמיהני על הב"י אלא הרגיש בזה: (ד) ליטרו אסור שאמור לא תחמוד כסף וזהב אשר עליהם: (ה) ומשמעי הר הוי כליטרו לפי שמשמעי אליל בפרק לן מרק רבי ישמעאל (דף מ"ב) ומפסק אבל תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים את אלהיהם על ההרים ואלי המקומות אם אינ עכין לגופו אהרי לא ומתרבי דכתיב אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם תמהו עכין לכלים שמע מינה דלא בהרים נאסרו הכלים אבל תקונת הרר לא נאסר ובתבו התוקפות שם הטעם דבמקום כל הנאסר בפקח לן אינו תקונת דהתיב דחלבו זבחי מתים וקלא כי כתיב בפעמון כתיב ופעמון הים אלים: (ו) הבית עלמו מעבד דלא לא כן אלא להעמיד בו אליל הא קיימא לן מעמשי אליל אינם נאסרים עד שיעבדו אבל אם הוא עלמו מעבד בפיר לאסר דקיימא לן רש"י קליעו בעצים נאסר מאסר ורד ומיש בעור כאן אם הוא של ישראל וכי' כלה לעור שעל כל פנים עכו"ם עשאו אלא שמכרו אחר כך לישראל אבל אם ישראל עשאו לא נאסר עד שיעבד כ"כ ב"י ולאיתי מלן דעוקר לם כאן בישראל ומשעל דהוי כעכו"ם בזה והבל יפלם פיש דלימו כישראל בזה ולכל עוכים שבתות כו"ש רש קליע וכתב הרין לא גב דגבי אילן אינו אסור לגעל רש"ש זה אם הסתחום לו ולא אמרינן דהוה תלוש ובבקוף חבבו דאלמי אילן שמשמו ממוגרין מאוד בקרקע והמגרע לים כמחובר מעיקרא בפ"ק דחולין.

[ג] של רגים ג דואילנות ד שלא נטען לשם אלילים אינם נאסרים [ג] הומכל מקום אע"פ שלא נאסר ה גוף האילן כשמשתחוה לו כל השרוגים והעלים והפירות שיוציא כל זמן שהוא נעבד אסורים בהנאה:

ב [ד] ודבר שאין בו תפיסת ידי אדם שנעבד אע"פ שהנעבד עצמו מותר בהנאה ו (ד) צפויו אסור בהנאה. (ה) [ה] (ומשמעי הר הוי כלפויו ואסור אבל תקונת הר ז מינו נאסר). (תש"ו ס"ו):

ג ח זבית שבנאו מתחילה [ו] שיהא ט (ו) הבית עצמו נעבד ח וכן המשתחוה לבית בנוי הרי זה אסור בהנאה י והיה בנוי וסיידו (ז) וכיירו לשם אלילים עד שנתחדש יא (ה) נוטל מה שחידש יב והחידוש אסור בהנאה מפני שעשהו לעבדו ושאר הבית מותר הבנוי אלילים יג לתוך הבית כל זמן שהוא שם הבית אסור בהנאה יד הוציאה הותר הבית:

סנס [ז] ודוקא אלא הוקלה הבית לכך אבל הוקלה לכך מינו מותר אלא אם כן ט הוציאם ונשם דרך בטול דהייטו אלא

[ד] אם רגים נטעה ובמוגרים אם רגים נטעה ובמ"ק המגרים בשים ומיכ הטור ה כם מיכלה דמחוקל אם דף מיש

ו אמנה אם דף מיו בע"ז רגים אם ה. מיכלה דבר אם ע אם נטעה:

נקודות הכסף

ס"ק ג' "וקלה מו'. אלא קשה מודה מ"ש מעע"ז ובמ"ש בפפי מהן מעיף קמן ג' דאלו דוקא נקבו אל רגים אינ נקבו אל רגים לאמעמינן דאפילו אלא רגים אל אבי אלא מעיימות ומה מעלה מדברי הקיימ' כן בכל רגים אפילו בפלגים אבי ליתא דאם כן מיתה גדולה לעם אמתינו דין זה הריש ומכלים ומאר כל הפוסקים ולא הזכירו אמם אחר מהן אלא הרמב"ם בפרק פיים מ"ה עכו"ם מהבר הרמב"ם ומאיר ומיש נראה לחיבר אלא ודאי הבינה ליה הקיימא לן בכים לקים דאלינ אם אמתינו בהם אמר לגבס אבל אינו אמר אמר אמר

קמו (א) מצינלה עכו"ם מותרת דלמיקן לה ודכתיב פסלי אלהיהם תשרפון באש לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בו כי תועבת ה' אלהיך הוא: (ב) מותרות הם בהנאה ואפילו בשל יד ישראל אלא שאסור לעבוד בהם עבודה זרה ואפילו בשל יד עכו"ם אלא שאם נגעו בהם עכו"ם אינם אסורים בהנאה אלא שאם נגעו בהם בעודם בכלי אינם אסורים אלא שאם נגעו בהם אחר שנעשו כלי אינם אסורים אלא שאם נגעו בהם אחר שנעשו כלי אסורים אלא שאם נגעו בהם אחר שנעשו כלי אינם

ג ולא נתן מעות אע"פ שפסק הדמים דנכסי"ג מעכ"ם קונים כדלעיל סי' קל"ג (וביל סי' קל"ח ועפ"ל כאן) וי"ו מעכ"ם בעעות הים אלא יש סיים בהן אליל: ד נתן מעות כו' וסיים מעך בריאה ואמ"כ נתן מעות ומעות דסמתא כיון שמקנו לו אע"ג דהוי כמוקח מעות מ"מ כשיחזור ויקח המעות מחזי כזבון אליל אלכך יוליכם לים המלח: ה יכול הגר לומר כו' לפי שיטות הגר מדרבנן וחכמים הקילו בגר אלא יחזור לקלקולו ע"ם ולפ"ז דוקא גר אבל מי שהריר אביו ואמו עמו ומת אביו אימו יכול לומר לאחיו המומר עול אתם אלילים כו' וכן מי שכשתתם עם עכו"ם בקטנות ואלה אלילים לידו אימו יכול לומר עול אתם אלילים כו': ו שמעאלים כו' עיין לעיל סימן רכ"ד ס"ק י"ב: ז וסמעאל' מותרין עמוס דמזרק צ"ל לחו ולא אלא לחו לעי: ח באומרים בעלמא ולא לעכו"ם או מעכ"ם דבמעוד דהתם זהי אבסיטו בים חדש ופסק כן. ובד"א כתב דשאני התם דלא ידעינן בודאי שבעלו אבל כשבעלו אפילו באומרים בעלמא מיהו דמזרק המלכי עד כאן ליל דהכא מיירי באומר סרוא לבעל לקמוע אזכה או סוטה וכ"ג אבל התם אימו מבעלו וגם קובר שקוים לא יבעל ולא כב"י: ט אפילו לאוף כו' וכ"ש לאוף עכו"ם או לימלא אחר שאינו אוף דהכך לכ"ע לא בעלו: י ורם מתירין כו' ומעמא אפילו בהמשכת' ובב"י כתב דאפילו מעכ"ם והרמ"ם אלא שאיל אם לא הבאתי לך המעות מכאן עד יום פלוני יהא שלך והגיע הזמן ולא פדאם לא בעלה כ"ע ולא

כסרין

נאור הגולה

ו ומפרש רבא סם לף של נבדמקה מעות הוא מיא כי הוא ומקל אחי מחזי כמאן דמזבן עכו"ם לעכו"ם

ז מעמא דאפי' פיו מעמא "

ח מעמא עכו"ם דף כ"ג וכרייתא סם דף ק"ד

ט כבמעל דרב נחמן סם וכמתרגם סם בגמרא והכרייתא

י לחכים בפ"ח יא חמים סם דף יב מעמא

יג סם וכמאן דסרי דמרים כוחים

יד מעמא סם דף כ"ג

טו ולילף לה סם בגמרא ומקבל וסיים כיירעא ומסקנא וקבל בגלגו ומלאיו וכו' אמ"ג דקבל מלגו ומלאיו

יז סם בגמרא

יח בלוגמא דלמוכלאי סם ומסקנא הכא ס"ג הכין ומכן דעמ הכי"ף

יח רמבי"ם בפ"ח

ומיירי שאחר בשעת מסמכיגא סם לא הבאתי לך מכאן עד יום פלוני הכי הוא אלך והגיע אלך ולא פדאם:

נקודות הכסף

בכרייתא דלמבי"ם לא מבמע ליה לאוקמא הכי דסמתא קמני ונם סמם מים מחוברים ניגמו אלכך אלן דמחזיק לעיל בחוברים דפרק כל הכלים דפרק קמא דמים לחכמים ומאמר דמבי"ם הים של רבים אינן נאסרים ס"ב אינן נאסרים ס"ב קיל לעיים כרים לקים (ומיש בפמי כתן מע"ב קמן ג' לי מני בחוברים מים הוא דוק) ונם מדפרק המם ומיבני מפל לחדיוב מני מוכח הכי ומרמ"ם מיק ג'ובור מדמאיק דפרק בפ' רבי ישמעאל ומיתוק ליה דמחוברים ניגמו ומני בבמרי דמיקי אלמא דקרי"ל כרים לקים דפים מלוסים אפילו אל רבים נאסרים אפילו לחדיוב והך דבמבי"ם מיירי לבמרים דוקא ובחוברים ומה דקאמר מים בפרק רבי ישמעאל ואחזי רבי יוחנן לבעמים מיק דרבי יוחנן מפעיקן ליה דאמר הכי אבל ריל לא מפעיקן ליה דאמר הכי אבל לקומפאל דמילתא מוקי ריל לכך דבמבי"ם בחוברים ולכך (לח) וכמנם בהמגים פיל מהבלה אילמלי מנהה ריל הוא אמרמחות לכר אע"פ מהוא מוחר בהאלה הכי אבנין אקולים לחצה ומן המחוברים אלמלי הכי מיירי אקולים לנמבי מבעמא המחוברים עכ"ל. ועוד ריל לומר דמ"ל לחפוקי דבעמא דבמבי"ם דמים של רבים אינן נאסרים הוא מנוים אמין אמים אבל אינו אבל אבל בבל יחיד נאסרים בפסיחיד עובדו ואיכ דין זה אינו אבנים הוא פלוגתא פיל בסוף פרק המומר בבל מילי וכתבוהו הפוסקים כמו מבהלות בעוד וב"י לעיל ס"ד ד' ופיתן זה ומיינו דבתב הרמבי"ם לאמיתן בחלבו אילמלי אינו ביא הבנבמי אלמלי אמרמחות דוק' בתבמלי' אבל בחלבא דאמר אבל בחלבא אמרמחות דוק' אבל אינו אבל אבל אבל

כתבים ולוכח בגמרא פלוגתא חד אומר בגלוף עכו"ם ומחלוקת אבל בגלוף ישראל דברי הכל ביעל וחד אומר בגלוף ישראל מחלוקת ופסק המור לחומרא אפילו בגלוף ישראל כתבים הלא בעיל ומעכו"ם פסק כלשנא קומא לקולא בגלוף ישראל וכתב הרין מעמו מדלתיתא אחיב בגרייתא ת"ר לוח עליה לו מבפנים עליה ומעולה כו' לוחם בגילה ולריכא דלו תבא לוח עליה הייתי לומר מדלא זבחה לא ביעלה ס"מ מסלו בגרייתא דזבחה מהכי והיינו ע"כ בגלוף ישראל ולתיא כרבנן ס"מ מהכי מכרה אבל לוח עליה לא וכתב הרין הא דבעל בגמכמו לני דוקא בהרסינו לגמכמן אלאו ואומר לו לא אמרינו לגמכמן אלאו יהא אלך הגיע הגון ולא אדלו אז דוקא בעל לרבי דחשוב מוכיחה ומוגילי הוא לדיון כן לגבכה בגלוף ישראל לגמגב"ם וגי"ר אלא על הרין וכתב דבגמכמן אין מלוח בין הרסין לו לא אמרי הרסין הגמכמן בגלוף ישראל לא בעלם והוכיח כן מדלא נקט בגמרא אלא נבי לוח עליה מדלא הרסינו ולומה נקט מדלא זבחה אלא דבגמכמן לא איכפת לן בהרסין לו לא וכתב מכ"מ ומדברי הגמ"ם ומלאה דמשמע ליה כן בגמ"ם ומכתב הי"ל מכלו לישראל לגלוף בעיל ומעכמו לו מכמו לעכו"ם לו לישראל אפילו לגלוף לא בעלם עכיל ומדלא נקט בריבא אלא ומכיה

לחד ס"מ ומעכמן ע"י הרסון לא מהכי ולפ"ז יהיו דברי הרמב"ם בגיפא לחדדין וס"ק אבל ומעכמו אפילו לישראל לגלוף לו מכמו לאיכו לגלוף לא בעלם ולפ"ז קשה לומה כתב כאן ורש מתירין בגלוף ישראל דומשמע גם בומעכמו. ומו"ח ז"ל כתב ג"כ דאלו אפקא דס"ע בים מתירין ליתא בגמעכמו אבל תמיהני על הב"י שסרי אמרינן בגמרא אבל בגלוף ישראל דברי הכל דומשמע אלא הוה לו אלא בומכמו ומעשות ומחלוקת אדקא בומעכמו אפילו בגלוף ישראל בעיל לאכמים אלא ודאי דברי הרין עיקר דבומעכמן דומתיתי הרסינו הרסינו מודים חכמים לרבי דבעל ובגרייתא דלוח עליה אינו בעל אין בגלא הרסין ומיירי בישראל לגלוף ואתיא כרבנן ודוקא לוח עליה אלאה בעלמא אבל אם הרסינו אלאו על זמן ולא אדלו הוה כמכר גמור כמ"ש בא"מ קיימן תמ"ל בחמלוד על ישראל ביד עכו"ם ולא הולך התלמוד להזכיר כאן אדלא זבחה ומומילא נעע זה דהיינו מוכיחה ומומ ומתיתי דנקטה מעכמה מיירי בהרסינו אלאו ומיירי בעל לרבי לאתיו בגלוף ישראל לגלוף בעיל ומעכמו לו מכמו לעכו"ם לו לישראל אפילו לגלוף לא בעלם עכיל ומדלא נקט בריבא אלא ומכיה

הגורר

לחד ס"מ ומעכמן ע"י הרסון לא מהכי ולפ"ז יהיו דברי הרמב"ם בגיפא לחדדין וס"ק אבל ומעכמו אפילו לישראל לגלוף לו מכמו לאיכו לגלוף לא בעלם ולפ"ז קשה לומה כתב כאן ורש מתירין בגלוף ישראל דומשמע גם בומעכמו. ומו"ח ז"ל כתב ג"כ דאלו אפקא דס"ע בים מתירין ליתא בגמעכמו אבל תמיהני על הב"י שסרי אמרינן בגמרא אבל בגלוף ישראל דברי הכל דומשמע גם בומעכמו הרבה

יב כגמזבח של אלילים שנפגם עדיין הוא אסור עד שינתץ רובו יב [יח] ע"י עכו"ם

וכימים שנפגם מותר איזהו בימוס ואיזו מזבח בימוס אבן אחד מזבח אבנים הרבה:

יג כדהמבטל אלילים נתבטלו משמשיה [יט] (אפילו הם כבר ביד ישראל נתבטלו עם עכו"ם

שביד העכו"ם) (מדברי פרק ל"ו וכן כתב הר"ן בסם הראב"ד) ביטל משמשיה לא נתבטלה הוא:

יד [כ] כהמצוה על כל המוצא אלילים שיבערנה ויאבדנה [כא] וביצר מבערה שוחק

ווורה לרוח יג (יא) [כב] או מטיל לים. [כג] (וס"ס נתמעטים וכל המעשה בשנילה בגמרא

לבד תאבדון את כל המקומות). (ג"ר בשם הרמב"ם):

טו כו צריך לשרש אחר האלילים יד (יב) מזלבנות לה שם גנאי:

הגה (ט) [יז] ומשמעי עכו"ם אם מעכמו אז מכמו אז מכמו הוי ביטול.

(וכן עכמע בעור קיימן קל"ט וכ"כ הב"י):

ט יגנפלה עליה מפולת ולא פינוה גנבוה לבטים ולא תבעוה אינה בטלה:

י כהניחוה עובדיה והלכו להם בשעת שלום מותרת בשעת מלחמה אסורה כאוהוא שאינם יכולים להזור לה אבל אם היו יכולים לחזור לה ולא חזרו מותרת:

יא [מו] כגאלילים של עכו"ם שנשברה מאליה שבריה אסורים בהנאה עד שיבטלה [מז] לפיכך המוצא שברי אלילים הרי אלו אסורים בהנאה שמא לא ביטלה העכו"ם [יח] ואם היתה של פרקים והדיוט יכול להחזירה צריך לבטל כל פרק ופרק מפרקיה ואם אינו יכול להחזיר יא (י) כיון שבטל אבר אחד טמנה בטלו כל השברים:

יב כגמזבח של אלילים שנפגם עדיין הוא אסור עד שינתץ רובו יב [יח] ע"י עכו"ם

וכימים שנפגם מותר איזהו בימוס ואיזו מזבח בימוס אבן אחד מזבח אבנים הרבה:

יג כדהמבטל אלילים נתבטלו משמשיה [יט] (אפילו הם כבר ביד ישראל נתבטלו עם עכו"ם

שביד העכו"ם) (מדברי פרק ל"ו וכן כתב הר"ן בסם הראב"ד) ביטל משמשיה לא נתבטלה הוא:

יד [כ] כהמצוה על כל המוצא אלילים שיבערנה ויאבדנה [כא] וביצר מבערה שוחק

ווורה לרוח יג (יא) [כב] או מטיל לים. [כג] (וס"ס נתמעטים וכל המעשה בשנילה בגמרא

לבד תאבדון את כל המקומות). (ג"ר בשם הרמב"ם):

טו כו צריך לשרש אחר האלילים יד (יב) מזלבנות לה שם גנאי:

ביאור הגר"א

ותוס' ד"ה אבל כו' כתבו לגורף ל"ד אבל הרמב"ם והרא"ש והרמב"ן כתבו דדוקא לגורף אבל אפילו גורף ל"ה לא בטלה בין בגוי בין בישראל בין בר בין בכבוד וע"ם בר"ן: [יד] ומשמעי כו'. עיל מי' קל"ט: [טו] אלילים כו'. מוס"ם פ"ע ב' דל"ע כו' וכר"י פ"ל פ' ד': [טז] בפיכך כו'. דלא בטולה אם ומשמ"ל מי' קמ"ח פ"ג: [יז] ואם היתה כו'. כדע אם פ"ע ב' וכתו' אחרת ויש שם מזה ביכמות מלוטות וע' בר"ן ומזה מ' דלא תקני תקל"ל כל"ר דבגרים אבודין אבל ג' הרמב"ם הבא בגרי אבגרים קוימבנו דכ"ע ומבגרי אבגרים אם אין בהדיוט יוכל לאחזירם אם הלא"ד בהסגות וכ"כ הר"ן וכ' שים עוד ג' אחרת ואפ"ל הב"ע אין עובדין לבגרים ובכה כו' ואע"ג דקי"ל ע"ז אבאחרים אפלוגים אבל אם אינו אבגרים אבל אם אינו אבגרים אבל אם אינו אבגר

קמז א סימן קכ"ו בסיפו ועיין בס"ח ר"ס קפ"ג בעור ובוקים אדון שותפות עם העכו"ם: **ב** כמו כרע בל וכן בעל לפון ומאר אלילים הכתובים וכ"כ הפרישה ובעוע הוא: **ג** אלקיך ישים כו' והב"ח כתב דדוקא אלקי"ם ישים בעוכך ומוחר אבל אלקי"ך אסור והלא כהעע"ז:

קמז שלא להשביע בשם אלילים של עכו"ם ודיני הזכרת שמה. ובו ה' סעיפים:

א אהנודר או נשבע בשם אלילים [פ] הרי זה לוקה (א) נ"אסור להוכירה בשמה [ב] בין לצורך בין שלא לצורך:

ב [ג] נ"שם חנים שלהם שהם כשמות בני אדם אין חשש להוכירם [ד] והוא שלא יקראם כמו שמוכירים אותם העכו"ם בלשון חשיבות. (מהרי"ק פפ"ק דעכו"ם בשם רא"ם והגה' מיימוני וד' יומ"ס):

ג דאסור לגרום לעכו"ם שידור או שישבע בשם אלילים. ועיין בח"מ א סיפן קכ"ו:

ד המותר להוכיר שם אלילים הכתובים בתורה ב כמו כרע בל קורם נבו העורכים לגד שולחן:

ה ומותר להתלוצץ באלילים:

הגה [ה] מותר לומר לעכו"ם ג (ב) [ו] אלקיך ישיב בעזרך או יגליח מעמך. (המג"ם בפי' התפלה):

קמח דיני הגי האלילים. ובו י"ב סעיפים:

א (א) ל שלשה ימים לפני חגם של עכו"ם א (ב) [ח] אסור ליקח מהם ולמכור להם ב ודבר המתקיים ומותר למכור להם דבר שאינו מתקיים עד יום חגם כגון ירקות ותבשיל ג וכן אסור (ג) להשאיל ולשאול ולהלוותן [ג] (נלא בנים) (מוד והפוסקים) וללוות מהם לפורען וליפרע מהם ד מלוה בשטר [ד] או על המשכון אבל מלוה על פה נפרעים מהם מפני שהוא כמציל מידם [ד] ה והאידנא דידם תקיפה אפילו בשטר חשיב במציל מידם ג [ה] ו ואם היא מלוה ברבית אפילו במשכון חשיב כמציל מידם:

ב [ו] ז עבר ונשא ונתן ביום חגם אסור בהנאה [ז] ואם נשא ונתן בג' ימים שלפני החג מותר בהנאה:

ג ח אם היה חגם של אותם העכו"ם ימים הרבה ג' או ד' או ו' כל אותם הימים כיום אחד הם וכל אותם הימים אסורים עם ג' לפניהם:

ד [ט] ט במה דברים אמורים בארץ ישראל אבל בחדיה כמו מכתבתי ומוכרם ז דאלהיך מלאה מהוא אסור נמור מומזיק ידי עובדי אלילי ובגנבם כתב הטעם להיתר לפי שהוא מתלוצ עליו ואין זה כלום דמיא העכו"ם קובר שנאמת אינו מתלוצן ומולא ומחזיק ידי העכו"ם בזה ע"כ אין לזה היתר כלל וכבר הלעתי כן בפר מ"ח ז"ל וקבע כן להלכה בפמי:

קמח (א) שלשה ימים כי טילסו עשום דאזל ומודה לעכו"ם ביום אידו: (ב) אסור ליקח מהם ולמוכר הטעם דדבר המתקיים אסור למוכר הוא ממאת שעמה שם לו ביום אידו ואסור לקנות מהם לענ"ע שהוא לענ"ע מאול עידו דע המתקיים מיון הכי הטעות ביום ומוכר למוכר להם דבר שאין מתקיים דביום אידו לא יהיה לו מעות ולא תצן מתקיים: (ג) להשאיל שלוה מיך בדבר שחזר בעין כגון חצן ומלוה מיכה בעות דלהולאה ביתמם. וכל המכר כאן הוא דהעכו"ם אזל ומודה לאזל שלו שהשאל כלך לו ובגמלא (דף ז) מיבעיא לה מעשה הרוחה ברש"י דהחזן ליה בהמה ומקביבה לעכו"ם מעמה גם כן על אזל הא ישמע על פיך אי דלמא מעשה בפני עור לא ובר"ש דמחזן ליה בהמה לעכו"ם אי מעשה הרוחה קא מרוחה ליה ואי מעשה בפני עור הא אית ליה בלא יהיה מעמם על ידך לאו אי בפקא מיכה אית ליה בהמה ומקביבה לעכו"ם אי מעשה הרוחה אי מיכה בלאו הכי כיון דאי מעשה הרוחה אסור אפי' בדידי דלא חזי לאקבבה ואי מעשה בפני עור ליכא איסור אלא בחזי לאקבבה ובכר אקבו אתוסי בחלב הפ' בעם ר"ח ומיה פרש"י דבמכרי וקבים אין מיך אזל ומודה לאזל בשמו בעור ואזל לרש"י ומודים לאין הכי מני דכל לעמות בפקומא זאת אלא דקומל בבותא דבבהמה שהיא תקרובת יש גם כן בפקומא דהיינו לאים ליה לדידיה ועיקר הבעיא היא אם יש

ביאור הגר"א

קמז [פ] ס"ז לוקה. סם ס"ג ל'. והרא"ש הביאו דהא אמרינן הם דדוקא לכ"ו וכ' בתכרי"ק ס"ק ע"ו ודברי מ"ל בחר. ולמ"מ מיכן דהרמב"ם עיקרי בחיים ביה מעשה וכמ"ש בתשובה בס"ם ס"ל מי ניעמ לאמר אלא אוכל כו' וגמ' מיכן הם בפסהרין מדבהם מעמע בכ"ב: [ג] בין לצורך כו'. הם אלא יאמר כו' וכתב הרא"ם לבאורה הבמע דוקא כתיב ומיהו כלאה דבכ"ע אסור אלא דקמ"ל דאף לצורך אסור כו': [ג] הם חנים כו'. ז"ל הב"מ בס"ה כתב רא"מ בחין אסור אלא הם מיתן לה בשם אלהות אבל מעשה הדיומות אע"פ שבשמות אלהה כיון בעשה הבשם אין בו אלהות ואדמות וגם לא ניתן לו בשם כך אומר לכתיב ובשם אלהים אחרים כו' בשם אלהות הקדיר הכתוב ובן אבן אלו בקנולא בעכלולא וקרבנים בשלו שמות הדיומות הן ובכמה מקומות הוזכר אותו הפיים ואבמידיו בע"ם כו' וכ"כ הרמבה"ם: [ד] ומוא אבא כו'. ר"ל ולא"ג הבנ"ם הכ"ל: [ה] מותר כו'. המג"ם בפי' בפ"ה דבעין מע"ם דבגמ' בגמ' ס"ב ע' מי אמזוקי: [ו] אלקיך. ל"ל אלקים וכ"ם בעוקפא בלפנינו בהגמ"ם בע ובוקפא מוטעת מלמעה לו לבהכ:

קמח [פ] אסור כו'. היא שיעת הרמב"ם והגאונים והיא המסורת. ל"ן. ולמע"ג לאיעניא לכו ו' מ' מעשה הרומה כו' כ' הכ"ן דבוגיא מלא ועיין רש"י י"ב ב' בד"ה בחין. ושיעה אחרת ל"ת ליקח מהם מותר כ"ל ולמכור להם אינו אסור אלא מידי דחזי להקרבה ולאיה המב"ם ר' א מיבעיא לכו כו' לענ"ע כו' ול"ק מידי דלאו הקרבות ומעמ"ל ומעמ"ל ב' אבל אין לוקחין מהן הייבו קבלת דוחין בין המתקיים בין בבאינו מתקיים מו' עם ל"ה אבל כו' ואין כו' ומ' תומ' ב' מ' ל"ה אסור כו' ועיין בר"ן סמיבמ הגאונים ומ"ם ל"ת לאמה ל"ק מידי דלאו מקרבות ל"ל המעשה מקרבות אסרו (לאמר) כ"ל וכן ליקח כ"ל ומעמ"ל בחיים ביה ומ"ם. והכ"ם כתב דאפשר דל"ת מודה לרמ"ל דבר אחין מתקיים אין לוקחין מהם ואחי הא אין לוקחין מהם כמבמים וכבשמת הב"ר בדבר בשאינו מתקיים אבל תומ' ל"כ כמ"ל וכן כל הפוסקים מכתבו היתר לאחר ולמת עמהן כמיל"ת ולדברי הרא"ם ל"ת אינו מיקל אלא בלאמר ול"כ הרין בהדיא ומ"ם ועיין בל הב' מיעות בר"ן ויאלך יתבים הקוניא: [ב] בלא רבית. מיין תומ' הם ל"ה להלוותם כו' ומם ר' ב' ל"ה אלא כו': [ג] או על כו'. ירומלמי והביאו תומ' ב' מ' ל"ה ולפרוע כו': [ד] והאידנא כו'. הם מתומ' בהם הירומלמי ומעמ"ל דיקן מיירי בזמנינו הקיים: [ה] ואם בתומ' מיהו בכ"ע כו' ול"ל בדבריה דאל"כ קבה הרמ"ל דירומלמי וע' רמ"ם הם: [ו] עבר כו'. הם לר"ה: [ז] ואם בתא כו'. ע' בה"ג ובלא מתומ' הם ל"ה מ"כ ובר כ"ן מתי' קומיתם. ול"ב דהבאה מ"ל היא מהבינה ול"ל: [ח] בל"ל כו'. המג"ם ומ"ם וכתב הרא"ם הם ביא ומ"ם ועי' רש"י ז' ל' דיה בגולם כו' וכ' ובעוד המתקיים מיבייהו ומ"ב אין

אבל

סימן קמז

ל מסכת מכהרין דף ב'
ב גרייסת הם דף קיג
ג דברי עלמו
ד גרייסת הם וכלבוש דמשולל
ה מיהכלל דבר נחמן הם:

סימן קמח

ל מסכת בכרים עכו"ם
ב גרייסת הם דף ו'
ג הם בתוספת
ד מרבי יהוסף בן קרמא בגרייסת הם דף ו'
ה תוספ' הם דף ב'
בשם הירומלמי
ו עוד בשם אביו הכלים
ז כרים נקים הם דמוחים הרייף ומרמבים הם
ח מפקנת הגמלא הם
ט מיהכלל דשמולל הם דף י"ח:

דגול מרבבה

סימן קמז.

(רמ"א) סעיף ג'. ועיין בחיים סימן קכ"ו. ל"ל ועיין בחיים סימן קכ"ו ובחיים סיים קכ"ו:

גליון רש"א

סימן קמז

ש"ע סעיף ב'. בשם בשמות בני אדם. פי' בפי' מדל לעמנה על הרמבים פיא מיקבים הין ומי מעל לפרים פי' כיל הבאתי דברי בגלין מיעב ל"ם מקי' קכ"ו בדין אה:

ים כאן הסם שמודה לעכו"ם בזמירי וקניים ומעלה שיש איסור בכל דבר המסוס הכוחה אז אין הסם בזמירים וקניים שיודה והייטו כסבבת ריח ולא כפעמה הבעיה וקיימא לן לחומרא דבזמירים וקניים שיך גם כן מודה לגליל ועיבר על לא יעמוד עליך. ומיה ז"ל הקשה למה פרש"י דבמודה לגליל עובר על לא יעמוד ואמאי לא אקור ומסוס לפני עור ותיכן דבמודה ליכא בקור לפני עור דס"ל כמו גיעוף וכשוק אין העכו"ם מהיר עליו כיון שגם הסרכאל אינו מייב מיתה עליו ותמהתי כאן דודאי שרכאל חייב מיתה במודה לעכו"ם כדאיתא פי' אלבעב מיתות (דף ס') מתניתי' אומר אני אתה כי' ונהדיא אמרינן כל המודה בעכו"ם כמומר בכל התורה וקומ"ל מעיקרי אין כאן דהא מבואר שם בגמרא פיק דעכו"ם (דף ח') אלין שיך לפני עור אלא בעקום אמ"ש לעכו"ם לעמות אזלא הסרכאל כמו במומ"ו מס יין לנזיר דקאי בתרי עבדי דהסרא אלא הים אמר לנזיר ליקח הין אבל אם הים אמר לו רק הסרכאל מקוים ומקבל לו הדבר אין כאן לפני עור וכמ"ש המולכי רים עכו"ם הביאו דמ"ש פי' קמ"ש לעכן לעבור להם הסריכים לעבודתם אם יוכלו לקנות בעקום אחר ואמ"ר לרים מחוירין מוביא שם הירם מדרבנן ולא אין התורה אבל עקום לא יעמוד יש כאן אמ"ש על ידו כשמעו אמ"ש אבלאו הכי הים גם כן כשמעו דומ"ו מכשיו כשמעו על פיך: (ר) בגאר אלות וכי לפי שהעכו"ם בגאולה נאלן לו עובדי עכו"ם הם אלא מנהג אבותיהם בידיהם: (ה) ודקקו לפני לבור בגמרא אותה הכי בזעבה שמדר אין לרי יהודה בשיאה דיבר ביום אידו ואמר אילך תעביד אשקלים אזיל ומודם סרכאל לרך לו לא אשקלים ס"ל אינה אל ר"ל עוזל הכוק אותו בפני לבור כלאחר יד אלא ברוחה שאבד לא שמה ובגמ"ש כתוב ואם חוסם לאיבה מועל בפני ואינו מהנה בו. ומ"ל דהאי בפני קאי אדבתרים

ולא לומר שמלאה בפני אלא יהנה בו דהיינו שמלאה לו פנים זועפות בפני קבלת הדומן שמלאה מומנה אלא נהנה בזה ומקבלו מפני הילאה ומ"ש בעקיף מי שיאמר לו בשמה לפה כי הם תקנה כללית בכל מקום דאלו עם שמכר בגמרא שיקליכו לבור לא הים שיך אלא בעומד אבל הבור אבל אם יגך לבור ודאי יגיש העכו"ם כוותו וכן יש לפרש דברי הטור שכתב יקבלנו ולא יהנה בו פי' שהעכו"ם לא הים הנאה לו בזה מיקבל הסרכאל כל אשאבר לעשות בפני כזה ואינו אומר והשתא כיהא הטור לא יהנה בו דאי קאי אסרכאל הים לו לומר לא יהנה ממנו אלא ודאי דעל העכו"ם קאי אלא יהנה בו בדומן שמקבל הסרכאל וזה מתוכן תמיהת ב"י על המגה"ש ומור למה לא זכרו כמ"ש בגמ"אבל כראה דאם מ"ש לעשות בפני העכו"ם שיאבדו ומתר לקבלו וליהנות ממנו ולאים ומ"ש הראש"ם בזה ה"ל אלמא אי ליכא לאשתמוטי דלא לסוי אינה הוה קיקל אביב דאיל ומודה וסכי אמילין בפ' אין דבב יוסף שכי לאוכלי בשכר ומשים אינה וכן לשעות עכו"ם מן הבור כי עכ"ל. והא קא מדמה לסבך דגם שם יש חשש שאיל ומודה כשילא מן הבור כדאיתא קיומן ק"ל בעלה אי וכי' ואש"ם שכי הבכר ואיל ומא ליה להראש"ם לפרש כן דלמא אי לא מלי לאשתמוטי לא יקבל כבל יש"ל דדיק ודלמר מזל הכוח אותו כלאחר יד ולא אמר אם תוכל לזרקו בפני מזל ואם לאו לא תעול אלא ודאי דעכו"ם יעול אלא דאם אפשר אחיב לזרקו בפני הנעבה כן וכן הוא בש"ש זה בעזר שכתב הירב לדידן ליתא דעתם מהנה אינה ולא אומרים דיהים אסור ליהנות ממנה אלא כדפי' כן נראה לע"ד בבר ולא כמי שהבין דבני הטור דבכל גוזמי אסור אחשאה אחיב: (ו) לפיכך עוד להקדים לו לכאורה קשה על זה ומה שאינו מעלים לא הקדימו אדם אלא ואח"ר עכו"ם בשוק מאי אפי' הא עיקר הדין כך הוא אלבך אלא יעבוך להקדים אלא ולעבך לכבוד ורם לומר דאם אירי בעכו"ם אינו מכיר ומעלים כמו שמגמה על זה לשון בשוק ולא מתבאר שמאל בשלומו ולעבך לכבוד ואמ"ש אמת הוא בשלומו הבים מתירא שמא יזדמן אינו לו העכו"ם אלא אחלה ואם אירי בתכיר ועיב הוא מן הדין. עוד אמיתי בפמ"ק פי' קנ"ג ה"ל ואסור לכבוד לאם אלא ואזקא אלא שהוא שמו אל הקב"ה או ברכה בלשון אם אבל ברכה אחרת אין קפידי עכ"ל ודבר זה לא הביאו ב"י ולפ"ז כיהא דאותו שבתאוהו אהקדים אלא לעכו"ם בשוק הייטו אפי' בלי ברכה אחרת ודבר זה כנון: (ו) לאחם לעכוק כלאה לברכותא קאמר לעכוק אפי' בהליכה אסור: (ח) והבאים עותרים דעאי דהוא הוא אבל בשכל כיון דאינה בים גבע עפי ואסור בחזרה אבל בהליכה אפשר אחזור אל"ה הוא עוזר:

אם

ביאור הגר"א

חילוק בין מ"ל לחו"ל ופ"ם י"ל ג' דיה בגולה ה". אבל פ"ם כ' כדברי הרמב"ם וכמ"ל: [ט] בפנינו. נחלה אם לא בהרמב"ם וכבר הקשו על דבריו: [י] עכו"ם כו'. לשון הרמב"ם ומפרש דמיום הלידה לעשה לאשה אי אינו אסור כו' אבל הרא"ש והרש"ם כ' דמיום הגבלת כו' ולאיים מומ"ם בגמ' מ"ש מני מגיה דקתני יום כו' ועוד כ' דכולהו אמלך אלי מקתני בפיאה ובכרי מעשה כו' מכלל דעד אשתא נמלך אייבי ושם ס' ג' דאמי ליה כו' ולא דסוי יום אחרו: [יא] מעושה כו'. משמע דוקא אותו היום באותו שנה בלבד ובירושלמי וכנית הר"ן מינעיה להו בזה ופקקו לקולא וז"ם מעשה ולא מעשה כו': [יב] ומשמרין אותו. כ"ן מכ"מ בתוספתא ח"ל אתוספתא פיר מ' עושה ועיר מ' אינה עושה ופשפה מ' אינה עושה בעושין אסורין ובאינו עושין עומדין קבלה אע"פ שבכל עושין אותה אינה אסורה אלא לשולמין בלבד: [יג] לפיכך עוד כו'. שם ר"ח מקדים כו' ופי' הרמב"ם והר"ן ועוד כדי אלא כו': [יד] י"ל כו' ואפילו כו'. תוס' שם ב' מ' ר"ה אסור כו'. ואינה דבר בהמנין מדקאמר שמואל בגולה כו' ומעתה דאין אדוקין כולי אחי שם. פס"ת ור"ן ורא"ש ופ"ם: [טו] ועוד לאיים כו' ומ"מ כו'. והמ"ל כ"ה וכן עכו"ם כו' ודוקא איכא לאיים ליה לאשתמוטי אלא ר"ה מותר לגמרי מ"ש לאחר' אזלודי בשבת ואינוקי בשבת היה מותר אבל אינה אי לאו לאיים ליה לאשתמוטי ואזלודי אמול אבי אבל אינה אבל ל"ל לאשתמוטי הר"ן וכ' וז"ם לא אשקליה ס"ל אינה ומ"ש בתוספתא וירושלמי ומ"ש: [טז] ולכן כו'. תוספתא וירושלמי הביאו תוס': [יח] ומ"מ בגל כו'. ירושלמי נרדפי מילין לכ' אחי יום אמתה אל עכו"ם מסו בגר מיבאי לון מן הלא אפני דרכי

מלוס

ד אבל בשאר לאלות כו' אלא יום חגם ואם הוא יום מג אלינו קנוע אשיכים עוסים אותו בכל מקום אפי' ביום חגם מותר מ"ם: ה וזרקנו בפנינו כו' ז"ל העול ואם מ"ל אלא יקבלנו ומסוס איבה יקבלנו ולא יהנה בו עכ"ל וכ"כ הרמב"ם והמחבר אזל לעעוים אכתב בב"י שיש לתמוה עליהם למה לא פיקנו אליך לאבדו בפנינו (כלאחר יד אלא יבין העכו"ם) כדאיתא בש"ס אבל לא עמדתי על קוף דעתו אבל כתב הלא"ש והסמ"ג והגה"מ בשם הראיה אמ"ש הכ"ל דסיכא דלא מלי לאשתמוטי דלא לסוי ליה איבה אבל בלא יהנה בו ומש"ם מיירי היכא דאפשר לאבדו בפנינו ולכא איבה כגון שיזקנו לבור כלאחר יד כאלו בפל ממנו אלא ודעת כדאיתא בש"ס וק"ל: ו אינו אסור כו' כיון אינו קנוע לכל: ז אלא כתוב בבדק הבית בשם א"ח בשם הרמ"ם דוקא אלא אסור אמו אל הקב"ה אבל ברכה אבל לכא אם ליכא קפידא עכ"ל וכן משמע אלא בפירוש בפ"י ומ"מ ל"ע אלא דבש"ס נבי עקדי' ויסיב אלוה ובני אלוה לומר לא עמוע וכן אלא אלא אלא

סימן קמט

ל מסמס עכו"ם דף י"ח:

א עוד בשם הירושלמי

ב בגרייתא שם דף י"ב

ד לוקיומתא. דנגרלא שם מליגא דהכי יומן:

יג כי"ח יח"ר שם חדשים: **יד** מנעגרב דלי יאחר תשוי לים לינה הואיל והוגבל כבר דמלי דהוים הוה וכ"ם בזמן הזה דלא שכיח כולי האי דאולי ומודי שם:

קמט א ואסור ליכנס בתוכו כו' כתב הרמב"ם בפ' המשמש ולעיכך יודע לך שכל עיר של אומה מלרית שיהיה לשם בית תפלה שהוא בית עכו"ם בלי ספק אותה העיר אסור לעבור בה בבוינה וכ"ם לדור בה (עיין לקמן ס"ק ד') אבל אמתי תחת ידיהם בעוזמיתו ומיכנים בארלם אנשים ומתקיים בהו מה שנאמר ונעדתם שם הלקים אחרים ונעשה ידי אדם עץ ואבן ואם העיר דינם כן קיו בית עכו"ם עלומה שהוא אסור לנו כמעט לאותו וכ"ם ליכנס בו ע"כ: **ב** אסור לעבור כו' כתב הטור בשם הרמב"ן דאפשר אפילו על עסקי דבים ואפילו על פיקוח נפש אסור ליכנס בו כדאמרינן בבי מעיין ע"כ אבל הרי"ן חולק דבמכרי נפשות שני דלא דמי לוועיין דבלאה כעובד ומשא"כ הכא שאינו כלאה אלא כהולך לעבוד ואפשר עוד דאף בעיין היכא דאיכא סכני ודאי אינו אלא כהולך בעבוד ואינו אסור אלא מדרבנן ע"כ ומביאו הב"ח וכ"כ הרב לקמן סימן קי"ב ס"ג ועיל ס"ם קכ"ז: **ג** אין עובדים ומאותה העיר כו' כלומר דליים שמהעיר שלא אינו אלא דרך אחד אבל כשים בדרך שלא מהעיר שני דרכים שני אלא ר"ל אין עובדים מאותה העיר שבה האילו לעיר אחרת אבל כשעובדים ומשם והלאה שני וכן כלאה דעת הרב מוה"ם לקמן ס"ג בני אלר וכן ומשמע בעור לסדיא וכן ומשמע מדברי הרמב"ם שהבית העור בני רמוב בשתות לבוקים ע"ם וכן פרש"י (בסוף דף י"א) וסרין וכ"כ הפרישה דלא כהב"ח שהבין הדברים ולא עמדתי על סוף דעתו וכן ומשמע בהגהות הראב"ד פרק בי מהלכות עכו"ם בדפי (ומהו הלעגים שם ומפרש בענין אחר מובאר בביו שם אבל אין כן דעת כל הפוסקים) וכלאה שום שיתם עיקר הסגתו של הראב"ד שם דלא כהב"מ שם ע"ש: **ד** אבל בן עיר כו' אבל מי שאינו בן עיר אסור ליכנס בשם שאינו יהודים דיים שם ב"ם והעור וכתב הב"ח שכן עיקר וכתב דאפילו יהודים דבים כבון בי אי דיים שם אסור ולא תלינן דלדבר עם אחם יהודי ככנס ומיהו כלאה הסיכה דדיים שם ומכן אפילו ליכה ומכן בעלי בתים אלא עם בעדים ומשתים שם אינו אפילו ליכה י"א מתירין ביהודים דיים שם וגם דבימי יהומם ומביאם ולא הביא שהרא"ש חולק עליהם ע"ש: **ה** דבכל עכן כו' ואפילו אלא ביום אחד. פרישה וב"ח: **ו** אבל כשדרך כו' זה לעד הרב בדי"מ מעיר: **ז** הולכים ליריד כו' כתב הטור בשם הרא"ש דאפילו ביום חגם שני מקום דדלמא לא ומכנה בים אלא ביריד והוה ים דבר אחד וכתב הרין הייטו חולק בדברים שלרך להם לעלמו אבל להשתכר בהן לא דהשאת ביום לא עקרי דבר אחד ומביאו ב"י ודייטו ביהו כל זה מדינא אבל האידנא הכל שני כמ"ש הראב"ד ומוד ואחר חולקים דלאו

קמט (א) אם הדרך מיוחד לה דהייטו אלין מעברין מאותם עיר ע"י עולאי הולך לאותה העיר שים בה אחיד אל עכו"ם אלא שאם הים ומשם מהלך מאותה העיר אל אחיד ואלאה מותר דאמרי אינשי אלמי דרכו הולך לעיר אחיה וכן מעובר בשיטם דשיי בשתיה" וז"ל אלין דרך יולא מאותם העיר ולך לעיר אחרת ודרך הכנום ומכאן לאותה העיר ומיוחד לאותה העיר לבדה עכ"ל. הם פשוט שהם שנקט רש"י ומאותה העיר כ"ל שים בה אחיד וכן הוא ברין להדיא בלשון זה אלין דרך יולא לאותה העיר בלו"ד וכ"כ בפרישה. אבל מיש ז"ל ע"י דאמאי מאותה העיר שבתב רמ"ה הייטו מנקום אילא ועיקר הטלוק הוא אם הדרך יולא מכאן לעיר אחיד דוקא או אם הדרך מכאן ד"ל ב"כ לעיר אחרי דהייטו אלמאר אלא יבא לאותה העיר כלל והוא אלא בדקדוק דאם לאותה העיר אל אחיד כמומנות לשון הומנה ומהו לילך לשם כו' וכן הטור אסור לילך אם אם הדרך מיוחד כו' אלא שהיתר הים אילך ומשם לעיר אחרי וכ"כ בהגהות הראב"ד בפרישה ז"ל אלאם הולכים ומשם לנקום אחר מוחר לעבור ומתוכה לנקום אחר לכתחלה ע"כ"ל אלא שים לעיין לשם כתב בעל המ"ע והוא מדברי הרמב"ם הולך ומנקום לנקום לשם נקו בכה"ב אבל המעיין ברמב"ם יראה מבואר שים לרפיים אחר בהמנה ז' שכתב אבל אם ים דרך אחת ונקרה והלך בה מותר ע"כ"ל דהייטו אלאם הולם לילך דרך עיר אחיד לנקום אחר ואין דרך אחר לנוחה חבלו רק דרך עיר אחיד אסור לו ליכנס מאותה העיר בהליכה דרך תוכה אבל אם ים עוד דרך אחר לנוחה חבלו אין אסור לילך דרך עיר אחיד דלאו בהם הוא כיון שהים יכול לילך דרך אחר וכ"ם בכ"ח ולא"כ גם המחבר ס"ע בכתב אסור לעבור בה הא כו כוונתו כן אסור לו ליכנס בהליכתו דרך אם ואם כן לא הוה ים לרמ"ה לכתוב על זה דהייטו אלין מוכרין כי אם ס"ד לפי פירוש רש"י: (ב) ואם אם ימיו לו המוכר כי כ"כ הטור ונגמרה אתה בלשון זה רבי מתן אומר יום אעבדים ומחת לו את המוכר ומכרין ואומרן כל מי שמעל עבדה ויכיה בראשו עכו"ם ימיו לו את המוכר ואם לאו אל ימיו לו את המוכר יהודי אמלא אם מה שעשה ימיו מלא בהם לא ימיו מלא ומכה פ"י מלא בהם ומן סרים אל העבדים אל הטבה ואל מלא ומכה פ"י אמתן מוכר וכתבו המוקשים אל אלא אינם גם במלא בהם ג"כ אמרים לו המוכר ויהם אינו מקרא בהם מעכו"ם כיון שהמעשה אל עכ"ל ועיכ תיום אל הטור אכתב מלא בהם אמנים המוכר אלא כדעת רש"י ותוקפות. ומוים ז"ל הארך אל זה ולעיד מלאם דוקא בראותו ענין שנקנו בגמרא אכל מי שימים הנעבדי ימיו לו המוכר ומלא אלימו לרך לנקנו ומשם אינם לו המוכר רק ומעלמו הוא אולך אלא מוכר שהוא ומעשה אותם אנקרין מאמנים כנגד עכו"ם הוא ומוא נוגע דעתם ומשם בבגיל המחם המוכר אל כן כתבו המוקשים אעיר אלימו בהם בהמחת המוכר כיון אמנו הוא כבר ומכמו ל"ל להחזיק להם מודם אל זה הם דומה לרמ"ה מי קכ"ז אבאף

יוכל לעשות אלא יהיה לו לינה בדבר (ב"י בשם הר"ן) וכן אם אולא דורון לעכו"ם בזמן הזה ביום מ' אחר מיע"ל אקורין

יג כי"ח יח"ר שים לשם אינו אם יגיע לשם דורון בשם הרוא אם אמר לו ישלח לו **יד** מנעגרב ואם לא ישלח לו בתב עמנו. (מ"ם פיתון קנ"ה):

קמט דיני יריד מעכו"ם. ובו ה' סעיפים:

א ז עיר שעושים בה [א] יריד ביום חגם והעכו"ם מתקבצים מכמורה מקומות והולכים שם לכבוד אלילים [ב] מותר לילך חוצה לה **א** ואסור ליכנס בחוכה היתה חוצה לה מותר ליכנס בתיכה ההולך ממקום למקום **ב** אסור לעבור בה (א) אם הדרך מיוחד לה. (דהייטו **ג** אלין עובדים אלאותם עיר לעיר אחרת):

ב [ג] גבר"א באבסנאי **ד** אבל בן עיר מותר ואם הולך בשיירא מותר:

הגה [ד] אבל אל עכו"ם י"ל דהייטו כעיר אל עכו"ם (טור בשם הרמב"ן) [ה] ונזמן אלין העכו"ם מתקבצים שם לתרפותן מותר לימנם שם (מוב בשם כ' יונה והרא"ם) [ו] וי"ל **ה** דבכל עכן אסור [ז] אם אין דרך עוכר בו לנקום אחר **ו** אבל כשדרך עוכר בו לנקום אחר לכולי עלמא מותר וכן המנהג פשוט לילך דרך אותו אחר לנקום אחר (הפכ"ל) [ח] ומ"מ מדת חסידות הוא להתרחק מלילך בו אם יש לו דרך אחרת קצר כמוהו (ד"ע וכן ומשמע בשבר הפרידים) [ט] ועיין לעיל סימן קמ"ג:

ג **ז** נהולכים ליריד של עכו"ם ולוקחים מהם בהמה עברי' ושפחות ובתים ושדות וכרמים וכותב ומעלה בערכאות שלהם ז במה רבדים אמורים בלוקח מבעל הבית שאינו נותן מכס אבל הלוקח שם מן הרבנר אסור מפני שהוא נותן מכס (ב) [י] (ולף אם ימיו לו המכס

לעמה חבלו אין אסור לילך דרך עיר אחיד דלאו בהם הוא כיון שהים יכול לילך דרך אחר וכ"ם בכ"ח ולא"כ גם המחבר ס"ע בכתב אסור לעבור בה הא כו כוונתו כן אסור לו ליכנס בהליכתו דרך אם ואם כן לא הוה ים לרמ"ה לכתוב על זה דהייטו אלין מוכרין כי אם ס"ד לפי פירוש רש"י: (ב) ואם אם ימיו לו המוכר כי כ"כ הטור ונגמרה אתה בלשון זה רבי מתן אומר יום אעבדים ומחת לו את המוכר ומכרין ואומרן כל מי שמעל עבדה ויכיה בראשו עכו"ם ימיו לו את המוכר ואם לאו אל ימיו לו את המוכר יהודי אמלא אם מה שעשה ימיו מלא בהם לא ימיו מלא ומכה פ"י אמתן מוכר וכתבו המוקשים אל אלא אינם גם במלא בהם ג"כ אמרים לו המוכר ויהם אינו מקרא בהם מעכו"ם כיון שהמעשה אל עכ"ל ועיכ תיום אל הטור אכתב מלא בהם אמנים המוכר אלא כדעת רש"י ותוקפות. ומוים ז"ל הארך אל זה ולעיד מלאם דוקא בראותו ענין שנקנו בגמרא אכל מי שימים הנעבדי ימיו לו המוכר ומלא אלימו לרך לנקנו ומשם אינם לו המוכר רק ומעלמו הוא אולך אלא מוכר שהוא ומעשה אותם אנקרין מאמנים כנגד עכו"ם הוא ומוא נוגע דעתם ומשם בבגיל המחם המוכר אל כן כתבו המוקשים אעיר אלימו בהם בהמחת המוכר כיון אמנו הוא כבר ומכמו ל"ל להחזיק להם מודם אל זה הם דומה לרמ"ה מי קכ"ז אבאף

ג' דמותר לומר לעין דמשתמע לתרי אפי ועיין מה שכתבתי שם ס' קכ"ז אל ס"ע רמ"ה דאלא נמוקום אכבה אסור דכתן לא אמרינ"ן ומתן ביריד אל עכו"ם שהולך ומנקום ומהם אינם לו המוכר הם אינם לו המוכר אעיר הוה אפיל

כהגה

ביאור הגר"א

אלום אל רבא ורבא תני ל"ם יום אמתה אל עכו"ם אסור מ"ל מנא לולי רבא היה אמיר ע"ז אלאם ומרוך המקום אהרמיקנו מהם. דכל הינא דאיכא לאתתעוי לא אכיון כדי לאתנף לכן. הרמבן ומרין מאמ"ם אבר כי' אבר כו':

קמט [א] יריד כו' והעכו"ם כו'. כפי' הר' יונה והרא"ם שם ס"ם ומר' יונה ז"ל כ' לא אסור כו' וכ"כ הרא"ם שם פי"א מדקאמר בגמרא הלא דגרסינן שם עיר שים בה ע"ז תוכה אשום דים בה אלם מ' תוכה אסור כו' ול"ל נירד אמו כו' ע"ש וכן פר"י בתוס' שם ד"ה אעבודת כו' וכ"כ הראב"ד בהגהות ומכן הוא בתוקפתא בהליה: [ב] אותר כו'. וכן ניחא ולינן ומומים והמיטו הר"ן והפוקקים כל הסקלא ומריה דשם בגמרא דעבלוחא כו' אשום דקר"ל בלשנא קמא ועוד שמש' מרגא ודנה ג"ע ר"מ אוסיף אל אלעזר אשום דמי ע"ז ל"ל דדמי פ"ז אותר וכן הא דאמרינן שם ל"ג מ' אלא נכרי כו' לאוקים אף כתניי אבל ק"ל כדנא ול"ל וכן דנה ג"ע קאמר דהא אמישא הל"ל אמלו היה עכו"ם מגנר עם אוכה לא הי' עומד ביום מילה לה אלא כרמ"ה אמפרם הכל לאומרא ומ"ם בר"ן אלרוכה. ודנה מ"ם ס"ע אותר ליגלך מילה כו' אבל לבתן כרמב"ם שכ"כ. ומדקדוק לשון ומשמע דאיירי בגילוך לאור. ואוא אמנה דאמתי אייני בגלאם ולמת דאמ"כ אמר מיהו ליגלך לשם וכן פרש"י שם ס"ם וכן בגמ' שם לא אמו לם אכנים כו' וכן אקשה הראב"ד מתוקפתא ע"ם בהגהות. אלא שהרמב"ם אמרם אינם אינם לעגיר לרך אם כמ"ם אהולך כו': [ג] בר"ח כו'. ירושלמי הרא"ם שם: [ד] אלר כו. מ' רא"ש שם בתמני' ד"ה בזמן כו' מפני אבל כו' וכ"ם בה"ג: [ה] ובזמן כו'. עוד לפי' הר' יונה והרא"ם הל"ל וכן פירש"י בד"ה מהו כו' ביום עכו"ם כו' וע' ד"מ סיק ח': [ו] וי"ל כו'. כ"כ הטור בשם הרמב"ם דבכל עיר שבאותו ע"ז אסור וכ"כ הרמב"ם בפי' שם ולפיכך יולע לך שכל כיר ק"ו דין גיה עיז כו' וכ"ם ליכנם עו: [ז] אם אין כו'. כמל ס"ח: [ח] ומ"מ מדת כו'. עיין בשבר הפרידים: [ט] וע"ל מי קמ"ב. מ"מ: [י] ולף אם כו'. עוד ול"כ הל"ן לפי' הפני אבל לפי' לשון כתב הרמב"ם

המכם ה אסור) (טור) והמכם לאלילים ה עבר ולקח בהמה נושר פרסותיה (ג) מהארבובה ולמטה ואם כסות וכלים לקח ירקבו לקח מעות וכלי מתכות ט יוליכם לים הטלח [יח] לקח עבר לא מעלין ולא מורידין:

ד [יג] ואם המכם הוא לכהנים ואוכלים ושותים אותו ואין קונין ממנו לא תקרובת אלילים ולא נויה טוחר:

הגה (ד) וקתם יריד בזמן הזה מותר דקתמא לאו לעכו"ם הוא [יג] בתקום מדרך עכו"ם המוכרים לומר י (ה) ועוד פשוט לאלוה מותר לקנות ממנו לאפסר מיתנו לעכו"ם (טור בשם ב"ה) אבל אם משרש בהליא לעכו"ם אלו יא אלו מידוע שהוא לעכו"ם או שאומר לקדם אלוני אסור לקנות ממנו. (שם וכן פשוט בתו' ובהגמי"):

ה ז ישראל ההולך לירידי שמוכרים שם אלילים וצרכיה אסור לישא וליתן עמו יב (ו) שאנו אומרים אלילים מכר ורמי אלילים ביד ישראל אסור. [יד] (אבל מותר לישא וליתן יג עם עכו"ם בדרך (ו) שם) (טור):

קנ להתרחק מדרך אלילים ושלא לשחות בפניה. ובו ג' סעיפים:

א [ח] מצוה להתרחק מדרך אלילים ד' אמות:

ב אישב לו קוץ ברגלו בפני אלילים או נתפזרו לו מעות לפניה לא ישוח להסיר הקוץ וליטול המעות א מפני שנראה כמשתחוה לה [ג] אלא ישב [ג] או יפנה אחוריו או צדו לצד אלילים ואח"כ יטול:

ג (א) נפרצופות המקלחות מים ב בפני אלילים לא יניח פיו על פיהם וישתה מפני שנראה כמנשק לאלילים:

הגה [ד] יש לכל שליחו אסור אלא מפני מבלית הערן כגון בדין זה אם יש סכנה בדבר כגון אם יעות אם לא יסתה עובר לעתות ואין בזה עכשו יהרג ואבל יעבור (ל"ן פ"ק דעבו"ם) [ה] שיים לו בהנים שים לפם שתי ושרב בגדיהם לו מעבדים אלא לפניהם כדרך הנמוגים אסור להשתחוות לפם לו לפניהם הכוכב לפניהם רק בדרך שליחו בדאם כמו מתפזרו מעותיו לו שיקום לפניהם קודם בואם וכן יביר הכוכב ויתפזרו קודם בואם (ת"ה סימן קנ"ו) [ו] ויש מקילין בדבר הואיל וידוע שגם העכו"ם לעם מקיריים הכוכב לו מתפזרים אלא רק להבר (שם בשם ר"י מלבונ"ם ומהרי"ו) ועוד להמיר בכבלא הרשאה:

קנא דברים המוצרכים לעכו"ם אסור לישראל למוכרם. ובו יד סעיפים:

א (א) [ח] דברים שהם מיוחדים לטון מסוני אלילים שבאותו מקום א (ב) אסור ב למכור לעובדי אותם אלילים שבאותו מקום (ג) [ג] בואם קונה הרבה ביחד שניכר הדבר שהוא קונה אותם לסחורה

דלאו עכו"ם הן וכדלעיל ס"ק קמ"ח ולקמן סעיף ד' וכ"כ הב"ח ס"ק זה דהא"כלא אין מוסקין לשום דבר ומהגו סיתר אף ביריד ביום לידים ומפילו מתבים מכם לבוחרים: ה אסור שהמה מומחת לו המכם עוד והכין. ופסק הב"ח הסיימו דוקא ביחידים אבל כשעוסים מרות לכל אדם בשום אין בזה איסור אבל אם אין מומים המכם אלא כשמנים עצים בדאמו לבבוד עכו"ם אפילו מיחין לכל אדם אסור אם אין מומים קיום קנינ: ט יוליכם ליה"מ ובהכימו המכם ליחיד לאסור הנוס שמכה כדאם מדברי הב"ח דקני בהולכת הכאת המכם ליה"מ ועי"ש: י ועוד פשוט לאלוה כו' כתב הב"ח בקומני אחרון דאם אוהב לאלוה שלו אסור ועי"ש: יא או מידוע כו' כתב מהרי"ק שרש קרים דוקא הוכח מידוע מכים אל יפלאל לעכו"ם אבל הוכח פרים מכם מקדם ולא הוקומים מעמו שום דבר לעכו"ם ואחר כך קם אל ואומר שמעות הוכחים יותן לעכו"ם ואומם לא הוקומו על הוכחים בשביל כן לפרוע יותר ממה שהוי פרוענן מקדם מותר שאבי אינו יולא מכיסו אל יפלאל אלא מכיסו אל אבל אסר המכם שלו ועי"ש באריכות: יב שאנו אומרים אלילים מכר דאם לא כן לאמר לו ילך לשם: יג עם עכו"ם כו' שאין אמי תולים שמוכר שם אלילים טוב אבל אם היה מוכר שם אלילי הים אסור כדלעיל סימן קמ"ד דדמי אלילים ביד עכו"ם אסור מקמאה אלא אם כן ידוע שמוכרה שלא לקמות בדמים אלו אחרת וכ"כ בדרישה דלא כהעמ"ז שכתב ואפילו אחיל אלו מכר הא אמרינן לעיל דמי עכו"ם ביד עכו"ם מותרים עכ"ל שמשך אחרי דברי הרי"ף שהב"ח ז"ל ואין לא קיל הכי כמו שאמר בסימן קמ"ד:

קנ א מפני שבראה כמשתחוה כו' כתב בהגה' פרישה ונפי מלי דקיימא לן דכל דבר שאסור משום מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור הים כאן אפי' אין שום אדם רואהו אסור וכן מצולה בשמ"ג סימן יעו עד כאן לשונו וכן הוא בתוספות (פרק קמא דעבו"ם דף יב סוף ע"א) ובהגי"א שם מאריר דבי יוחא בשם רי' וכן משמע בעוד לסדיא וכך שם דברי המחבר ועוי"ש בא"ח סי' ש"א סעיף מיה וסי' ש"ם סעי' יא: ב בפני אלילים אבל שלא בפני אלילים שרי והמחמיר אפילו שלא בפני אלילים תעי"ב. ב"ח:

קנא א אסור למכור כו' אע"פ שבלן וכדלקמן וכ"ש הוא מלקמן דאסור: ב למכור לעובדי

ת בריש"א דבני נתן שם
ו עוד בשם רב אלי בתשובה
ז בריש"א שם דף ל"ב
(ח אע"פ מכר עכו"ם דמי עכו"ם ביד עכו"ם מותר):

סימן קנ

ח בריש"א עכו"ם דף י"ב ובמפרש בב מסרל שם
ג שם
(ד בגמ' לא נכפיל לפני עכו"ם אלא בהכיס שהם אבל המחבר נקט לשון הרמב"ם פ"ב דעבו"ם וסמ"ג לאין י"ב וכך הוא בס"ג סוף הלכי עכו"ם ומשמע דעשה הפלוף לגבי עכו"ם והמנהג לפלוף כאלו משק לעכו"ם שלמה ב"ח):

סימן קנא

ח מבשה עכו"ם דף י"ב
ג בריש"א שם דף י"ד:

גליון רש"א

סימן קנ

סעיף ג' בהגה. כגון בדין זה אם יש סכנה בדבר. אבל אם לא לעבר לגוף ביידי סכנה אסור עי' בהכין ומוקא בגלאם כשוכר אבל בגלאם כהולך לעיל רים מי' קמ"ב ל"ל דגם בליעל סכנה ודאית אבי אם בהכין:

ש"ך סי"ק א'. דכל דבר שאסור משום מראית עין. עי' בגליון לעיל מי' קיו קי"ד:

ביאור הגר"א

רש"י שם ל"ם נהגה כו' וע' תוס' שם ד"ה ינים כו' וע' ש"נ: [יח] לקח עבד כו'. גמ' שם ג': [יג] אם המכם כו' ותתם יריד כו'. הלא"ם שם ומילולא טוב מיתיבא כו' וכ"ה דבדי הטור והמפסר כ' אם המכם כו' שנמקומו לא היה מקמאה כן ובה"ג שעה וגיין טור בשם ר"ה וליתא שמ"ם ובכ"ל ר"ה מתמוכה קאי אמ"ם לאמצלה וכ"ה בהאים ור"ן ועי' ר"ן: [יג] בתקום כו' אבל כו'. תוס' י"ג ח' ד"ה ק"ו כו': [יד] אבל מותר כו'. גמ' שם ועפ"ך:

קנ [ח] מצוה כו'. י"ז ח': [ג] אלא יסב. רמבים: [ג] או כו' או כו'. כמ"י ר"ם ואם אינו כו': [ד] י"ל כו'. לשון הר"ן מדאמרינן אבל מעין כו' ומשמע דאפילו בתקום סכנה אסור ואפילו אין אדם רואיהו וה"ז בכלל בכל מתרפאין כו' מיהו עיר שים בה ע"ז דאסור לילך בשם מאני שבראה כמולך לע"ז ומתבדת דבתקום סכנה מותר ואפשר עוד דלף בתעין מותר בתקום סכנה ומא דאמרינן מחיה ל"ל אלא באפשר לבא לידי סכנה שאם לא יסתה עכשיו אמא יתות בגומא קודם שיגלא מים ודבריו דמוקי' וכ"כ הטור כאן בהליא ואפילו אי אמיתא אי לא אתי וכ"כ הרשב"א הניאו בטור בשי' קמ"ב וכ' הרשב"א ומשום הך מעמא דאמרא כו' ואפילו על פ"ב אסור ליכנס לשם כדאמרינן בני מעין כו' וכ"ז אלא כדברי הר"ן וכן אמרינן בפסחים ע"ה ת' בגמרא כו' ואע"ג דקיפור עמה מדלבבן בגלמא לדעת הרמב"ן ומ"ם: [ה] שרים כו'. עיין בהלכם אחר אל אסור אסר הדברים האלה גדל כו' ובמוק וכל עבדי המלך כו' מה עשה המן כו' אלם מדקם על בגדיו ועל לבו וכל מי שהיה מתחתיו לאמן בשמחה לע"ז וכל עבדי המלך כו' ריב"ם אתה מעמו נאים כו' רבב"ע מגורה כו': [ו] ויש מקילין כו'. מא"ם פ"ח ב' יכול אפילו בעבד כו' ומשמע דוקא בעבד ולאיתו תעוים ושם משמע להיפך וע' תוס' שם ד"ה ורבא כו' וי"ל כדאמר כו' וכן בשמת ע"ב ב' בד"ה רבא כו' וכן בתענין שם אע"פ שידוע שבאה לשמות אעפ"כ אסור ובתס"ד דסק לאלא בימיהם ומאל דמוקין דבריו ועיין בע"ע פ"ח פי' קי"ב ס"ח כי בתה"ר שם דאף באותן אלילים שבן לזכרון שמותר בשאלה כמש"ל פי' קנ"ל פ"ל בהב"ם לענין שהתחוולה אין מילוק:

קנא [ח] דברים כו' היו כו'. לשון הרמב"ם והטור והמחבר הא דאמרינן שם תכבול לרי מותר ובמ"ם שמותר לאמרה מבילה כו' ובמ"ם בעיה דרב אלי ויהבי ליה שמור ומקיל כו' וכבר מתקנו בזה כ"י ולמ"ה: [ב] ומם קוטה כו'. עוד ומ"ם ומרמב"ם המחבר ולא"ע: וכן

לעולם אפילו מלא ביום אחד ואפילו בזמן הזה כן כתבו האחרונים ופסוע הוא וכתב עוד הב"ח ולכל עכו"ם לקוח אפי' אינו מיוחד דכיון דמיוחדים אותו לעכו"ם ודאי לעכו"ם בעי נה: ג לסחורה ומותר ולא חיישינן דילמא אזל ומהבין לאחריני דלגבי עור ומקדישין אבל לגבי דלגבי לא מקדיש.

ס"ס. ועיין בא"ע סי"ס הי' בהגה:

ד זכה בכלל לגומה אחורה והעור כתב דאף לגומה אינה זכה וכתב הב"ח ומשם דהאידנא עכו"ם אין מקדישין בזה הלכך אפי' אינה זכה אסור מיהו אם כיבר מקנה לאחרת פטיעה דאף בגומה אבי כדלעיל ע"כ: ה לקחם עכו"ם אבי ולא חישינן שיתגנבו להן דאלגבי לגבי לא מקדישין: ו י"א כי דסיל דכי היכי דאמרינן בגיטין גבי מיל דאסור לרשע לו כום יין דהיינו דוקא בתרי בתרי דבסר' הים הכא ויש מחמירין וסברין דמיון איסור מדרבנן היכא אפילו לא אבי כמו תרי עבדי דבסרא וכל זה לדעת הרב אבל בפעמיים דלא פליגי הכ"ע מודים לאחרדכי ותוספות בפ"ק דעכו"ם דבעכו"ם לא מזמר אבי והבנמ"ל ותוספת והרא"ש בפ"ק דבבא וסרין פ"ק דעכו"ם ויירי בישראל אסור חייב להפרישו ואיסור וכדכתב הרא"ש אם דלא נהע מיבראל קבן אוכל כגיות אבל מודים להפרישו כ"ם יבראל גדול ומא"כ בעכו"ם ובראל מזמר אפילו מיבא להפרישו תדע כתב הרב בדיעת דדעת התוס' לפ"ק דעכו"ם כדעת המודכי אם דאבי ולי הרא"ש לפ"ק דעכו"ם הוא כלמון התוספות אם לא כן לפי דעת הרב יסיו דברי הרא"ש סותרים זא לא כן וכן לבינו יוחסם מתיב ר"ז ריש חיו כתב כדברי התוספות לפ"ק דעכו"ם ובמתיב י"ב חיב כתב כדברי התוספות לפ"ק דבבא מלא ודאי כדע"י: ז וכתבו לבן דאם מיסו אין מקדישין להמתחן עומסם מכוכתם לעומס מרים אם מרים ואחן מלא מומתפים אם מרים ודבר אחר ולא מלא מ"ש בזה ומרים לפני עור אלין בני מ מזהרין על אבמתוף ומ"ם הכא: ח לו ביום מלאכתו [יח] מלאכתו ביום מלאכתו ומפוקפים מלא מ"ז דעשרה בתרומות ואפ"ם אמיקין עלה בפ"ם ובגולה אינו אם מלא ביום אחד לאיסור מלא ביום אחד ולדעת הרב אינו אם מלא ביום אחד ולדעת הרב אינו אם מלא ביום אחד ולדעת הרב אינו אם

היחר עכ"ל: (י) אין מוכרין לסם בתים שכאמור לא תחנם לא תתן להם חניה בקרקע ונסכיות אין מוכר קניה מיד אחר אסור בהנאה מופקעים מידי ומעשר: (ז) לני עכו"ם ביחד דמומה יחיד ככולם ליסרלים עיי כך חיו: (ח) שאינו מכירו דגם זה נכלל בלא תחנם

ה יג יאין מוכרים להם ולא לישראל החשוד למכור להם ולא לישראל לסטים דבר שיש בו נזק לרבים כגון דובי ואריות ולא שום יכלי זיין ולא סדן (מעש"ק נגמרן אסמכו כו פירש רש"י בעבו"ם דף ט"ו) ולא בבלים וקולרין (פירש ומעגן ותמרוטו בקונר ויבבוטו בקולרין) (פירוש בהגל בביג אלאר) ושלשלאות של ברזל ואפילו יבעשת של ברזל ולא משחיזי' להם כלי זיין יבולא בונים להם מקום שרנים בו בני אדם:

ו ידהיו ישראל שוכנים בין עכו"ם וכרחו להם ברית מותר למכור כלי זיין לעבדי המלך ונייסותיו מפני שעושים עמהם מלחמה עם צרי המדינה להציל ונמצאו מונים עליהם שהרי הם שרויים בחיכה:

ז טו אין מוכרין להם [טו] בארץ ישראל כל דבר המחובר כגון אילן וקטה [מז] אבל מוכרים על תנאי יד שיקיץ וקיצץ:

ח (ו) יז אין מוכרים להם בתים ושדות בארץ ישראל אבל משכירים להם בתים ולא שדות ומסורא מוכרים בתים ומשכירים שדות ובחוצה לארץ מוכרים אלו ואלו:

ט טו ולא ימכור ולא ישביר (ו) לני עכו"ם ביחד בשבונת היהודים אבל לאחד אי לשנים מותר למכור אי להשביר כל מה שירצה יתולא חיישינן שמא ימכור אי ישביר הוא לאחרים:

י [יח] יט אף במקום שהתירו להשביר לא התירו אלא לאיצר וכיוצא בו יכ אבל לא לדירה מפני שמבנים לחיבו אלילים בקבע:

הגה והאידנא נהגו להשכיר לף לדירה יד כיון שאין מיסגים לסמיים עכו"ם בנתיים (מוד) [יח] (ח) הסוכר בית מעכו"ם יש לסמיר אלא לבית סם ע"ל אל עכו"ם. (הגהות אסיל"י סס"ק לעכו"ם)

יא כאסור ליתן מתנת חנם יח לעכו"ם (ח) [יט] כל שאינו מבירו:

יב (ט) [כ] כמומחר לפרנס יט עניהם ולבקר חוליהם ולקבור מתיהם ולהספיד ולנחם אבליהם משום דרכי שלום:

אין

מוכר עכ"ל וכן כתב לחצין לאחיליו ומכיכים עכו"ם לבתיהם שרי משום דכיון דאותן ישראלים מתכים מק ומקרקעות לעכו"ם אינו מוחזר הגיה לישראל ומניחו הגיה וכן בתוספות סס"ק דעכו"ם דיש לף בגוקס כו' מוכח להדיא לעמת ר"י ור' חיים ולעמת ס"ר אלחנן שהגיאו התוספות בגוקסאת דאחיליו ומכיכים בתוכו עכו"ם ומוחר להשכיר בחיל בתיו לעמת ר"י ור' חיים בתחם) וכן ומעמ דלא בהדין סס"ק דעכו"ם: יח לעכו"ם כו' כתב הגיי בחיו ס' רומיה דכל עכו"ם בהמעמ אחיליו ישראל לאחוקי נר

תוסג דלא ופשוט הוא ועיש: יט עניהם כו' ומעמ אחיליו בלא עמי ישראל וכ"כ הגיי שם בהאריך:

אסור

ביאור הגר"א

ל"ג בגוקס אחין ישראל מגויין כמדא אריה כו' ע"ם: [טו] בא"י כ"ד כו'. הרא"ם והרמב"ם וס"ם דלא כרמב"ן וכמה"ם אין ומכיכין כו' וכמה"ם הרן סס דקי"ל כר' יוסי דבמ"ל הכל מותר כ"ם ממוכר לקרקע. וע"ל ר"ן סתי' דברי הרמב"ן מדעתו דמחוכר לקרקע כיון שאשבר ליחכר ומיקלן לא סתירו לף מ"ל. עיש אבל לא הסכים עמו להלכה אלא כדברי הרמב"ם וס"ם. ומ"מ בסמיא המ"ן ומחילק בנתים ומדות ולא מלק בתן וכ"מ בגמ' סס י"ל ג' דקל מב וכו' והרמן כו' אלא מ"ל קבוביו הוא ומכיר אדות לף בא"ל אבל אמו לדעת הרמב"ם לחעבר אילן אד"ת אבל בוס' וס"ם מולקין ע"ז: [מז] אבל מוכרים כו'. בסק כר' יהודה ומסוס דלכ"מ אסילו יוחנ בוחלה ביקון מ"מ אסור כמ"ם הסם מעמת כו' דלאו בהסמיתים קיימי ולא כו' וכ"ם לנמתה דאדם מלונתא הוא כמ"ם וע"כ לא קיימינא לסו אמ"ם ומ"ל לא אמרינא אסור אסילו יוחנ בוחלה ומעמינן סס ע"ו א' ל"ם זמן הסיא סרם לעמ"ם כו' א"ל אימור בסמיתים כו' ופי' ריש נאון ובגיאו הרא"ם סס אלינים וכ"כ בהמה מקומות בע"ג בהמה מקומות ומיגעינ בעמדת דלא בהלכתא ואלינא דב"ם ובקילי ומרי אלינייהו הרבה ונרך עיון גדול: [מ] אף כו' בקנב. כמ"ל בתוספתא כאן ובאן לא יסביר כו' אא"ם ומסכיר לסס אריות ואולמות ובונדקאות אע"ם מיחוב בעכנם בתוכו ע"ז ול"ל הטעם ומוד כ' בתוס' סס מעם אחר ומשום ר' מיים דמ"ם בתוספתא כאן ובאן כו' לא אקי אלא אא"י ובוריא אבל בא"ל מוחר ובכ"ם בירושלמי בהגיה דמוים לא אמרה אלא אלא יכים ישראל לביתו אלכך בא"י אמנוון לבתם אחריה אמרו אמנים וכ"מ ומ"ם בסיפא ובביא לא אסיר ואם גם הביפא בכ"מ ל"ג וכ"מ ע"ם: [יח] הסוכר כו'. הסכירות קניא בגקלת ריל דמ"ם אכירות לא קניא הייב לחומרא ומקו הסיא דב"מ ל"ג ר' אבל בבר תי' תום' סס ובע"ג ט"ו ב' וב"מ לדוקא בחוצא' ה"ם בהג"ה סס ואין נראה ומ"ם אבל יש להסתיר ע"פ מ"ם הרא"ם בסיפא דמ"ם בעובדא דב"מ בר רבל דביאסס עבדינן כו' וכ"ם בשבאל מנכרי דקניא: [יט] אחיו ומכיר. תוספתא הביאו הרא"ם סס וכן ומעמ בע"ז דקולין בתחבי' מולא ירך לנכרי ובשיבוכין ריל ג' ומ' תום' סס ד"ם ולמדנו כו' ובפסחי' כ"ב ח' ובע"ז כ' ח': [כ] מוחר לסרנם כו'. דומ"ם עם עניי ישראל ל"ל עם הרן סס:

אס

דגול מרבבה

לא בשעונר בשונג ויש ביד אים אחר להסכיר חייב להסכיר ומשו בקנין אוכל נבילות שבקנין שונג הוא ומשנה דרים מרק קאמ דשנת בשונג מייבי ומדמעמע מהגרי לשיי מם גרים שבת לף ג' מ"ל סוף דיש מעורי לחתי וכו' ע"ם אבל בישראל דהולה לעבור בחזיר על איתא מביאה אבל מינו מומר בגזול אין ישראל אחר מלוות לחסכיר לדשם הגיי ומומר דקנא הגיי הוא מעמם הסוסקים (שם) סיק מ"ו. אף בגמ'. אמת שבן מומם מדברי המור מהרי לשון המור כמו ל' מיב לא יאמר ולא יסביר ומר והמור לא הסביר מרי כלל ואיב לא הסביר מבינה אבל אבל בחיל אבל לבי

גליון רש"א

ש"ך ס"ק י"ב. ריש מוסקים כתבו ה ס לבי מעמה. יאל עוד דעמה כמרוכי אינו אבל לבייר מחמר אחר בהמה חייב חטאת ומ"מ הביאן דמעמה הבא לא הבית הרמבים מעמה דעמרוכי דלאיון לא חייבין לי' כמו דלא חייבין מביאה בהמה כיון דאינו אבל לאו: סעיף י' בהגה. יש להסתיר אבל לאחיה סס. וכיים אבל לחוד בנים שמומר ביון על מחמר מי דבר שמומל אמרהב מי' מיב:

(שם) סיק מ"ו. אף בגמ'. אמת שבן מומם מדברי המור מהרי לשון המור כמו ל' מיב לא יאמר ולא יסביר ומר והמור לא הסביר מרי כלל ואיב לא הסביר מבינה אבל לבי

מיב

באר הגולה

כג מכות סם
כד בבייחס ומימלא
דהב עכו"ם דף כ'
כה בבייחס משמה
בהבאיר ומה"ל
בלא"ה קיים לא"ה:

סימן קנב

ל בבייחס דהני
ישמעאל עכו"ם
דף מ' ולקח לה מן
וקבל לך ולחבלה
מחבלה שעלה עליו
המחוק על הכילמו
כתלו הכל מחבתי
מהים מסעם הקרילה
ג מימלא דהב בפגל
סם
נ מפקות הגמרא סם
ד מימלא דהב פגל
סם
ה מעוכות דהב ילמק
וכו' סם
ו פור בסם מפוגם
לגיו הכלים:

סימן קנג

ל מכות עכו"ם דף
כ"ב
ג בבייחס סם
(מ מ') לפיי ובני
בם בלמקנו בם ויש
כתן מקום לפני פול
לא כתן מכמול)
ב הים בפרק כ"ב
מהלכות מיקודי
בילה בסם הרמבי"ם
וכ"כ הרי"ן:

כנסת הגדולה

מהגהו לחמול בהמה
דקה מוכרין ולא
הרי"ן לגזרי דלמו
נמה ולפי דקיפל
כעין ריבא היא
דריבא מייבי בגזילה
קיבא מדי מייבי
בגזילה ופיק מקום
מהגהו מלא לחוש
לגזילה מוכרין ומקום
מהגהו לחוש לין
מוכרין. מיכיא לומר
דלא ההב לפיי עכם
מבני מהמודין על
הרבינה אלא לקפיי
דבמרא דמקום מהגהו
לחמול מוכרין ולפי
בחקום מהמודין על
הרבינה וקבילה ליה
מלין מעמידין בהמה
בפולקלות של עכו"ם
מבני מהמודין על
הרבינה מבל לגהר
דמקיק תלמוד דלף
בחקום מלקרו לייחד
הרינו לחמול מקום
דעכו"ם הם על
בהמתו מלא חמקר
ולף רב הדר בי
ומיל הבי הם עמתה
דמהמיתין מבום גזילה
דבהמה נפה לחולה
לחין מהן מכם רבינה
דעכו"ם הם על
בהמתו וכיון דלפי
המקבלה לין כלן
חכם רבינה אלא
מקום גזילה מרבי"ם
בפרק מקום מהגהו
עכם הגזילה לפי
הלמה ובהבי ריבא
מרבי"ם ומה' מהגהו
דעכם מקום רבינה
לפיי דגמרי' מקיקן
דלא מייבין מקום
רבינה וכהו מהוקמה
להריבין דלא פיגם
כן מלא לפי הקפיד
דלמקלה העכם הוא
מקום גזילה:

כרמקת בגיתיהן וסילק כתיר מקום אינה ולא מלינו סיתר מקום אינה אלא סיבה מסמלום מקום דבר אחר כגון לגיל קיגן קניית מקומות אילור הוא מלאי מרחוי להרמיק בהיה דברים ובתינו בקנת דברים מקום אינה עמהם מקום אינה עמהם ומקיא כלן מעיקר המלום מל איסור אכילה גופה הוא מקום אלא יהיה לו עומהם אסנה ומילק בגבל זה גופים מקום אינה וכן אחר מ"ר בלוי דלבגן כגון אלא לאכול בגמולי עכו"ם מהענין הוא אלא יהיה לו קיבוד עומהם מקום בגמתיהם אמינא אמין אום היבה בעיני: (ב) אמילו אוכל מגלי מגאור וקרא לך ואכלת מהבמו ומאומם בראם אותם מקום מן מכות בנית ליוסב המרן המו אחרי בגמתיהן הרי מהתורה לאותם מיהי לו לידה עומהם מקום מקום אם אכילה גופה הוא מקום אינה ולא מלינו סיתר מקום אינה אלא סיבה מסמלום מקום דבר אחר כגון לגיל קיגן קניית המעמתו אוכלים מל איסור אכילה גופה הוא מקום אינה עמהם מקום אינה

(ב) מיפלו לימינו של ישראל אין מקום לנסיך של עכו"ם שתגור בשמאלו ומותר לגיל לחיות בימין של עכו"ם: (ג) נמקום שמהגו לילך למלחמה כו' דבריו מוכיחים אחר מה שכתב המרדכי דיים פ' כ"ה דל"ג היה הוחן עם ההגמון ומ"מ שאם נכנס למלחמה ומוזג נכנס העכו"ם ומתר לנחון עמו אבל אם קדם לו העכו"ם אסור לנחון עמו כדאיתא בפרק ר' אלעזר ואם הרחיק ומנעו ר' אלעזר שרי כדתניא גבי לאה שהחיק ר' אמות ומתפלל ולא אמרינן כל הבית כולו כדי ר' אמות עכו"ל. והוקשה לרמ"א על מה שלין אמו מהרין והה ותיתן בדרכי אם דבמזמיהם היו העכו"ם הולכים בלא מוכנים ומלחים עמוה אלהים ומשל"ה עכו"ם עכו"ם שוחטים עבוחתם ומ"ם זה קבע דבריו עה בש"ע ותוריסי מאוד על זה דמשמע אם קדם ישראל יכול לנחון עמו אף שעות העכו"ם ומגולה הם דבר ברור שאסור דודאי יש לחוש שילאמו ישראל ויגוע לידי הרהור כדאמרינן פרק מקום שנהגו (דף כ"א) וחלין ג' אחים במלחמן פרש"י ולא חיישינן שמא ומתוך שילאמו זה את זה עמוחים יבואו לחטכב זכור והם כלוד פשוט בחוקים שיש הרהור כגון שרואה ניצי עכום שודאי יש לחוש שיבא ישראל ולרך ישראל לגאת אלא כדברי הגיה זאת ותעיש שנאגודה כתב פ' מקום שנהגו דבימי חכמי התלמוד היו וחלים בלא ומכנסים שכתב עתה שומכנסין עמוחן וחזן אדם אפ"ם עם אגיו כו' ומ"ש בתבן עבר קיומן כיג ומגיאו ומכל מקום ודאי היו מומנים שלא להתחבל זה בזה ומש"כ מנכיו שומתבלין זה בזה שבועת דאסור לנחון עם מי שיאינו מכוס' אפ' ישראל ומה שהוקשה לו על מה שאין לחו מהגיה ומה אדבבא חשבתי על המרדכי שאוסר שבעיתי בפרק ר' אלעזר ומות בפ' כ"ב דל"ל שכל מי שאוכל עם הכותי כאוכל עם הכלב וכל המגע בו כמגע בחת וכל הנוחן עמו כנוחן עם המלוטע ועל כן מל אברהם את העבדים שלא ישמאו אותו ע"כ ולפי זה היה לו לאסור אפ"ם הסגיעה בו ומ"ש לאכול ולשתות עמו בשלחן אחד אלא דבר ברור הוא דבפרק רבי אלעזר לא מייתי אלא נוכרי עוזאה ומהם וגם המרדכי מייתי מה אבל אמו אין לנו עוזאה ומהם מכסיו אין זה הדין של המרחק ג"כ בימינו ומומחר בכל נוכרי לק שיהיה מכוס' עמותו אבל אם היה מגולה אין לריך לגאת אפ' קדמון ישראל בן מלאה לעיד ברור. וגם מה"ר ז"ל מסיק דלא כהגי"ה זאת אלא שכתב לענין מרחק כיון שבאסר בחוכן בזמן שהיו מהגי' בעבודה לריך ומן אחר נאחיתו ולפי דבריו יהיה גם בגיעתו בלאסר בחוכן שאסי בחלה ומחתיכתו בפרקי ר' אליעזר אלא ברור אין כאן איסור שיקיקה כיון שלא היה רק משום הרחקה ומומאה וקידוש לעבודה:

(ד) אפילו הם רבים וכמותיהם עמהם בעוד כתב על זה ומ"ש בישראל אבי וכתב ג"ר לאו דבעינן בישראל תרתי שיהיו רבים וגם כמותיהם עמהם אלא בחדי ובייהו אפילו אחד עמהם ואם הם רבים אפילו אין כמותיהם עמהם מותר וכמ"ש בחלק ב' מ"מ אילוק יש בישראל דבתיתר מתלוי בזה שהם רבים לא ומהני אלא בכמרי אבל לא בעבודים אבל הסיתר אמרי שמותם כמותיהם עמהם ומהני בישראל אפ' בעבודים אין עם אלא הוא לבדו ואם כן מ"ש העוד וכהאי גונא בישראל אבי ר"ל בעבודים דומי' דעכו"ם משום הכי נקט רבים וכמותיהם כי לעמו לעוד דומהני ברבים אם כמותיהם עמהם וכאן בעכו"ם לא מהני אלו תרתי וכן הוא בגמרא דאמרינן אלא בתלתא דמותא גבי ישראל אדרום מי אבי ועל כן נקט העוד תרתי לעליותא בישראל לא ומהני כאן ובחכם אלק מ"ה ז"ל על הב"י בזה

דאע"ג דבישראל אדרום ומתר אפ' בלא רבים בחקתו עמו מ"מ נקט כאן לשון רבים לדבותא דאפ' הכי בעכו"ם לא ומהני:

קנד (א) בימה לבימה ומגולה הוא דהנקה וסולדה שוין ובתרוייהו בעינן תרתי דהייגו שיהיו אחמות עומדות על בגם ויהיה בבית ישראל ומה דכתב בני הולדה בישראל אלא אתהיה בימה לבימה ולא כתב אם ג"כ אתהיה בבית ישראל ומקום שקתוה כל יולדת יולדת בביתה ולא אחלת בבית עכו"ם להוליד אם ומשל"ה בהנקה ובתוקי כתבו הי"ל ואם כן לריך אלא להבית ישראלית הבולבת מן לעיר אם בגם יחיד ביד מימקת עכו"ם אם אין ישראלית בעיר יולדת ובכנקת אם אתיד ואם"ר הכי אחמן אביבה ואילך אקוד אכיבה יחיד עכ"ל ומקומ דבולא ובכנם אבי אפילו בבית עכו"ם ותיומה על הב"י אלא הביאה לאחלק עם דעת הרמ"ם: (ב) ואפ' אם היא מומחית

וכ"ל

ד' אם במקום ה' בריאת אם דף כ"ה ובכרי שמואל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא
ו' אם בתמנה
ז' אם בגמרא ואפי' אצל אשנה כפי' רש"י אם כמ"ש הטור בשמו וכ"ג מדברי הרי"ף והרמב"ם אם ודייני ייחוד מהאלרו בא"ח סי' כ"ב:

סימן קנד

ח' ומשנה ובריתא עכו"ם דכ"ל ובתמנים
ט' מוד דלא דמי לרופא מומחה בפי' דלקמן דהתם לא מלעי בפנים
י' אם בתמנה ובריתא וכפי' הטור' אם ומ"ל כ"ל אם:

גליון הש"א

סימן קנג

ש"ך ס"ק ד'. בא"ח סימן קי"ג. ס"ל כ"ל:

קנג א בגלה מכנסיים כו' והב"ח הסיג ע"ז ח"ל ולא ידעתי מכין לו זה ותו דא"כ לפי טעם זה אפילו מון לר' אמות מי אסור והרי בתרכי והגמ"י מתיר' ברחוק ר' אמות אלא ודאי הטעם הוא משום עכרה ואין מיוק בין לגוים מכנסיים או לא אלא תוך ר"ח אסור אפילו לגוים מכנסיים ומון לר"ח שרי אפילו אינו לגוים מכנסיים עכ"ל ובאמת דבריו מכיכים לך לא עין בד"ו אם אם מגולה בכך הי"ל ואין אמר מהגיים להתיר בזמן הזה ולא אמר דלא אסור אלא בימיהם אבל רגילין לילך בגלה מכנסיים מרש"ם התגודה פ' מקום שנהגו אבל התירה לית לן בה עכ"ל ומ"מ אין דברים אלו מוכרחי אלא כ"ל דדוקא בזמן הש"ם אבל מיהגיים בעכרה ובריאות בדאיתא פ' מפכן (דף קכ"ז ע"ב) בני יהודע שבעה ומחת שמחזה ליטולא ומיים אל ומעמיתא על בגדיו ופרש"י רוק וגזרו על העכו"ם אבל מזגים לכל דבריהם ע"כ (וכן מומע בפרק ר"ח דמעמא הוא משום עכרה ומו"ש הב"ח) והשתא דאין מומאה ועכרה מהב בימינו ואין אנו מהרין בבוקן ומדרכן גם לאמון עמהם שרי כן כ"ל ועכ"ש שכתב גם כן דדוקא בזמן שאלא אחיב מסיק דלמעה המרדכי והגמ"י גם בזמן הזה אסור ע"כ. ולא"ב אמנם דאיכמו לא מייתי אלא לגדת הקידות ולגי שמהב עלמו בקדושה ועכרה אבל לא לגאל אם בני אדם ושיבו דכתבו המרדכי ואגודה בפ' תעש"י בשתם בפס הי"ש בכר בגוך דמותר לאחון בזמן ומפחות עכו"ם ולא חיישינן ומשם עכרה ולכך אין הטולם עתה מחרין בזה ונראה שלזה הטמיע הטעמ"ן הנ"ש זו: ב יקראלית אפילו היא חשובה קרובה לגאלות כ"כ ב"י לדעת הר"י והרי"ף והרמב"ם וכ"כ הב"ח: ג עם עכו"ם וכנ"י והאחרונים דוקא עם אכסים אבל עם בנים אף לפירש"י שרי דלא חיישינן לפיכות דוים ונעשה שכתבו התוספות רש לשקק בזה לפירש"י: ד אפ' אם רבים וכמותיהם עמהם דבריב"ג אפילו בישראל פרילי שרי כמו שבתבאר בא"ש סימן קי"ב סי"ב:

קנד א ואפ' אם היא מומחי מלומר ולא אמרינן דלא מלעת בעמם כדלקמן פ' קמיים בחוקת מומחה ב"י וכ"כ הבריטה ובא"ח וכתב הטעם דמיילדת יכולה לומר כבל הים וכה"ב ותמיה לי דבירושלמי פ' אין מעמידין קאמר כי היכי דבחוקת אומן מותר הי"ה במיילדת אכמה וכן בשם פוסק לא מכר דבמיילדת מומחה אסור ולע"ד: ב ואפילו אחרים כו' אמיילדת מי קאי:

ג ולהניק כו' ע"ל פ' ש"ל ס"ו בהגי"ה:

אא"כ

ביאור הגר"א

[ג] אין מוסכרין כו'. ט"ו ג': [ג] דומכי כו'. רש"י שם ומוד כ' מעם אחר מעמם ומבכב זכור ולא כ' הרב מעמם דאין מסורין באיילת כל"ל. בפ"ע: [ד] היה לעכו"ם כו'. מוד וכר"י אבל הרמב"ם פסק מ"ק: [ה] ומ"מ כו'. רש"י שם ד"ה לא יהא כו': [ו] לעולם. רש"י שם ד"ה ואל ישוק כו': [ז] בחקום כו'. פרש"ל ע' כ"ש ומה מלן בשביל הטעה שבל מי שאוכל עם העכו"ם כו' וכל המגע בו כמגע בחת וכל הנוחן עמו כנוחן עם המלוטע ובתב המרדכי בע"ז ע"ל ב' דאמריכן שם דר"ג דאן כו' שם שקדם העכו"ם וכ' בד"מ ומה שאין מהגיה באיילת אשום שהולכין בחכמים ומ"ם בתגודה פ"ד דשקמים ומ"ם בת"ש בר' כ"ג ס"ו בהגי"ה אבל לא דמי לשם ובכר כתבו האחרונים בשבל"ל אומר עכום מהרם ובם נראה דשם מייירי בחמנתי אחת ולכן ל"ק ג"כ הא דר"ג הכ"ל: [ח] אפילו הם רבים. נחלק שם כ"ה ב': [ט] ובעותיהם עמהם. שם ומקמנו הרי"ף והרמב"ם ולא כתבו אלגנתת ר"י ור"ח ומשום דס"ל בכיבים"ו אלבב אחיי בכ"ע אסור ומ"כ דר"ח אבל לפי תוס' שם ד"ה ב"ש והרא"ש שם דבין הבכריות לעולם מותרת לסתייחד ואשה חשובה אפילו עם הבכרים מותרת וקי"ל כבב אחיי בכ"ל:

קנד [ח] ואפי' אם כו'. מוד וכ"מ בגמרא שם וכ"מ כו' כי סהיא איתתא כו' אלמא אפילו בעוממות אסור וכבנן ל"ם אלא בעע"ג: [ג] ואפילו אחרים כו'. ר"ל בין מיילדת בין בחוקת הרא"ש שם דע"ב מיילדת היא ברשות שראל ואפ"ם בעיבן אחרים בע"ב וא"ם לחוקה וכן דברי תוס' שם ד"ה עכו"ם כו' אלא דמדבריהם. ומומע דאפילו ברשות הבכרי לאין קפידא אלא בעע"ג עכ' מי' ואפילו ברשות הישראלים כו':

ד אלא"כ שהוא ידוע שהיא מילדת דאז מקום אינה בעי בשכר :

קנה א שם בהם שכנה כו' ומקום דעת המחבר דאם אין בו שכנה בכל עכו"ם ומתר וכדפי' רש"י ורי"ף ומנגיה אבל הראש"ם ועור שבקו דבדבר אין בו מולי ואין בו שכנה כמו הקזה וכה"ג לא יתרפא מעכו"ם דכיון דאין בהקזה זו מומות אם יניחנו לא יחנו הדבר בחסרון ידיעתו אלא יאמרו בגלו סבי הגיע אמו למות לו שמלו היום והמיתו ולא מרע בעבים לגבי אחרים וכן דעת התוס' בשם ר"ת וכן הר"ן וגם ר' יומם והלגדים הגיה דברי ר"ת בתוקפה : ב מתאלגן עליהם הבעת וכמו שבתאלגן בא"ח כו' בר"ח : ג שהיו מומחה לרבים אבל מומחה דהיינו אומן לא מרע מרע לומחתיה : ד יכול לסמוך עליו שילא שמא ישאל גם לאחרים : ה אבל אם מומו ידבר לעמוד הרינק שמא ומקר (ועי"ל כי מ"ו) אי"כ שמא יעבד בו שם המות בי"ו : ו אבל כו' בשכר בכל עכו ומתר ומהרש"ל כתב ע"ז חידוש הוא דשם שהוא אומר וגם גדולה הבמלה כו' דלא היה לבכרו היכא דליכא לויתם לרבא מזקתו ויקבה בהכלה אבל דמיירי בשכר ואחים בחולה שם בו שכנה לו בריבדא דבוקלתא אין מתרפאים ומומו עכו"ל . ולא מעלתי על קוף דעתם דמ"ש דשם שהוא אומר דאבל בשם (דף כ"ו ע"א) קאמר מאי דפי מומו ומאי דפי בשכנה אלינא דפי מומו בשכר בשכנה בהם ומרבי אלא קרא דהיה לבקולא דאגרים אלומה דשל"ל בשם דבשכר בי ומכי דשם נוגע הינו ומום דפרק כמתי אלינא דפי מומו בשכר בשכנה אלא אמרינן גדולה הבמלה ועוד תימה מכן לו לומר גדולה הבמלה וכי בעכו"ם הוא שונא לו בעקבון ואלא בהם עכו"ם מרבי ליהא אגרי ומ"ש דעדכתבו הומחבדים יקבה ברבקתו אלומה דבשכר מיירי ליהא היה מיתו הדבר בחסרון ידיעתו ואלמלו הוא בקו ויקבה ברבקתו לגבי אחרים אלא יתרפאו מומו מהבת הסרון ידיעתו אדע דהא כתבו בריבדא דבוקלתא ובה"ג דאלא יתו הדבר בחסרון ידיעתו בסוקלתא הוא בשם בסוקלתא הוא אין בקו ויקבה ברבקתו לגבי אחרים אלא יתרפאו מומו מהבת הסרון ידיעתו אדע דהא כתבו בריבדא דבוקלתא ובה"ג דאלא יתו הדבר בחסרון ידיעתו בסוקלתא הוא בשם בסוקלתא הוא אין בקו ויקבה ברבקתו לגבי אחרים כ"ש הכא דמעבר בבמו מומו מדברים מ"ש דאיך אדרבה הרב עולם כהונן: ז בגלם מותר אין בו שכנה: ה אבל אם אין בו מומו ומומה גרגים. הרא"ש: ט אבל כו' עין בדרוש דבשביכר

הדושי רע"ק

סימן קנ"ד. סעיף ב'. (ה) ולא תילך לעכו"ם. אבל אם אינו עובד ע"ז וקינאל עליו ז' מצות מילדים: דעותר

ביאור הגר"א

[ג] לו כו'. תוס' והרא"ש שם דהוא כמעגיב כוש"ם כ"ל ה' ובתולין ג': [ד] והוא בלא כו'. תוס' שם ד"ה הל"ל : [ה] אלא"כ יש כו'. דלמומלא בעוותיכן ישראל מותר ועי' תוס' כ"ו ג' מר"ה לאתוקי : [ו] ידועה למילדת. דאל"ל אמרו דלא מרי אלא הוא אלא לאתמוטי מוש"ם ומומ"ל מי ק"ל ק"ל מ"ב בהג"מ : [ז] אמרו בלגוד כו'. ירושלמי ומביאו הגי"א שם ס"ו ד"ה מומרים בירושלמי כו' ובעום הירושלמי שם בהדא מרתין דאמרין בגיבו ז מגייה וקנטרייה קונטריא אלמון ואתמקרון זגייה לא אלמון וקונון ומביאו הר"ן רש"ב :

קנה [ח] כל מנה כו'. הרי"ף והרמב"ם וכדעת רש"י ר"ז ג' ד"ה כל מנה כו' אבל אתום שם ד"ה כל כו' ורא"ש כתבו דל"ם ורבי יהודה מייבי בתיבו מולה רק מיסום אז אסור בכ"ע : [ט] מומחלגים כו'. פסק בלבמה קמא דקונגיא שם ס"ח ח' כוותיה דברך ובה"ג דבה"ל אל"ל כו' : [נ] אחינו כו'. גמרא ל"ז ח' כ"ם ח' : [ד] וכל המקרים כו'. תוס' קד"ה כל מנה ופ"ב : [ס] דלחיי כו' בשא. כוונתו לדרש תוס' שם ד"ה לחיי כו' : [ו] אלא יקח כו'. ירושלמי אין דומין מכנתא ופי' בחיא אין דבוקה בעובה אותה מהפרנין ובמנה הוא לקבל מנה הבלאן כו' : [ז] ו"ל כו'. מומם כ"ז ח' אמר ריבי כו' תלינא כו' בשבר כו' ליתמי כו' ובתוקיומתא דבפ"ב שבנה פרנך בחי"ל כו' אבל אתוקיומתא דלתמונה לא פרנך רק ליתמי אבל לגיעא ל"ק : [ח] אבל אם בא כו'. הרא"ש שם ירושלמי ב"ב ברים דריב"ל ה"ל בלא אחא מבני ולבם ליה כו' וכבילו שם ח"ם והוא אלא כו' אמרינא אבל לגיעא ל"ק : [ט] וכן לקבר כו'. גמ' בפ"ז דבבת דמגדופי אמרינא לבנין ולבורות לקבר : [יא] עכו"ם כו'. מא"ם בפ"ב דבפרים בבל מתרפאין מן מעני אברה ומ"ם מומים אלו בירושלמי ר' יוסה ר"ל כו' ובגיאה תוס' בפ"ז שם ד"ה אמרי כו' : [יב] אבל אם כו'. תוס' בד"ה הל"ל בירושלמי ר"ל דבבת

גליון רש"א

סימן קנה. אם מותר להתרפאות מעכו"ם. ולינם מבני אבם אים ע"ו אים בגליון לקמן מי' קי"ז בהגה :
ש"ע סעיף א'. אבל אם הוא ואלו כי' דלמי אבם לא אייקין. ומהמן דתי על מה מבמלבי בהולה מהרומא אמר ליתן לו לאקיא ואמר אחם לא יוכילו הקמים יומם ביד ואם יוכילו יתרפא ואולם אם לא יתן לו לאקיא ואלו יומם אחר זמן מה. אחיב מלאמי מבמקה כן בגמ' בגוה אבקה היב כי' ביה ואלמיא שוקיל כהבו בגליון ביב אלו בבי אליו :
ש"ע סעיף ב'. קח סמים אלו או אחילון אלוני כו' לאמר. בי' בגליון לעיל כי' הינ :

ד אם בשבה ובגרים'
ה אם ואמרי
ו אם בשבה ובגרים'
ז הראש"ם ובגרים'
אם ובהגבה בב יוסף
ח אם ואמרי :

סימן קנה

ט הבנה עכו"ם דף כ"ז ובמיומלת דבבה בב בר מנה ליב יוחנן ובו' ובגיבמה קמא אם
ג מומ' אם מבינו דנגו' בני מילי מבא בחלי מבקר' בבומה מומה דבי לחמ רב דיבי ובו' אם דף כ"ו כ"ז ובו' הרלא"ם
ג מימלא דבב הבמה ליב יוחנן אם דבי"ז
ד בי"ז אם בשם מר עוקבא
ה דמבים בבי' ריב מה' רולא הבינין מחא יבבב אם הבמה בו
ו מבריחם אם בחבבה בבן דמה ובו'
ז אם בבא יבקב אים בבר הבבים ובו' הבים הבלבתו אל
ח (ב' עיין בבים בבים בבים)
ט מר' אם אמא דחבבי' בבבחי' דף כ"ים ליב יוחנן ליב יוחנן בבל מהבבחי' ובו' ובבבו בלבבבים יב בח ביד בבי' לבבבות בבי לבוקן
י אם בחבו' אבי' לבבא הירושלמי :

בבבת הגדולה

סימן קנה

בש"ע סעי' א'. ב"ב ליב בבישוקי בלבדי ר' יוחנ מבבי בבלה לבורי הבב ז"ל דבוקא בבבא בחבא מולי אחין בו בבבה והוא הביר הבם הבם לבבים אין בו בבבה אלא אם אינו מביר הבם לין הבבבלין מהם בבלי בים בחים והם בחבים לחולה אחר ובבים לחולה זא ובין בים בו בבבה לבבבר בחוהם בחים מבבים לי בבבים אם בחים ולבבים לחבים ב"ב ובבבה בבבה בבבה לבבבר בבבה בבבה בבבה

[יג] אף על פי שאין מאותם מים ואותו אילן מצויים אלא של אלילים י מותר כיון שלא תלה הרפואה במה שהם אלילים יא [יד] יויש אוסרים גם בזה אפילו באומר לו הבא עלים סתם והביא לו מעצי אשרה:

ג יב ישבשאר אוסרים מתרפאים במקום סכנה אפילו דרך הנאתן ושלא במקום סכנה בדרך הנאתן אסור יג שלא בדרך הנאתן מותר חוץ מבלאי הכרם ובשר בחלב שאסורים אפילו שלא בדרך הנאתן אלא במקום סכנה:

כגם ועיין לעיל סיקן ק"ג [טו] י"ל דכל איסורי הנאה מדברנן יד מותר להתרפאות בהן טו אפילו תולה אחין בו סכנה (ר"ן פכ"ם בשם י"ל וריב"ם סי' מ"ה) [טז] ואפי' יין (י) כפי יז בזמן הזה מותר להתרפאות בו יז [ח] ולעשות מהמן מלחן אע"פ שהוא בדרך הנאתן [יח] ובלבד שלא יאכל ויטחה האיסור [יט] הואיל ואין בו סכנה [כ] וכל שכן יח (ח) דמותר לזלף יין על גבי אם לאפילו לצריא מותר דליכא לאו מלתא היא (תרוך בלל ל"ט) [כא] מותר לסרוף סרן יט לו אחר דבר איסור ונאכלו לרפואה אפילו תולה אחין בו סכנה תרן מנעני עכו"ם (תרוך בלל ל"ג) [כב] וכל תולה שאכילין (לה) איסור לריכים שתהא כ הרפואה יהנהם לו על פי שמותה (שם בלל ל"ט) [כג] ואין מתירין בוס דבר איסור לתולה אם יוכל לעשות הרפואה בהיתר כמו באיסור אע"פ שבריך לשנות קלת קודם שיעלה בהיתר אחר אחין סכנה בדבר. (בית יוסף ותשובת הרשב"א סוף סי' קל"ד):

אין

איסורים אחינם אלא באכילה מותרים באכילה בתקום סכנה וכן הוא בהגה"מ פי"ג ומהגיאו דיון וכן הוא באו"ח כלל סיע דין ל"ם בשם ומרבינו: יא ויש אוסרין כו' ואסמות הטוסקים בסברא הראשונה וכיש אחרים שם: יב בשאר איסורי הנאה מתרפאין כו': יג שלא בדרך הנאתן כו' לעולם רפואה אבל שלא לעולם בדרך הנאתן אסור אפילו אם הוא מותר לעולם ומיהו אם אבל אינו אסור אפילו בדרך הנאתן ומיהו הוא אם הוא איסורי הנאה אבל איסורי אכילה אינו אסור אפילו בדרך הנאתן אבל שלא בדרך הנאתן אסור אפילו בדרך הנאתן אבל

קנו א בתנר דסכימא סתקא לגבל בנוספריים דלא סכימא הקא מרי לם יש עמו לחר תוס' סם ופי' הגיה דלם לון עמו לחר בגיה לסור להתיחד עם העכו"ם (כדלעיל סי' קיג"ג ס"ב) עכ"ל וכן מפורש בתוס' סם בדיבור הקודם ה"ל לגבל ביתו לבימו לסור להסתפר פי' בוקום קלון רגילון בני לדם כיכ לגבל ביימוד ממנם לא לילוכך דתיעוד ליה לף בלא ומתפר לסור להתיחד עמהם ומוסם ספיכת דמיס ע"כ: ב ומהגו להקל כי ז"ל הדרכים כתב כמ"ל ויש מחמירין כי עד ומהגו להקל הא דמהגו להקל הייתו ומוסם לחמי מותנים להם סכר וכתב הגה"ה דבמכר ומתכר עכ"ל וקי לי"כ ומלי ומהגו להקל כבצרא הרלבומה לגא ר"ל דקבלא הרלבומה ומתיר בוקום קבני לדם ומלוין סם לחי' בגא ומלה ועיז סמכו להקל וכן הוא הסכמת הפוסקים כמ"ם בב"י ולמתן בני לדם בוקום קלון לא ילבם בגר מחלה לסם דמתכנים לא יחקן בגר בחיקוני ליסמא ד בריתה סם עכו"ם דכ"ע ה דמעבר' לכ מלבים וכו' ו דבני עלמו:

קנו אם מותר להסתפר מעובד עכו"ם. ובו ג' סעיפים:

א לאין מסתפרין מהעכו"ם [ה] אלא במקום שמצויין בני אדם גאו אם אינו העכו"ם מדמה שאותו ישראל הוא אדם חשוב:

הגה [ג] וים מסמירין מלא להסתפר מעכו"ם לפילו בוקום רגים **א** (א) בתנר [ב] אם לא פילם בגמלה (תוספות ומרדכי פא"מ) **ב** ומהגו להקל בבנרא לחמוה:

ב [ד] נאסור לאיש להסתכל במראה משום לא ילבש גבר [ה] אלא אם כן משום רפואה בגון שחושש בעיניו או שמספר עצמו [ו] או אם מסתפר מן העכו"ם בינו לבינו וכדי ליראות אדם חשוב מותר לראות במראה:

הגה [ז] וי"ל הא לאסור לבלות בגמלה הייתו דוקא בוקום לאין דרך לבלות בגמלה רק בנים ולא בים ומוסם לא יבלם בגר. אבל בוקום שדרך האנשים לבלות ב"כ בגמלה מותר (ר"ן פא"מ) [ח] ולפי' בוקום שהגו להסתיר אם עושה לרפואה אפילו עיניו [ט] לו בעשנה לסיר בכתמים מפניו לו טוטת מלאמו פרי (מר"ן בשם הר"ר אלבקיל) וכן מהגו ועיין לקמן סיגן קפ"ב:

ג דישראל המספר את העכו"ם כיון שהגיע סטיך לבלוריתו הג' אצבעות מכל רוח שומט ידו [י] וזכן הקרחה שעושים כהני עכו"ם אסור לישראל לעשות להם:

קנז על איזה עבירות יהרג ואל יעבור. ובו ג' סעיפים:

א לכל העבירות שבתורה [א] חוץ מעכו"ם (ב) וגלוי עריות ושפיכות דמים אם אומרים לו לאדם שיעבור עליהם או יהרג [ג] אם הוא בצינעא יעבור ואל יהרג [ד] בואם יראה להחמיר על עצמו וליהרג **א** רשאי **ב** נאם העכו"ם מכוין להעבירו על דת:

הגה [ה] ולם יוכל לסיל עלמו בכל אמר לו לרך ליתן הכל **ג** (ג) ולא יעבור לא תעשה (ל"ן פרק לולב הגזול והשב"א ולאל"ד וריב"ם פיתן פמ"ז) (א) [ה] ומקום שאומרו כל מי שיש לידו למות ולילו עוסה הוא מתפס בלאותו עון ניגא בדבר שיש מקום לדון לרוצה לעוברו על זה. מהרי"ו

וכתוב בהגמת סמיק סי' ג' לאותן קדושים שסחמו עלמן שלא סוכו דעתם לעמוד בנסיון קדושים נמוריס הם ולאים מסחול ומגילו ביה וכיכ בגיה בשם אים מה שיש מוקים שאילו יכול להרוג את עלמו ביש שהאדיך: ב אם העכו"ם מוכון כי לבל אם לילו מוכון שלא לבלאת עלמו לסור להחמיר ומקלא מובל בעלמו ולרך לעבור ואל יהרג. כי יומחם קוף מתיג יאת. וכתב הגיה ס"ג דאסילו אילו בפרסיא אילו רשאי לסור בשם כיון דאילו מחכון אלא לבלאת עלמו לבל מדברי תפרסים ס"ג מבואר דבפרסיא רשאין לסור בשם ואלא דאם הגעה לריכם לכך וכתיג לכא ביש רשאי לסור עלמו כדלקמן בהגיה בני מלות עשה דהא הגיי בסק כהלמנים ותפ"ים כתב דאם הוא לדם גדול ומכיל ויכא שוים ולולה שהדור ברון בכך רשאי לבלאת לדם ולסור עלמו לפילו עלי מלה קלה כדי מילאו הגעה לילאה הגם ולאהגו בכל לבם ומגילו ביי ודיימ: ג ולא יעבור לא לבל מלות עשה לפילו מלות עוברות ליל לבזבז יותר מחומש כמים הרב בחיה קים תרמיו ויש:

ולם

חדושי רע"ק

סי' קנו סעי' א'. (ה) וגלוי עריות. ואם היה פקח לאשת איש. ע' בס' מיכת נוחלת לסרב פמ"ג (רים ס' ויבב):

בהג"ה. (ג) ולא יעבור לא תעשה. הגה מדברי תבו' חוות יאיר (סי' קל"ט) מבואר דאם הוא לאו פה"ג מעשה הוי כמו לעבור על

ביאור הגר"א

פ"ד ג' לא פקח בנפש זו מ"ד כי' דבוים דמוכון הוא בהסאתו וז"ם מאחר שאין בכנה בדבר ל"ל בהסאתה תע"ג שהוא חולה שיש בו סכנה דס"ה בכל לילוכו וכמ"ש מ"ר מ"מלילין לוחו הקל כו' ובם ה"ר ריבא דאסור מחולין כו' אסור בחולין מסיעה ל"ג כו'. ובקוף פ"ג דפסחים לא יעבוה אדם הטיים כו' אע"ג דבלא דרך סגאתו הוא ומותר מה"ם הרמב"ם בפ"ה מהלכות יסודי התורה בד"ה כו' אבל בלא דרך סגאתו כגון שעושין לו מלאכות יסודי התורה בד"ה כו' אבל בלא דרך סגאתו כגון שעושין לו בקיים לו מלונגות מחמון כו' אלא דמתניתין מוסם מיטול לרבך הבנים מני פיקות וכיוצא אלא דלעסמין מבוס שקרוב יותר דלא כמנן חברים ל"ם מפ"ו:

קנו [ב] אלא בוקום שמצויין כו'. מוסים והוא סנר מבילי כו' ובגר עובדא ולא נתחבר אלא לדברי ל"מ: [ג] ויש כו'. כר"מ מוסים ל"ש ה' מיתי לי כו' תוס' שם ד"ה הסתפר: [ד] אם לא כו'. שם בתוס' דפ"ל דדבק ל"ם אלא לענין רב"ל אבל בחולה לא: [ה] אסור כו'. ירושלמי פ"ב דע"ז שם ותוספתא פ"ג וע' תוס' בד"ה הל"ל: [ו] אפ"ל כו'. תוס' דבל שלוש לחמלות אין בו מבוס לא יבבם בגר כו' כמ"ש במיר ריש מ' בעיא מילים כו' וע' תוס' שם ד"ה בעי מילים כו' ודל"ה בגר כו' ודיים הסתכל כו': [ז] אי אם מסתפר כו'. בחולה דע"ז שם: [ח] ויל"ה כו'. כ"ב הר"ן דהא דמבמע בפ"ב דע"ז ובפ"ג דשבת דמותר בחולה הייתו בוקום שהבנו לבלות בחולה דאין בו מבוס לא יבבם כו' וירושלמי ותוספתא מיירי בוקום שלא נהגו רק הבנים דמייך מעיר לא יבבם כו' וכה"ג אי' בהיה לבלות בית הערות ובה"ם ובמש"ל כו' קפ"ד פ"ם וע"מ כ' דהחבריס מוכנים בפ"מ ובכ"ג הולכו לחתיר כל"ג. שם בירושלמי ותוספתא ובכ"ג דבילות בה"ם דחמרינן במיר שם וע' קי' קפ"ג פ"ם בהג"ה רק כו'. ודבריו לריך עיון לחם לא בוקומיה בוקום שלא נהגו רק הבנים ובא לחמרינן שם בהיה ובאים לף בחול אסור אלמא מדינא אסור ע"ז קאמר לבית הבית הבו' ובגילוח תוס' דע"ז שם. וגם דבריו אינו נראין מה שחילק בין בוקום שנהגו לחמרו בשבת כ' ג' ונגרר אינו כו' וע' תוס' שם ד"ה בעי מילים כו' ודל"ה בגר כו' ובאים הסתכל כו': [ו] אי אם מסתפר כו'. גמרא דע"ז שם: [ז] וי"ל כו'. כ"ב הר"ן דהא דמבמע בפ"ב דע"ז ובפ"ג דשבת דמותר בחולה הייתו בוקום שהבנו לבלות בחולה דאין בו מבוס לא יבבם כו' וירושלמי ותוספתא מיירי בוקום שלא נהגו רק הבנים דמייך מעיר לא יבבם כו' וכה"ג אי' בהיה לבלות בית הערות ובה"ם ובמש"ל כו' קפ"ד פ"ם וע"מ כ' דהחבריס מוכנים בפ"מ ובכ"ג הולכו לחתיר כל"ג. שם בירושלמי ותוספתא ובכ"ג דבילות בה"ם דחמרינן במיר שם וע' קי' קפ"ג פ"ם בהג"ה רק כו'. ודבריו לריך עיון לחם לא בוקומיה בוקום שלא נהגו רק הבנים ובא לחמרינן שם בהיה ובאים לף בחול אסור אלמא מדינא אסור ע"ז קאמר לבית הבית הבו' ובגילוח תוס' דע"ז שם. וגם דבריו אינו נראין מה שחילק בין בוקום שנהגו לחמרו בשבת כ' ג' ונגרר אינו כו' וע' תוס' שם ד"ה בעי מילים כו' ודל"ה בגר כו' ובאים הסתכל כו': [ח] אי אם מסתפר כו'. גמרא דע"ז שם: [ט] אי אם מסתפר כו'. דבריו מאחר:

קנז [ה] מון כו'. שם בבבהדרין ולמ"ג דל' ישמעאל בלא קיל כב' יומבן לאמר מלמו ונמרו ובל"ם הבוגיה פ"ג דבבים ובפ"ג דבתובות ובפ"ד דיומא ום"מ: [ג] אם הוא בצינעא כו'. גמרא שם: [ג] ולם יולה כו'. מה"ם בבפ"ד דשבת כל מלות מבמרו כו' ולבלבם בגל בים מלבבי המלות אלה גרמו לי ליאמר לאחי מבמרים מה לך יולה ליבקל בל מבמרתי לא הבמת מה לך יולה ליבבלם בל מבלבתי לא המלה בין ידיך ואמר אמר מוכיחי לך יולה ליהרג בל מבלתי לא בני כו' ובבבמים ל"ג כ' מה לאו כו' ובל' ע' מה ומבמ"ם דלגם כו' ובבמ"ם מוסר ומבמרם לבל כל בבמה בבמה לבבר לבל לבלבתו ולבלבל מבמר עלמו בל התבלה בביתו ועוד הבים הבלא"ם לאים בם בע"ז ירושלמי ל' אבא בר זימנא הוה מיים אבל בבבי ול"ל אבבל בגילות ולו לא בבילבה לך ל"ל לי בעית למבבל בבול דלא אבילבה ומבמתא בבבמה בבים בביתו אל בבבי אלא אבי"ו אבא בבבבי בי"ו בבתנו בע"ז ל"ז ח' בל"ם ולם לבם לבאמיר כו' מנו ל' אבא כו' ובבבבדרין ע"ב ג' ל"ם בבבל ע"ב הבים עובדא כו' ובבם בבבבתו בבבבים בבבבבים בבבבבים בב

(ב) אמר"י על ערקת' פירוש שיסרלאנים היו מהגים בלטושות מנעליהם אלא כדרך העכו"ם בזה: (ג) ואם הוא שעת הגזירה כו' בעוד מקיים על זה אפילו על מנהג בעלמו שמנהגו לא בא"ם להעביר עליו יהרג כו' עכ"ל ודך להעביר עניו ר"ל שמכין להעבירו על דת וכ"ם בגמרא פרק הי דיסודי התורה בסדר כגון שעמוד לפני לבעל דתם כו' לבל אם לא מכרון אלא להאמתו אפילו בשעת הסוד אמי כיון שהוא בשאר עלות כיון שמותר בפרסיא דפרסיא ומוד שוון לכל דבר וכן הוא ברש"י בגמר' בהדיא וכן בריש נזיר ובגמרא ויקם אמי בן קורר והוא עשוי אלא שאינו ל"ל דוקא לדקדק מקידוד לשון הסוד מלא הזכיר חילוק בל להעביר על דת לו להצלתו אחר דין בל שעת הסוד ש"ע דבשעת שוד אסור אפילו להצלתו ולא דק דבהדיא כתב הסוד עלמו בגזירה פרק בן קורר החילוק הזה גם אבשעת שוד: (ד) אלא לקיים מצות עשה כו' הא גם העכו"ם כולים לבעלו ומתו כגון שיעוזהו בתפיס ומוחלה יבעל מהסיא מצות עשה: לעפני

(מהרי"ו מי' קל"ו) דואם הוא בפרהסיא (ו) דהיינו ד בפני עשרה מישראל חייב ליהרג ולא יעבור (ז) אם העכו"ם מכין להעבירו על דת (ב) (ח) (אמי' על ה ערקת דמשמא) (ג"י) ואבל אם אינו מכוון אלא להצלתו יעבור ואל יהרג (ג) וזאם הוא שעת הגזירה ו (ט) (על יהרגל לנדם) (ג"י בשם ר"י) ז זאפי' אערקתא דסאנא (פירוש לנועת המנעל) יהרג ואל יעבור:

הגה (י) ודוקא אם רוצים לבעבירו מצות לא העשה אבל אם גזרו גזרה (ד) (ג) אלא לקיים מצות עשה אין לריך לקיימו ומיהבו (ר"ן פרק בתר טוענין ור"י פרק קורר ומורה) (יא) מיהו אם הבעה לריכה לכך ורוצה ליהרג ולקיימו הרשות בידו (מהרי"ק שורש פ"ם בשם הר"ן) ובעבו"ם ג"ע ש"ד (יב) אפילו בצינעה ושלא בשעת הגזרה (יג) ואפילו אין העכו"ם מכיון אלא להצלתו יהרג ועל יעבור:

הגה (יד) ודוקא כשאומרים לו לעבות ומעשה כגון שאומרים לאיש לגלות ערוה או מיהבו אבל אם אומרים לאשה (ה) לגלה עליה ה אז אדרים להבעילו על הסיוק לסרבו אז שהוא בכר מוקשה ורוצים לתקוע אוזנו בעבוה מ אין לריך ליהרג (ב"י בשם הרשב"א ור"ן פרק בתר טוענין) ואם יכבה אבר ליא לו לבעבר אם לא יהרג אבל אם אומרים לאיש לגלות ערוה אפילו אם אינו מכוון אלא להצלתו יהרג ועל יעבור:

(ט) [פו] וכל איסור עכו"ם ונ"ע ושל"ל אע"פ שאין בו מיתה י רק לאו בעלמא לריך

זם בגיע וכן ר"ל דשפק בשמים להקל ועיין בשפקי והלא"ר פי' ר"ג: ה אז שרוצים להבעילו כו' ובעכו"ם כגון אם אשתו קומתו להשתחוות לעכו"ם הלא"ם דפיק דמתות: מ אינ ליהרג אלא א"כ הוי בפרהסיא כ"כ דבר"ם יהומס סוף ר"ם ומניחו בדרך הבית ותיומה מכל הא דלף על גב דכתבו התוספות והרא"ש ס"פ קורר ומורה ודפ"ק דמתות נבי הא דפרכ"ם הוי ולא אפרך דגילוי עריות. הוי משום דקרקע עולם היא ולא עבדה מעשה הלכך לאו גילוי עריות הוא היינו לפ"ד דמקשה אבל לומר דמתרץ אתם אמר קרקע עולם היתה אפילו בפרהסיא אינ ליהרג ומעשה קרקע עולם כדמוכח להדיא בתוס' והרא"ש שם ואפשר שגילה לרבי יהומס דרבא הוכחי הכם הגי' עלמו שרבי אליעזר ואבי כדקס"ד דשם מעיקרא דמעשה קרקע עולם בפרהסיא יהרג ואל יעבור (ו) אבל לא ידעתי ומא לן הא דאפשר דלעבון דיבא דבא מודה לאביי וכן מסתבר בהרא"ש וגם הר"ף הגיא מיקוי דאביי ודבא אלמא אינ דתמריהו קושטא ריבהו לדיבא וכן מסתבר בדרא"ש ודבא אינ דהא אמרינן בשם (ס"ם קורר ומורה) ומעשה בחדש אחד שמתן עיבו בחשה אחת והעלה לבו ביבא ואמרו הרופאים אין לו תקנה עד שתבעל לו אמרו חכמים יומת ואל תבעל לו העמוד לפני עדוה יומת ואל תעמוד לפני עדוה אפשר עמו מאחרי הגדר יומת כו' ובודאי שדברים אלו אינם ביע ומם אלא שמוזר בהן בלא הקרבו לגלות עדוה שהוא אלו דבי"ע כ"כ הרי"ן פא"מ ובהי ס"ם קורר ומורה ולפי זה ומעמ דאינ בהמוניס בא' ומכן המלות מלוה בי"ב שבתב הי"ל הזהיר הכתוב אבל מי שהעבירות ואפילו בלא ביאה כגון חיבוק ונשיקה והדומה לה מן העבירות הזרות והוא אמרו בחזהרה מזה אינם אינ אבל כל אחד בחרו לא הקרבו לגלות ערוה כו' וכ"כ הסמ"ג לאחר קבי"ו וכ"כ הרא"ש בעבר החכוך מלוה קפ"ח והכתר תורה בלאון בכ"ע אבל הרמב"ן בהשגות שלו על ספר המנ"ן מגלות אבן על הרמב"ם ואומר אחר מלקי' מן התורה אלא בביאה גמורה או בהעלאה ע"ש שהאריך והבא ר"י ליאון בספר מגלת אסתר שלו דף קי"ח סתר כל דברי הרמב"ן והעלה כהרמב"ם ע"ש וכן נראה לי מסך עובדא דהעלה לבו ביבא ומכל מקום מבמע דאף הרמב"ם לא קאמר אלא בשעשה חיבוק ונשיקה

ביאור הגר"א

ט'. הת"ם בר"פ בתרא דקדושין יפנו ובדקו כו' ופיכסו ואפילו בזמנו מל"ם בשבהדרין ע"ג ח' אי אתהם ס"א בעבים אבל כו' אלמא אי לאו קרא ס"א אפילו לבגיל בשם אבירו אינו מחייב לחוליא מתנו ועוד מדאלשריך בכל אמתר בני קידום הפם ואם בשביל מביהו חייב כ"ם בשביל עלמו אבל אמנם שם אדבריו אאבל אע"פ אינו אחוייב לחוליא מתנו דאוכיח מדהכתב תורם בכל אמתר בע"ז וכוח אלא אבל בדברי הר"ן הב"ל: [ו] דהיינו ט'. מיקראל שם: [ז] אם העכו"ם כו' אבינן כו'. נמ' שם ואם אתחר כו' ולא כ' אלא בני פרהסיא אחי הגמ' שם אבל רש"י שם ד"ה שדי כו' כ' בפרהסיא וכן בגזירת המלכות ובהג"מ פ"ח דהתוספות ובס"ד ד"ה ולקמן בתחתק בזה אבל רש"י פ"ל אף בג' עבירות לבתחת עלמן שרי וע"ש בד"ה אני קוקי כו': [ח] אמרו על כו'. שם: [ט] על ישראל לבדם. מדאריך שם ואם אתחר בהרסיא כוח ולא אריך דגזירת המלכות סיתה: [י] ודוקא כו'. דהרי אלישע בעל בנשים נשלן מולאלו ובשעה דהרי יכולין לבעבירו בע"ל מיבלוהו מולאלו ויוציאוהו בבית אאסורין ח"ם בבגהדרין שם קרקע עולם היא וא"ל מיבולין לכוף אותה בע"ל והקשה שם הר"ן מיאך מבר עלמו אלישע בחחלה וכן דיאל בשביל אחפלה בע"ל כו' אבל בשביל אחפלה ס"ע אין בחדרם מה לך כו' ותי' דבאמת לחחייר על עלמו לעבור בחקום אח"ל בחמ"ל וכ"כ ל' בבגהדרין שם על אע"פ דקרקע עולם כו' בכ"ל וכתב דאבור לעבור אחקום אבל בע"ל ובא דאלישע בעל בנשים וכן חנניה מישאל ועזריה ובדרם ס"ם הכ"ל הייבו אמרי בהיתם הבעה לריכה לכך וכ"כ בד"מ אמנו וז"ם לאן מיהו אם כו' ונ"ע בהרי בע"ע אבל בהרי ל"י בחמ"ל ואם ירלה כו' ולא הגיה שם כלום ולא ולא אחת אחת: [יא] מיהו אם כו'. ודאמבר בפפיה עליה ובביה לבחחלה ובכ"ם אמ"ם כל אנוס שאבבו שרבאל עלמה כו' ובמ"ם בכ"ב אה לך יולא ליאנה כו' ואבריאל אמבר בפסו על התחלה ועי' ר"ן ובכ"ל: [יב] אפילו אין העכו"ם כו'. דאם אפילו להתרפאות אבלאם דברים אלו אסור ואמרינן בבגהדרין שם אעפה כו' בבלאת אבם בלאתו ובפ' בתרא דיומא עובדים אבריאה כו' אאין לך דבר כו' ר"ן בפ' כ"ם ע"ם: [יד] ודוקא כו'. אומ' דבינאות ב"ג ב' ד"ה אין אומם כו' ובבגהדרין שם ס"ד ב' ד"ה ואם כו' ובינ: [טו] וכל איסור ע"ז כו'. דאם אבריהם דאין אחתר אלא בעלמא לא ידבק כו' אמ"ב בפ"ב דאבריאה ובוף אמות ובע"ז וכן ההוא אעבה לבגהדרין

חדושי רע"ק

על עבה וא"ל ליתן כל אחוהו. ועי' בתבנות זאב (פי' אמיר אקיו). ואולם בתבו' הריב"ם (פי' אם"ז) אבואל דבל אבוא לעבוד על לאו אף בא"ן בו אעבה לריך ליתן בל אחר לו ולא יעבור. ועי' מ"ם בפוא"מ (פינן אל"ע פעיף י') בגליון. בתבו' הרבב"ז (ח"ב פי' קמ"ה) בתב דאם הוא בין הבבדי ואינו אולא לאבול אלא דבריה אבוים אמי איבור אדבבן ובאבו בל ביד וכדומה אייב ליתן בל אחוהו לעבוד אבור לאבול ולא יאבל איבור ולאחר אבן אבם אבוא בבבות ואובל אבל אל אמילה. וע"ע אין אחוייב ליבה לו אחוהו בהחבבה בד אייבי לו בעבות לבריבה דלבאת לא יהי' לו אבות והבבדי אובבין אותו ואייבבין אותו ויבול לבבות אחוהו:

שם. (ג) אלא לקיים מצות עשה. ע' בבבבה אבר"י פ"ק דבתובות בל"ם ואין הבבבה. ואב' בב"י אם אחריב אבבבן. ועי' בב"ח ס"ם (פי' תרב"ש ס"ם):

שם. (ד) לבבה אבי'. בתשובת הריב"ם (פי' אם"ז) כ' וז"ל אם הי' ביבים בתבו' הריב"ם (פי' אם"ז) אבואל דבל אבוא לעבוד על לאו אף בא"ן בו אעבה לריך ליתן בל אחר לו ולא יעבור. ועי' מ"ם בפוא"מ (פינן אל"ע פעיף י') בגליון. בתבו' הרבב"ז (ח"ב פי' קמ"ה) בתב דאם הוא בין הבבבי ואינו אולא לאבול אלא דבריה אבוים אמי איבור אדבבן ובאבו בל ביד וכדומה אייב ליתן בל אחוהו לעבוד אבור לאבול ולא יאבל איבור ולאחר אבן אבם אבוא בבבות ואובל אבל אל אמילה. וע"ע אין אחוייב ליבה לו אחוהו בהחבבה בד אייבי לו בעבות לבריבה דלבאת לא יהי' לו אבות והבבדי אובבין אותו ואייבבין אותו ויבול לבבות אחוהו:

שם. (ה) לבבה אבי'. בתשובת הריב"ם (פי' אם"ז) כ' וז"ל אם הי' ביבים בתבו' הריב"ם (פי' אם"ז) אבואל דבל אבוא לעבוד על לאו אף בא"ן בו אעבה לריך ליתן בל אחר לו ולא יעבור. ועי' מ"ם בפוא"מ (פינן אל"ע פעיף י') בגליון. בתבו' הרבב"ז (ח"ב פי' קמ"ה) בתב דאם הוא בין הבבבי ואינו אולא לאבול אלא דבריה אבוים אמי איבור אדבבן ובאבו בל ביד וכדומה אייב ליתן בל אחוהו לעבוד אבור לאבול ולא יאבל איבור ולאחר אבן אבם אבוא בבבות ואובל אבל אל אמילה. וע"ע אין אחוייב ליבה לו אחוהו בהחבבה בד אייבי לו בעבות לבריבה דלבאת לא יהי' לו אבות והבבדי אובבין אותו ואייבבין אותו ויבול לבבות אחוהו:

(נגם בגבל המלוה אם אם אבר אבבב

(יעויין בא"ח סימן ע"ז ובביאור סב עומס הבא על המומרת ובים בו מבוס יהרג ואל יעבור)

(יבמבר בוק בגים להרב ב"י נבלה דקאיל דאין חוס לבאי לבנות בשלמו לו לבמוקום כדי מלא יעבירום על דם ועיים בסימן זה) ע עוד וביב הלאים בגים פיב דמבריים:

כנסת הגדולה

בש"ע. סעיף ג' לאסור לאדם לומר שהוא עכו"ם כדי מלא יהבריחו כו'

גליון רש"א

שם. מהרי מלינו בגים בבמה דוסי. שבת דיב מ' קיבין סוף ד' ביל ועיי בהגהת ביב לחיב מי' ביל ביב ועיי מי' חוים ידיל מי' ביב לחבון וכוון לבד ייל דאינו עובר מל לא הבלנו כי' דבי' לא מיבב לבון קרינהו שם. ובמנו עוד הרב המגיד כו' ובייב מבמע דבגבוה דבגבן. ובמ' אבע לבבהם מלא ליב ביב דיב לין כ' דלף בחייבי לאין (כל שאין בו כלה ומיהם ביב דלא חבי לבגבה מבוסבה)

סדין קנ:

סע' א' בחנה. עבריים שאבבו ליבראל מנו לבו לאבר מבם. לם בבבבם לאבר ודבוב לאם יבבוהו יובבבם לאבר בחבבו לבוב לבבוהו ולבלילו לבבל לם בבאר לבבוים לאבר ובבדין לא בבבבם כבאי לבגיל לבי בילבו מלא לבבבו ובאי בבבבל דף ביב לי וכי מבוא פריב יב בבבר ביב בילבו לם יב בבבן לם יובבבם לאבר לא בבבבין לבגיל אבו הובאי מבבי הבבבם מבו בן לא בבבר מבי בילבן מי ובוד בבב בילבן מי ביב לי בדין בילבבם בבולה לאבבל דבריב הבבילים לם הולי לבדי בבבבה ובבוב לבבר דבדה ובי ביב לבבל לבבוהו לבבר לבבוהו לבבר לבבוהו לבבר

מהרי"ם ומ"ן: **יז** ומעם מלבושו כו' היינו מגזרו מהרב כל המקלה בעם יהודי אבל אם אם נזרו עוד על כל מי אלא יגבעם לבוש עכו"ם יהרב ואל יעבור כ"ו פרי הגחל בתלה ומהרי"ק קוטם פ"ח בעם הגי"ם קמ"ק ובל"ח ס"ק כתב וחי"ל כתב ומהרלי"ו (בתה"ד ס' קל"ו) לאחרי בעת המוד לינו לאבל אלא כמהרי"ם מכירין אותו והולי' לבוטו לעבור אבל לגבוה בגד הטעוי כבגדי עכו"ם אבי דאז ליכא איבול אבם אבהי לין העכו"ם מכירין אותו ומיהו מדברי המיוקי יוסף דלעיל אינו ומעמ דמהלק בהא דהא ומבי ואסור לבמם ערקתא דמקלה בעבין אחר עכו"ל ומיהם דאדרבא דעת מהרלי"ו ומם כדעת הכי' עיין בם בתה"ד ומבואר כך לדאיה: **יח** לבין דמשמע לחרי אבי אינו ומבום בכמה בפעות (ל"ע בתשו' מהרי"ל סימן פ"ו בבי מ"ם בם ומ"ם גוי קדום כו' בר אבל אי הי אבי לומר בלא לב שהולם להבך לדחם בם המבם' הי יכולין להבלל ע"י כך והגילה וחם כמ"ם בבר כו' ע"ם) אבל ומבום מומן בבון ליבער מן המוכם אי מם בלחה דעת הרב לאסור וכ"כ מהרי"ל פרק הגחל בתבא סימן י"ב דדוקא ומבום בכמה בבם אבי הא לאו אבי לבמם ומיהו אומרים בם"ם דאבי לבמם ומבום אבי דבולא הוא עבודה הבקלאת בולה והתיה דעתו לבמים בבקלא אם אוכלי כו') וכתב מהרי"ם בם דוקא בתיה בתימו דלא הימ"ק מומ' יתבקר לגלגל יותר וגם מלאבר שהוא בעור ומם והאומות בחים עליו בבגלה אבל לא בע"ה ומ"ם וכן ומשמע (דף ק"ב ע"ב) דדוקא בתיה אבי: **יט** וכל זה לא אבי דק בומבום בכמה כו' כתב הב"ח דהיה בם"הלך בדרך ולוכה בכמה לבעלאל בחותן הדבבי' עפי' ומבעבו"ם יבול לבמות ומבומו ובלבד אלא יבגם בלחים וכן מהגו רוב הבוחבים והולבי דבבים עד כאן לבומו והחידבא מהגו בן בבל הדבבים ומום בכל הדבבים בחוקת בבבה הם ומ"ם התבב"ן סימן תע"ז דאסור לבבום הדרך בבבה הם ומ"ם בבבבן"ן סימן תע"ז דאסור לבבום בגדי עכו"ם בדרך לא ק"ל הבי אלא ק"ל בבבבת החולבים ע"ז אהבילה ומהרי"ק בומם פ"ח ומ"כ בתיה בם בפר חבידים דבמומום בבבבה דבבים מומר ואם עד בב דבתיה בם בבבן בומומות בבבבו עבו"ם אלא יעבור בם יהודי בתבבוד בבבבו דאסור ליבמות בגדי ליבך בם דלא הבי בבבבה הולבים ומומחלה מבבים עלמו לבך לעבור דבך אותה ומידבה מ"כ אלבי הבם דאבבר אלא יעבור דבך בם ומבא"כ הבא דבבך הבולם הוא לבהום מובבים ובבים ומוב הולבי דבבים לומלה מבלה בבבבם ולא בבי בבלאו בבי ומבר מלאה דבלאי הבם ומבעם בבתב מהרלי"ו בם ה"ל ומו דים לבמם אולי יבילוהו לאחר מעבר ומבבים ומבעו בבתדמי לעבו"ם ומלא אולל הבם לומבבע מ"כ מה אלין בן בהולבי דבבים מידומ הוא לבעבו"ם מדבבך היהודים לבבום בגדי עבו"ם בבבבם הולבים בדבבך ואבבר הבאדבא בבין דומב הבומבים והולבי דבבים יהודים לובבים בגדי עבו"ם גם בחומן הבוקומות בבגזו הבבו"ם אלא יעבור בם יהודי אם מומר מומר בבבבן מהרי מהבבבן בבבבל מ"ב מבבבן מ"ב מבבבן מ"ב מבבבן

יורה דעה קנח הלכות עכו"ם

מעלות בני כה מעמיד דאסור להורידן ב"י ודי"מ ומהרש"ל בגיליוני סמ"ג הוכיח דמיהו דאסור להורידן עיין שם וכשתעיין בפרק א"ש (דף כ"ו ע"ב) תמצא שאין הוכחתו כלום: ג כגון מוצי בהמה דקה כו' דוקא ברועים החמירו ומוס דלא פקילי ומסמרים עמו מיזון לדבריהם כדי שיתנו לב לשוב לאבל גזלים דאורייתא ומעלין. תוס' ומביאו ב"י ובי"ל סי' ק"ג: ד שפקרו בגזל לפי סיון מלעין בהמות מלהן בשדות אחרות ובא"י בזמן שהיו רוב שדות של ישראל: ה לעכו"ם בין עכו"ם בין ישראל: ו והם שוטרין בתולה כו' וכן המגזה ת"ח לו המגזה חבירו בפני ת"ח וכך אמרו פי' מלך רין ומביאו ב"י ודי"מ ומכי אמרינן לקמן סי' רמ"ג ס"א שאין לו חלק לעה"ב: ז סי' תכ"ח עיין שם בסמ"ג ובמ"ש ותכמים

א כגון שראה א' שהם שנפל לים אינו מעלהו אפי' אם יתן לו שכר [ג] גלפיכך אין לרפאותן אפילו בשכר אם לא היכא דאיכא משום איבה [ד] (דלא אפילו בהמה פרי שם לא יוכל להשמע אפילו בחנם (ב"י בשם הרמב"ן) וכן מותר לגמות רפואה בעכו"ם שם מ"ש) (תוספו' ומרדכי פל"מ ובשמ"ג) [ה] בשה דברים אמורים בישראל בעל עבירות והעומד ברשעו ושונה בו תמיד ג כגון רועי בהמה דקה ד שפקרו בגזל והם הולכים באולהם דאבל ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד אלא עושה עבירות להנאת עצמו כגון אוכל נבילות להיאבון מצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו:

ב [ו] והאפיקורסים והם שעוברים ה לעכו"ם [ז] או העושה עבירות להבעיס [ח] אפי' אכל נבילה

או לבש שעטנז להבעיס [ט] ודברי זה מין. [י] והאפיקורסים ו [יא] והם שכופרים בתורה ובנבואה מישראל מצוה להרגם [יב] זאם יש בידו כח להורגם בסייף (יג) בפרהסיא הורג ואם לאו יבא בעלילות עד שיסבב הריגתו כיצד ראה א' מהם שנפל לבאר והסולם בבאר קרם ומסלקו ואומר הריני טרוד להוריד בני מן הגג ואחזירנו לך וכיוצא בדברים אלו:

הגה ועיין בתוס' התשבץ ז מיקן תכ"ה מומרים ממזרים עמוס לעכו"ם ומעמידים עמוס בין העכו"ם לעבוד עכו"ם כמותם כדי שם כמו מומרים להכעיס ומורידין ולא מעלין (תוספות פל"מ) ומכל מקום אם נא לבוא אין ממזרין עליו שקבה לפרום מסם ומיישבין שלא יחזור לסורו. (ת"ה מיקן קכ"ח):

דבר

הגה ועיין בתוס' התשבץ ז מיקן תכ"ה מומרים ממזרים עמוס לעכו"ם ומעמידים עמוס בין העכו"ם לעבוד עכו"ם כמותם כדי שם כמו מומרים להכעיס ומורידין ולא מעלין (תוספות פל"מ) ומכל מקום אם נא לבוא אין ממזרין עליו שקבה לפרום מסם ומיישבין שלא יחזור לסורו. (ת"ה מיקן קכ"ח):

דבר

הרמב"ם פ"ג דרולם ולא הוא זה בכלל מומרים בדים הוא שכלל בישראל בזה חייב מיתה אלא שמוע שם בישראל מיזב בם ומוס אסרוהו רבנן בעכו"ם אבל מיבוב מיתה כגון לקיחת הסולם וכולא בו בישראל שעבור מומיתה ב"ד בעכו"ם מותר לבתחלה כל שאין בם ומוס אינה כמו מיבאר בקמוך זה כ"ל בדול. והו אומר בגמרא פ' אינ שם אבל המינין והמסורות מורידין ולא מעלין ובדבר המתא אחותי ומחמין אסיקי ומבנ"ל ולומה הולך לומר ולא מעלין אמר רב מתא לא בעלה בגדר דקקע ניס עיני כלומר מיכול להמתומו מן האיבה ולומר אלא תבל בשמה אבי לאחר הבור ע"כ אבי מקלב את המעלה שבגדר ופרקי דהא דקאמר ולא מעלין מיבוב אין מכיחין לעלות ובאמרי קבה מה מיקן התלן בזה לאבתי תקבה לך כיון מומרים בדים קי אלא יכיחו לעלות ולק"מ דקמ"ל אלא הטעה לומר דומוס אינה יכול להעלותו מהגון בזמוס שם אינה מן העכו"ם אחרים לזה אמר אלא כאן אינה מיכול להמתומו ולומר בשהוא אבי כו' ותו אינה עוד תיבולים בגמרא דכל אחד אומר התבלות מן האינה עיש הבו עיקר לבות' אל התבא וכגון שאומרו שם לבמי זה סבר רב יוסף לומר הא דעכו"ם אין מעלין אם הוא בשכר אבי מוסה אינה אל לגיי יכול לומר בבי עומד על הגג כי ה"ל כן הוא והטוב לא כתב במיכון והמסורות לא מעלין אינם בבגרייתא אומרוהו אינו ומוס עיקר הרבות' הוא להודיעו אלא בזה ומוס אינה כדאיתא בגמרא אבל אבי אינה שבמה כדי להבבל מן האינה ולא הלה לבתוב מה שאומר לגיי עיכול לומר בבי עומד על הגג אלין זה בא עמוד אחד ובאמת יש הרבה המעמדות בגאו הבי ועיכ כתן בזה בכל דתגיא מילתא ומוס אינה וכל מיוכל להמתומו שבמה ומעיב את עלמו ועיכ לא כתב בבאיתא לא מעלין ומאיכ בגרייתא דלא הוכה מוס דבר בריתא אחיי אינה לו בהמעומה ע"כ הולכן להזכירו בבריתא זה כל פעמו ובמול ולא כמי מדהק עלמו בבי' דברי הגמרא והטוב בזה:

דבר

ביאור הגר"א

[ג] לפיכך אין לרפאותן. ע"ז שם לאמוקי לשם עובדא כו' וע' תוס' שם ד"ה לאמוקי כו' דבשכר אבי וכ"כ רש"י שם אבל הרמב"ן כתב דכל היכא דל"ל מעמו אינה אמינו בשכר אמור כמה"ם ה' מגר כ"י לגיעור אמוקי כו' בשר כ"ל כו' אמוקא בשכר כו' ומסיק דבמין היכא דליכא אלא לאמתמוני וכמה"ם בגמלתא בשכר אבי כו' [ד] דלא אפילו בחנם כו'. וכ"ה בתרדכי אבל הרמב"ם כתב דוקא בשכר אבי מעמו אינה אין מעמו שם בגמרא ומכל לפי הענין: [ה] בל"ל כו'. שם אל אבי שומה כו' ובגמין ע"ז ה' אל אינה לאיתנון כו' ובזה מתורץ קושית תוס' בגמ' שם ה' ד"ה ומכוערים וא"ה כו' וכמה"ן ומבואר כו': [ו] מיבי ישראל כו'. אבל רש"י וכ"ן שם כתבו בין ישראל בין עכו"ם וכמה"ם בחולין י"ב ב' בשתא כו' אלא בישראל כל הטע"ז הוא אין אבל בעכו"ם דוקא בומר שמדוק בע"ז וע' תוס' בע"ז שם בד"ה מיזבו כו': [ז] או מעמו כו'. שם ולפני כו': [ח] אפילו אבל נבילה או כו'. נבילות שם בע"ז ולפני ליה בתן בחולין כו' וכלאים מלובתא בהוריות י"ח ה' ת"ק וכ"י ומעמו דב"ל בחין בלאים לאוריתא אלא בוב ומוי ובח אבל הרמב"ם מזיל לבייתו דב"ל דבלאים הוא בכ"ע לאוריתא אפילו בא' מהן: [ט] ס"ז מין. פסק כמ"ד מין דר' יוסף ב"ל בוומיה וכן ומבכה ר' בהוריות י"ח ה' וע' תוס' שם ד"ה ומ"ל כו': [י] והאפיקורסי. ל"ה בי' הכי"ף שם ד' מנזין תיב או מבינו בפני ת"ם כמ"ם בחלק והמאבר כתב לבון רמב"ם ול"ע: [יא] והם שכופרים כו'. ע' רמב"ם הלכות תשובה פ"ג ה"ח דאמרינן בסנהדרין ל"ט ה' ת"ר כי דבר כו' ד"ל זה אפיקורס ואמרינן שם ב' אפיקורס רב כו' וכל"ל וכן ומ"ם בתם לעב ועי' לא"מ שם: [יב] אם יש בידו כו' ול"ל כו'. נמלא דע"ז שם ועיין תוס' שם ד"ה הלא כו':

באר הגולה

ג כדאמרינן לבני שם
ב סוד וכיב הרמבן
בספר הולם הלום
מבריתא דבינין
ליינהו לפיל בפי'
קבלת פע"ב ריב
ד מימלא דבני יוסף
לבני לבנו שם
עכו"ם דף כיו
ה שם בהמבים בפיב
מהל' הולם מבריתא
שם בגיבמה ואיתא
והבלים והמוסרים
ופי' לבי' המוסרים
מלבינו' המוסרי'
מוזן מבריהם ביד
עכו"ם והמבבים
שבשיעוטו קמנו על
פ"ם בחיב בימון
שם"ח
ו שם בגמרא ומביב
לבבעים מין הר
וביב הרי"ף ומסבר
הבחסי בן בחיב
בעוד ובי בקיימן
מביה בשם הרמבים
ז שם בגרייתא
ודדמפרבי לא שם
לחולין:

כנסת הגדולה

מדברי הבלים
בגמלים והרב בבל
המבה בבלן קבס
דבריו ובבב על
מה שבחב הרב
בבי"ב לבור לחלם
לומר שהוא עבו"ם
כי בחב הוא ז"ל
מיון יבול לומר
לבם לבון דמבחמב
לבחי לבי המבמב
לבל לדם מוסר מי
קבה לי בל רבי"ל
שם שבחב דלא מרי
לומר הבי בלא
בבבבת בבשות ובן
בעל המבה והם
מיבה דבגמרא מוכח
לבמרי מבוה מוכן
שלא לבבוע בבבה
שבן לחבו בבי לי
לבמי לבולבא דבבגן
שבבה דבולבא לא
יבינבא בבבא ז"ל
בבי"ל דחיבבא
דבגמרא מוכח לבילו
לוכה מוכן סיבו
לוכה מבני בהוא
מיה הוסר לו לבי
מבני המבון אבל
שם יש בבבות בבשות
לבילו לעם הלבן
בבי ולבילו בבבבה
לא הוסר הלא לומר
לבבן דמבחמב לבחי
לבי אבל לומר
שבולה לבבן לדשם
לבי"ם בחלבו בבה
ולין לבו לבך לבוב
חבו מים הבבי"ל
בבבוחה בי' ביו דלא
בבי לומר בלא לב
בבולה לבבן בבבה
הלא יבבחי לבה
הבבלן עין לבה הבי"ב
חזוק:

חדושי רע"ק

סי' קנ"ח. ס"ע' ב'. (ח) בפרהסי' הוכ. ובתשו' הרש"ם (כלל נ"ב סי' ז') הובא בב"י הוכ"מ (סי' שפ"ח) כ' דדוקא עובדי' לגור אבל אין מעיתי' לותם בידים וע' בתו"ל (פ"ם ס"ב עה' עלוה):

מעוס

כו' ואפילו בחנם היכא דליכא איבה עומר דשם אמרינן בגמין ב' הבקרין מולי כו' ובינקור מולין הוא דבולה וכן מפרבמן כו' וה"ם דלא כו': [ד] הלא אפילו בחנם כו'. וכ"ה בתרדכי אבל הרמב"ם כתב דוקא בשכר אבי מעמו אינה וכן בגמרא ומכל לפי הענין: [ה] בל"ל כו'. שם אל אבי שומה כו' ובגמין ע"ז ה' אל איבה לאיתנון כו' ובזה מתורץ קושית תוס' בגמ' שם ה' ד"ה ומכוערים וא"ה כו' וכמה"ן ומבואר כו': [ו] מיבי ישראל כו'. אבל רש"י וכ"ן שם כתבו בין ישראל בין עכו"ם וכמה"ם בחולין י"ב ב' בשתא כו' אלא בישראל כל הטע"ז הוא אין אבל בעכו"ם דוקא בומר שמדוק בע"ז וע' תוס' בע"ז שם בד"ה מיזבו כו': [ז] או מעמו כו'. שם ולפני כו': [ח] אפילו אבל נבילה או כו'. נבילות שם בע"ז ולפני ליה בתן בחולין כו' וכלאים מלובתא בהוריות י"ח ה' ת"ק וכ"י ומעמו דב"ל בחין בלאים לאוריתא אלא בוב ומוי ובח אבל הרמב"ם מזיל לבייתו דב"ל דבלאים הוא בכ"ע לאוריתא אפילו בא' מהן: [ט] ס"ז מין. פסק כמ"ד מין דר' יוסף ב"ל בוומיה וכן ומבכה ר' בהוריות י"ח ה' וע' תוס' שם ד"ה ומ"ל כו': [י] והאפיקורסי. ל"ה בי' הכי"ף שם ד' מנזין תיב או מבינו בפני ת"ם כמ"ם בחלק והמאבר כתב לבון רמב"ם ול"ע: [יא] והם שכופרים כו'. ע' רמב"ם הלכות תשובה פ"ג ה"ח דאמרינן בסנהדרין ל"ט ה' ת"ר כי דבר כו' ד"ל זה אפיקורס ואמרינן שם ב' אפיקורס רב כו' וכל"ל וכן ומ"ם בתם לעב ועי' לא"מ שם: [יב] אם יש בידו כו' ול"ל כו'. נמלא דע"ז שם ועיין תוס' שם ד"ה הלא כו':